

2008

T.C. ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI ÖZEL ÇEVRE KORUMA KURUMU BAŞKANLIĞI

FOÇA ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİ SOSYO-EKONOMİK ARAŞTIRMASI

www.aykomarastirma.com

İçindekiler

1-GİRİŞ	8
2-YÖNTEM	8
3-FOÇA'NIN SOSYO-EKONOMİK VE DEMOGRAFİK ÖZETİ.....	12
Sosyo-Ekonomik Göstergeler	12
Nüfus	15
Eğitim.....	24
Foça İlçesinde: Sanayi, Tarım, Turizm.....	28
Sanayi	32
İşgücüne Katılım ve İşsizlik	35
Tarım	36
Turizm.....	38
Hayvancılık.....	42
Sağlık.....	43
Balıkçılık.....	44
4-BULGULAR	46
4.1. GÖRÜŞÜLEN KİŞİLER	47
4.2.HANELERİN DEMOGRAFİK ve SOSYO-EKONOMİK KARAKTERİSTİKLERİ	48
4.3.GÖÇ	55
4.4.SOSYAL GÜVENLİK	57
4.5. TARIM, BALIKÇILIK VE TURİZM SEKTÖRLERİ: MEVCUT DURUM VE YAŞANILAN SORUNLAR	58
4.5.1.TARIM	59
4.5.2.BALIKÇILIK.....	59
4.5.3.TURİZM	63
4.5.3.1.1.Yabancı Turistler	68
4.5.3.1.2.Yerli Turist	70
4.6.SİT ALANI	73
4.7.YÖRENİN GELİŞME YÖNÜ	74
4.8.SORUNLAR.....	75
4.9.ÇEVRE SORUNLARI VE ÇEVRE BİLİNCİ.....	76
4.10. ARKEOLOJİK, KÜLTÜREL ALANLAR.....	85
4.11.ÖÇK.....	86

4.12.BÖLGEDEKİ SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI VE KATILIM.....	90
4.13.YÖNETİM PLANINA İLİŞKİN GÖRÜŞLER	92
5-İLGİ GRUPLARI, ALAN KULLANIMI VE SORUNLAR	100
Öneriler.....	108
6.SONUÇ VE ÖNERİLER	110
KAYNAKÇA	113
EKLER	114

Tablolar Dizini

Tablo 1. Örneklem	10
Tablo 2. İlçelerin gelişmişlik sıralaması.....	12
Tablo 3. İzmir İlinin Sosyo-Ekonomik Göstergeleri.....	14
Tablo 4. Foça'nın Nüfusu.....	15
Tablo 5. Kentleşme oranları	16
Tablo 6. Köy ve Beldelere Göre Nüfusun Dağılımı	17
Tablo 7. Cinsiyet ve Yaş Gruplarına Göre Nüfusun Dağılımı.....	18
Tablo 8. Mülkiyet Durumu	23
Tablo 9. 2000 YILINA GÖRE HANEHALKI SAYISI VE HANEHALKI BÜYÜKLÜĞÜ	23
Tablo 10. Okur-yazar oranlarına göre ilk 25 ilçe	24
Tablo 11. Okul Bilgileri.....	25
Tablo 12. En az ortaokul mezunu olanlar	26
Tablo 13. Eğitim Durumu.....	27
Tablo 14. Hizmetler Sektöründe Çalışanların İlçelere Göre Sıralaması	28
Tablo 15. Yapılan İş.....	29
Tablo 16. Ekonomik Faaliyete göre birim sayısı ve istihdam.....	30
Tablo 17. Resmi Kurumlar	31
Tablo 18. Faaliyet Gösteren Firmalar (2007).....	32
Tablo 19. Tablo İmalat Sanayi	33
Tablo 20. Faaliyette bulunan firmalar	34
Tablo 21. İşletmelerin bağlı oldukları kurumlar	34
Tablo 22. Çalışanların Sosyal Güvenceye Göre Dağılımları	34
Tablo 23. İşgücü ve İşgücünde Olamayanlar	35
Tablo 24. Tarımsal Alan Dağılımı	36

Tablo 25.	Turistik Tesisler.....	38
Tablo 26.	2003 VE 2006 YILLARI FOÇA İLÇESİ TESİS TÜRLERİNE GÖRE BELEDİYE BELGELİ KONAKLAMA TESİSİ, ODA VE YATAK SAYISI	39
Tablo 27.	2001-2007 TESİSLERE GİRİŞ, GECELEME SAYISI, ORTALAMA KALİŞ SÜRESİ VE DOLULUK ORANI (FOÇA).....	40
Tablo 28.	Aylık Turist Sayısı, 2008	41
Tablo 29.	Hayvan sayısı	42
Tablo 30.	Hayvancılık ile ilgili faaliyet gösteren işletmeler	42
Tablo 31.	Arıcılık	43
Tablo 32.	Foça Sağlık Bilgileri	43
Tablo 33.	Foça'da avlanan balığın Türlerine Göre Dağılımı.....	44
Tablo 34.	İzmir İli su ürünleri kooperatiflerinin satış oranları.....	45
Tablo 35.	Foça İlçesi	46
Tablo 36.	GÖRÜŞÜLEN KİŞİLERİN YAŞ GRUPLARINA GÖRE DAĞILIMI.....	47
Tablo 37.	EĞİTİM DURUMU	47
Tablo 38.	ÇALIŞILAN İŞTEKİ DURUM.....	48
Tablo 39.	Foça İlçesinin Nüfusu.....	48
Tablo 40.	Hanehalkı büyüklüğüne göre hanehalkı sayısı.....	49
Tablo 41.	HANEHALKI BÜYÜKLÜĞÜ.....	49
Tablo 42.	YAŞ GRUBU	50
Tablo 43.	OKUMA/YAZMA ORANI	51
Tablo 44.	EĞİTİM DURUMU	51
Tablo 45.	ÇALIŞMA DURUMU.....	52
Tablo 46.	YAPILAN İŞTEKİ DURUM	52
Tablo 47.	İŞ GÜCÜ DURUMU.....	53
Tablo 48.	GELİR KAYNAKLARI	53
Tablo 49.	ORTALAMA GELİR.....	54
Tablo 50.	GELİR DURUMU	54
Tablo 51.	GELİR DURUMU KIYASLAMASI	55
Tablo 52.	DAHA ÖNCE YAŞANILAN YER.....	56
Tablo 53.	SON 5 YIL İÇERİSİNDE GÖÇ	56
Tablo 54.	GÖÇ NEDENLERİ	56
Tablo 55.	ÇALIŞMAK İÇİN FARKLI YERDE BULUNAN HANEHALKI ÜYESİ	57
Tablo 56.	SOSYAL GÜVENLİK	57
Tablo 57.	SOSYAL GÜVENCE KURUMU.....	58

Tablo 58.	TARIMSAL ÜRETİM	59
Tablo 59.	TARIMSAL ARAZİ MİKTARI	59
Tablo 60.	YÖREDE BALIKÇILIK.....	60
Tablo 61.	BALIK TÜRLERİNDE AZALMA.....	60
Tablo 62.	YÖREDE AZALAN BALIK TÜRLERİ	61
Tablo 63.	AZALAN TÜRLERİN GELİR DURUMUNA ETKİSİ.....	61
Tablo 64.	YÖREDEKİ BALIKÇILIK SORUNLARI	62
Tablo 65.	DİĞER BALIKÇILIK SORUNLARI	62
Tablo 66.	YÖREDE TURİZM	63
Tablo 67.	TURİZİMDE ÇALIŞILAN SEKTÖR.....	64
Tablo 68.	YÖREDEKİ TURİZM SORUNLARI	64
Tablo 69.	YÖREDE TURİZMİN GELİŞMESİ	65
Tablo 70.	DİĞER YAPILMASI GEREKENLER.....	66
Tablo 71.	YÖRENİN GELİŞMESİNDE TURİZMİN ETKİSİ.....	66
Tablo 72.	EVLERİN TURİZM AMAÇLI KULLANIMI.....	67
Tablo 73.	TURİZM İÇİN KREDİ KULLANIMI.....	67
Tablo 74.	Turistlerin geldikleri ülke	68
Tablo 75.	Eğitim düzeyi	68
Tablo 76.	Kalınması planlanan süre.....	68
Tablo 77.	Foça'ya ziyaret nedeni.....	69
Tablo 78.	Foça hakkında bilgi edinme kaynakları.....	69
Tablo 79.	Turizmin doğaya etkisi.....	70
Tablo 80.	Eko turizm.....	70
Tablo 81.	Foça'ya nereden geldiniz?	70
Tablo 82.	Foça'ya ilk ziyaretiniz mi?	71
Tablo 83.	Foça'da kalınacak gün sayısı	71
Tablo 84.	Kalınan yer	72
Tablo 85.	Tatilden beklentiler	72
Tablo 86.	Foça'yı tatil için tercih etme nedeni	73
Tablo 87.	Turizmin doğa üzerinde etkisi	73
Tablo 88.	SİT ALANI HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELER	73
Tablo 89.	SİT ALANINDAKİ MÜLKİYET DURUMU	74
Tablo 90.	YÖRENİN GELİŞME YÖNÜ	74
Tablo 91.	YÖREDEKİ EN ÖNEMLİ SORUNLAR	75

Tablo 92.	YÖREDEKİ EN ÖNEMLİ BİRİNCİ SORUN.....	76
Tablo 93.	YÖRENİN EN ÖNEMLİ ÇEVRE SORUNU	76
Tablo 94.	ÇEVRE İLE İLGİLİ BİLGİLER	78
Tablo 95.	ÇEVREYLE İLGİLİ DÜŞÜNCELER	79
Tablo 96.	YÖREYE ÖZGÜ HAYVAN VE BİTKİ TÜRLERİ.....	79
Tablo 97.	YÖREYE ÖZGÜ TÜRLER.....	79
Tablo 98.	TÜRLERİN KORUNMASI	80
Tablo 99.	NEDEN?.....	81
Tablo 100.	NESLİ TÜKENEN HAYVANLAR	81
Tablo 101.	HANGİ HAYVANLAR?	82
Tablo 102.	YÖREYE ÖZGÜ KUŞLAR	83
Tablo 103.	KUŞLAR	83
Tablo 104.	ÇEVRE SORUNLARI.....	84
Tablo 105.	HANGİ ALANLARDA KÖTÜLEŞTİ?	84
Tablo 106.	YÖREDEKİ ARKEOLOJİK KÜLTÜREL ALANLAR.....	85
Tablo 107.	ARKEOLOJİK KÜLTÜREL ALANLAR.....	86
Tablo 108.	ÖÇK BÖLGESİ	87
Tablo 109.	BÖLGENİN KORUNMASIYLA İLGİLİ YASAKLAR/KURALLAR.....	87
Tablo 110.	NE TÜR YASAKLAR?	88
Tablo 111.	ÖÇKB’NİN SORUMLUSU.....	88
Tablo 112.	TOPLANTI VEYA EĞİTİM PROGRAMI.....	89
Tablo 113.	TOPLANTI TÜRLERİ	89
Tablo 114.	TOPLANTILARA KATILIM	90
Tablo 115.	KATILMAMA NEDENİ	90
Tablo 116.	YÖREDEKİ STK’LAR.....	91
Tablo 117.	STK FAALİYETLERİNE KATILIM.....	91
Tablo 118.	AİLEDEN KATILIM.....	92
Tablo 119.	STK’LARA KATILMAMA NEDENİ	92
Tablo 120.	YÖNETİM PLANINA DESTEK	93
Tablo 121.	YÖNETİM PLANI	94
Tablo 122.	YÖNETİM PLANI PROJELERİ	94
Tablo 123.	NEDEN KATILMAK İSTEMEZSİNİZ?.....	95
Tablo 124.	EĞİTİM	95
Tablo 125.	EĞİTİM KONULARI	95

Tablo 126.	YÖNETİM PLANINI OLUMLU ETKİLERİ	96
Tablo 127.	YÖNETİM PLANININ OLUMSUZ ETKİLERİ.....	97
Tablo 128.	OLUMSUZ ETKİLERİ GİDERMEK	98
Tablo 129.	YÖNETİM PLANDAN OLUMSUZ ETKİLENEBİLECEKLER	99
Tablo 130.	ETKİLENECEK KİŞİLER/GRUPLAR	99
Tablo 131.	İlgi Grupları Matrisi.....	100
Tablo 132.	İlgi Gruplarına Göre Önemli Sorunlar	101
Tablo 133.	İlgi Gruplarının Etki ve Önem Matrisi	105
Tablo 134.	İlgi Gruplarına Göre Katılımcılık.....	106
Tablo 135.	Öneriler.....	107

Grafikler Dizini

GRAFİK-1	Foça İlçesinin Nüfusu.....	16
GRAFİK 2	1990 Yılı Nüfus Sayımına Göre Foça Nüfus Piramidi.....	19
GRAFİK 3	2000 Yılı Nüfus Sayımına Göre Foça Nüfus Piramidi.....	20
GRAFİK 4	2007 Yılı Nüfus Sayımına Göre Foça Nüfus Piramidi.....	21
GRAFİK 5	İzmir İlinde Medyan Yaş.....	22

1-GİRİŞ

Günümüzde artan çevre sorunları çevrenin korunması konusunda bir şeylerin yapılması gerektiği düşüncesini her geçen gün daha çok gündeme getirmektedir.. Ozon tabakasının incelmesi, küresel iklim değişikliği, dünya çapında kuraklığın, çölleşmenin ve sel felaketlerinin artması, biyolojik çeşitliliğin kaybolması, su-hava-toprak kirliliğinin artması, bir çevre krizi ile karşı karşıya olduğumuzun açık örnekleridir. Her geçen gün gündelik yaşamımızı olumsuz olarak etkileyen çevre krizinin etkilerini azaltmak için çabalar artmaktadır.

Günümüzde her bir parçanın ekosistem için büyük önem taşıdığı kabul edilen bir gerçek olduğu dikkate alınır, Foça Özel Çevre Koruma (ÖÇK) Bölgesi'nin korunması ve ekosistemin tahribatına olanak vermeyecek sürdürülebilir bir yönetim planının oluşturulmasının büyük önem taşıdığı açıktır. Ancak oluşturulacak yönetim planının gerçekçi ve sürdürülebilir olabilmesi için yörenin sosyal, ekonomik ve kültürel özelliklerinin dikkate alınması ile mümkün olabilecektir.

Foça ÖÇK Bölgesi'nin sosyo-ekonomik yapısını belirlemeye yönelik yürütülen bu araştırmada bölgenin genel sosyal, ekonomik özellikleri ve çevreye ilişkin tutum ve davranışları belirlenmeye çalışılmaktadır. Bu çalışmanın amaçları şu şekilde belirtilebilir:

- ❖ Proje kapsamında kalan hanelerin sosyal-ekonomik karakteristiklerini belirlemek,
- ❖ Yörede yaşayan hanelerin çevreye ilişkin bilgi ve düşüncelerini belirlemek,
- ❖ Yöre insanının geliştirilecek olan yönetim planı ve gelecek hakkındaki beklentilerini saptamak.

2-YÖNTEM

Projelerin sosyal ve ekonomik yönü ile ilgili olarak yürütülmekte olan bu araştırmada hem nitel hem de nicel tekniklerden yararlanılarak veri toplanmıştır. Bu iki tekniğin kullanılması elde edilen verileri hem zenginleştirmiş hem de bir teknikle elde edilecek verilerin sınırlılığını aşma imkanı vermiştir. Sosyal araştırmalarda kullanılan nicel-nitel yöntem karşıtlığına ilişkin birçok çalışma olmasına rağmen, bu iki yaklaşımın birleştirilmesi konusunda artan bir uzlaşma vardır (Bamberger, 2000; Frankfurt-

Nachmias and Nachmias, 1992; The World Bank, 2001; Valadez and Bamberger, 1994). Nitel ve nicel araştırma araçlarının birlikte kullanımı yalnızca örnekleme bağılı olarak yapılacak değerlendirmelerden kaçınmayı sağlamaktadır. Bu yaklaşımların birleştirilmesi araştırmacılara sadece istatistiksel yöntemlerle ölçülemeyen mevcut sosyal ve ekonomik durum içindeki insan davranışlarını etkileyen fenomenleri açığa çıkarma olanağı da vermektedir.

Bu araştırmada, istatistiki olarak temsil edilen örneklemlerden elde edilen niceliksel verinin kullanılması, genellenebilir sonuçlara ulaşmayı sağlayan neden-etki değerlendirmesi için daha uygundur. Bununla birlikte, niteliksel yöntemler belli konular, durumlar veya olayların daha ayrıntılı incelenmesine olanak sağlar ve projeden etkilenen kişilerin/grupların perspektifini, dinamiklerini veya niceliksel çözümlemede gözlemlenen sonuçların altında yatan nedenleri görme olanağı sağlar. Bu teknikler genellikle projeden etkilenenlerin bu projeye verdikleri değer, sonucu etkileyebilecek olan süreçlerin eleştirel kavranışını ve niceliksel çözümlemede gözlenen sonuçların daha derin bir yorumunu sağlar.

Bu araştırmada aşağıdaki teknikler kullanılarak veri toplanmıştır:

- ❖ Anketler (hanehalkı anketi ve turist anketi)
- ❖ Derinlemesine mülakatlar
- ❖ Odak grup tartışmaları

❖ **Anketler**

Hane halkı anketi ile araştırma alanı içinde kalan hanelerin genel sosyo-ekonomik durumları, çevre sorunları ve yönetim planına ilişkin genel görüş ve beklentileri hakkında bilgilerin toplanması amaçlanmıştır. Hanehalkı anketi yüz-yüze görüşmeler yoluyla yapılmıştır ve soru kağıdında açık ve kapalı uçlu sorular bulunmaktadır (Bakınız Ek.1)

Örneklem Seçimi

Bu proje kapsamında toplam 245 anket uygulanmıştır. Anketin yapılacağı yerleşim yerleri ve örnekleme oluşturma kriterleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 1. Örneklem

Örneklem Yerleşim Birimi	Hanehalkı Sayısı	Tabaka ağırlığı	Anket sayısı
Atatürk mahallesi	1478	0.50	122
Fevzi Paşa mahallesi	447	0.15	37
İsmet Paşa mahallesi	1026	0.35	86
Toplam	2951	100.0	245
Örneklem seçimi kriterleri			
Toplam 245 Hane ve her hanede Kish metodu ile seçilen 1 kişi (PPS)			
%95 güven düzeyi ve 0.05 hata payı ile örneklem belirlenmiştir.			

Hanehalkı anketine ek olarak, yöreyi ziyaret eden yerli (15 kişi) ve yabancı (10 kişi) turistlerle görüşmeler yapılmıştır (Bakınız Ek.2)

Yöreye gidilmeden önce anketörlerle eğitim çalışması yapılmış ve görüşmeler dört anketör tarafından gerçekleştirilmiştir.

❖ Derinlemesine Mülakatlar

Proje ile ilgili olduğu düşünülen anahtar kişilerle (STK temsilcileri, belediye başkanları, konu ile ilgili ilçe müdürlük temsilcileri gibi) proje hakkında bilgi toplamak için mülakatlar yapılmıştır (Bakınız Ek.3). Mülakatlar yarı-yapılandırılmış bir soru kağıdı temelinde gerçekleştirilmiştir. Ancak araştırma ekibi, mülakatın koşullarına göre sorularda bazı uyarlamalar yapmışlardır (Bakınız Ek 4).

Araştırma sürecinde Foça ilçesinde bulunan askeri tesislerdeki yetkililerle görüşülmeye çalışılmıştır. Foça Komando Okulu ve Eğitim Tugay Komutanlığı, Foça İlçe Jandarma Komutanlığı ve Foça Sahil Güvenlik Bot Komutanlığı yetkilileri ile mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Ancak bazı askeri yetkililerle görüşme yapılma olanağı

olmamıştır. Ankara'da Özel Çevre Koruma Kurumu (ÖÇKK) yetkilileri bu birlikteki yetkililerle görüşmelerin yapılabilmesi için izin başvurusunda bulunmuşlardır.

❖ **Odak Grup Tartışmaları**

Bir odak grup tartışması/ görüşmesi, belirli bir konu hakkında detaylı bilgi elde etmek için yerine getirilmiştir. Bu çalışma çerçevesinde, balıkçılar, turizmciler ve kadınlar ile odak grup tartışması yapılmıştır. Bu toplantılar yaklaşık 1-1.5 saat kadar sürmüştür (Bakınız EK 5).

3-FOÇA'NIN SOSYO-EKONOMİK VE DEMOGRAFİK ÖZETİ

Sosyo-Ekonomik Göstergeler

Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) "İlçelerin Sosyo-ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması'nda, Türkiye'deki ilçelerin sosyo-ekonomik açıdan bazı kriterlere göre sıralaması yapmıştır (DPT, 2004). Bu araştırmaya göre, Foça ilçesi Türkiye'deki toplam 872 ilçe içinde 79. sırada bulunmaktadır. İzmir'e bağlı ilçelerin gelişmişlik düzeyleri incelendiğinde, büyük farklılıklar görülmektedir. Örneğin Aliağa ilçesi, gelişmişlik sıralamasında 5.sırada yer alırken, Kiraz ilçesi 644. sırada bulunmaktadır. Foça ilçesi İzmir'in ilçelerinin sıralamasında, Aliağa, Çeşme, Urla, Torbalı, Seferhisar, Kemalpaşa, Selçuk'tan sonra gelmektedir. (Bakınız Tablo-2)

Tablo 2. İlçelerin gelişmişlik sıralaması

İl	İlçe	872 ilçe içinde gelişmişlik sıralaması	Gelişmişlik grubu	Gelişmişlik endeksi
İzmir	Aliağa	5	1	4,49592
İzmir	Çeşme	19	2	2,69252
İzmir	Urla	43	2	1,89214
İzmir	Torbalı	54	2	1,68983
İzmir	Seferhisar	61	2	1,50888
İzmir	Kemalpaşa	62	2	1,49886
İzmir	Selçuk	75	2	1,33781
İzmir	Foça	79	2	1,27305
İzmir	Karaburun	84	2	1,22390
İzmir	Menderes	124	2	0,95987
İzmir	Dikili	130	2	0,87898
İzmir	Menemen	142	2	0,76476
İzmir	Tire	174	3	0,58065
İzmir	Bergama	180	3	0,52172
İzmir	Ödemiş	199	3	0,44508
İzmir	Bayındır	392	3	-0,12842
İzmir	Kınık	418	3	-0,17482
İzmir	Beydağ	450	3	-0,22276
İzmir	Kiraz	644	4	-0,58546

Kaynak: İlçelerin Sosyo-ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması (2004)", <http://ekutup.dpt.gov.tr/>

Foça ilçesinin sosyo-ekonomik göstergelerinin detaylı olarak incelemesine geçmeden önce, özet olarak İzmir'in ilçelerinin sosyo-ekonomik göstergelerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesine yer verilmiştir. Şehirleşme oranının en yüksek olduğu ilçeler Selçuk (%75,65) ve Aliağa (%65,65) iken, bu oranın en düşük olduğu ilçeler Karaburun (%21,81) ve Kiraz'dır (%22,27). Foça ilçesindeki şehirleşme oranı %40,45'dir.

İlçelerin nüfus artış hızlarında farklılıklar görülmektedir. Seferhisar'da nüfus artış hızı %48,47 iken bu oran Kınık'ta %-15,83'tür. Foça ilçesinin nüfus artış hızı ise %35,17'dir.

2000 Genel Nüfus Sayımına göre Türkiye'de ortalama hanehalkı büyüklüğü 4,50'dir. Foça ilçesinde ortalama hanehalkı büyüklüğü 3,45 iken , en yüksek oran 4,09 ile Menemen'de ve en düşük oran 3,26 ile Dikili ilçesindedir. Bu veriler temelinde İzmir ilinin ilçelerinde çekirdek aile yapısının hakim olduğu ve geniş aile yapısının yaygın olarak görülmediğini söylenebilir.

Çalışanların istihdam edildiği sektörler açısından ilçeler arasında farklılıklar görülmektedir. Sanayi sektöründe çalışanların oranının en yüksek olduğu ilçe Aliağa (%31,95) iken, en düşük oran Kiraz ilçesinde (%2,89) görülmektedir. Sanayide çalışanların oranının %3,61 olduğu Foça ilçesinde bu sektörün gelişmediği görülmektedir. İzmir ilinin Türkiye'nin en gelişmiş illerden biri olduğu dikkate alındığında, tarım sektöründe istihdam edilen nüfus oranının Türkiye ortalamasından düşük olması beklenir. Sanayi ve hizmetler sektörünün geliştiği Aliağa (%33,48) ve Foça (%31,86) gibi ilçelerde Tarım sektöründe istihdam edilenlerin oranı düşük iken, bu sektörlerin daha az geliştiği Kiraz (%86,80) ve Bayındır (%79,59) gibi ilçelerde tarım sektöründe çalışanların oranı yüksektir. Hizmetler sektöründe en çok çalışanların olduğu ilçe Foça'dır (%64,53). Foça'da bir çok askeri birliğin olması ve yörede sanayinin gelişmemiş olması nedeni çalışanların hizmetler sektöründe yoğunlaşması doğaldır (Bakız Tablo 3).

Tablo 3. İzmir İlinin Sosyo-Ekonomik Göstergeleri

İL : İZMİR

SOSYO-EKONOMİK GÖSTERGELER

	Aliğa	Bayındır	Bergama	Beydağ	Çeşme	Dikili
Nüfus	57 192 (234)	47 214 (296)	106 536 (113)	14 147 (698)	37 372 (377)	30 115 (449)
Şehirleşme Oranı (%)	65,63 (128)	33,61 (575)	48,97 (315)	39,03 (485)	67,58 (111)	41,68 (438)
Nüfus Artış Hızı (%)	30,51 (90)	0,19 (505)	4,92 (418)	-3,37 (568)	23,77 (137)	26,00 (113)
Nüfus Yoğunluğu	209 (73)	87 (236)	62 (337)	77 (266)	145 (129)	59 (353)
Nüfus Bağımlılık Oranı (%)	44,51 (814)	53,06 (596)	47,23 (760)	48,49 (738)	36,78 (859)	44,61 (812)
Ortalama Hanehalkı Büyüklüğü	3,63 (793)	3,55 (810)	3,47 (821)	3,41 (835)	3,44 (828)	3,26 (855)
Tarım Sektöründe Çalışanlar Oranı (%)	33,48 (828)	79,59 (299)	69,06 (551)	79,30 (312)	31,96 (833)	64,25 (629)
Sanayi Sektöründe Çalışanlar Oranı (%)	31,95 (10)	4,95 (353)	7,04 (252)	5,60 (309)	7,79 (223)	5,34 (326)
Hizmetler Sektöründe Çalışanlar Oranı (%)	34,57 (168)	15,46 (622)	23,90 (321)	15,10 (639)	60,25 (28)	30,42 (201)
İşsizlik Oranı (%)	6,10 (349)	2,86 (734)	4,67 (487)	3,35 (666)	10,27 (126)	4,21 (543)
Okur Yazar Oranı (%)	94,14 (19)	82,30 (592)	88,03 (260)	84,15 (500)	96,12 (4)	91,20 (111)
Bebek Ölüm Oranı (%)	31,92 (634)	32,38 (627)	35,29 (546)	25,97 (771)	55,67 (128)	42,14 (363)
Fert Başına Genel Bütçe Geliri (Bin TL)	1 009 454 (8)	66 386 (254)	84 714 (192)	60 997 (288)	174 455 (75)	97 431 (162)
Vergi Gelirlerinin Ülke İçindeki Payı (%)	0,36399 (14)	0,01620 (240)	0,05920 (106)	0,00546 (434)	0,03006 (153)	0,01554 (245)
Tarım Üretimini Ülke İçindeki Payı (%)	0,04479 (498)	0,22079 (127)	0,31768 (70)	0,09539 (316)	0,01489 (723)	0,05355 (447)
	Foça	Karaburun	Kemalpaşa	Kınık	Kiraz	Menderes
Nüfus	36 107 (388)	13 446 (713)	73 114 (185)	32 109 (430)	44 910 (313)	73 002 (186)
Şehirleşme Oranı (%)	40,45 (464)	21,81 (787)	34,81 (554)	40,91 (456)	22,27 (778)	23,00 (762)
Nüfus Artış Hızı (%)	35,87 (63)	39,91 (49)	26,53 (109)	-15,83 (743)	8,51 (360)	32,14 (83)
Nüfus Yoğunluğu	176 (96)	28 (650)	112 (171)	72 (278)	79 (257)	94 (212)
Nüfus Bağımlılık Oranı (%)	27,65 (870)	41,96 (838)	51,93 (640)	51,95 (639)	53,52 (576)	45,04 (800)
Ortalama Hanehalkı Büyüklüğü	3,45 (825)	3,37 (844)	3,87 (721)	4,00 (689)	4,03 (679)	3,81 (741)
Tarım Sektöründe Çalışanlar Oranı (%)	31,86 (834)	61,74 (652)	59,43 (672)	80,09 (279)	86,80 (69)	62,81 (642)
Sanayi Sektöründe Çalışanlar Oranı (%)	3,61 (461)	4,96 (352)	18,74 (46)	5,05 (346)	2,89 (544)	11,46 (125)
Hizmetler Sektöründe Çalışanlar Oranı (%)	64,53 (18)	33,30 (180)	21,84 (381)	14,86 (651)	10,31 (832)	25,73 (279)
İşsizlik Oranı (%)	2,21 (813)	2,37 (794)	3,64 (631)	3,21 (684)	2,68 (766)	3,03 (711)
Okur Yazar Oranı (%)	94,55 (12)	95,84 (6)	89,89 (166)	87,30 (313)	81,19 (631)	89,87 (167)
Bebek Ölüm Oranı (%)	23,35 (801)	44,03 (316)	41,01 (387)	39,59 (428)	36,36 (515)	44,47 (306)
Fert Başına Genel Bütçe Geliri (Bin TL)	97 895 (160)	62 878 (274)	511 203 (17)	47 713 (356)	39 017 (413)	254 986 (49)
Vergi Gelirlerinin Ülke İçindeki Payı (%)	0,02236 (187)	0,00425 (488)	0,21945 (29)	0,00986 (322)	0,00955 (329)	0,05907 (108)
Tarım Üretimini Ülke İçindeki Payı (%)	0,03315 (559)	0,01831 (677)	0,23243 (120)	0,14038 (225)	0,11035 (275)	0,35352 (58)

NOT: PARANTEZ İÇİNDEKİ RAKAMLAR İLÇENİN İLGİLİ GÖSTERGEYE GÖRE 872 İLÇE İÇİNDEKİ SIRASINI GÖSTERMEKTEDİR.

İL : İZMİR (Devamı)

SOSYO-EKONOMİK GÖSTERGELER

	Menemen	Ödemiş	Seferihisar	Selçuk	Tire	Torbah
Nüfus	114 457 (100)	128 259 (77)	34 761 (401)	33 594 (411)	78 658 (163)	93 216 (138)
Şehirleşme Oranı (%)	40,26 (466)	48,26 (322)	50,42 (294)	75,65 (57)	54,65 (235)	40,87 (457)
Nüfus Artış Hızı (%)	40,88 (47)	2,60 (452)	48,47 (26)	20,55 (179)	1,72 (478)	26,35 (111)
Nüfus Yoğunluğu	165 (110)	126 (145)	90 (222)	120 (153)	88 (233)	165 (109)
Nüfus Bağımlılık Oranı (%)	55,71 (498)	46,70 (768)	40,44 (847)	49,03 (721)	49,63 (708)	54,11 (556)
Ortalama Hanehalkı Büyüklüğü	4,09 (659)	3,43 (832)	3,59 (801)	3,67 (780)	3,41 (836)	4,00 (690)
Tarım Sektöründe Çalışanlar Oranı (%)	57,86 (685)	70,42 (531)	48,25 (743)	44,65 (769)	68,13 (562)	60,86 (661)
Sanayi Sektöründe Çalışanlar Oranı (%)	13,73 (89)	7,06 (251)	9,02 (186)	6,77 (268)	9,41 (175)	16,06 (67)
Hizmetler Sektöründe Çalışanlar Oranı (%)	28,41 (238)	22,52 (362)	42,73 (97)	48,58 (68)	22,46 (365)	23,08 (340)
İşsizlik Oranı (%)	4,76 (478)	3,99 (579)	6,59 (309)	8,70 (181)	4,18 (551)	4,51 (502)
Okur Yazar Oranı (%)	87,34 (311)	87,42 (301)	94,37 (14)	88,62 (231)	87,11 (323)	85,41 (436)
Bebek Ölüm Oranı (%)	47,80 (230)	28,33 (727)	53,39 (149)	49,82 (196)	30,71 (665)	38,55 (451)
Fert Başına Genel Bütçe Geliri (Bin TL)	17 292 (645)	85 191 (190)	85 251 (189)	124 392 (118)	124 481 (117)	6 074 916 (2)
Vergi Gelirlerinin Ülke İçindeki Payı (%)	0,05169 (119)	0,05770 (111)	0,01435 (262)	0,02158 (193)	0,05068 (120)	0,17136 (40)
Tarım Üretimini Ülke İçindeki Payı (%)	0,31078 (76)	0,70675 (13)	0,08916 (335)	0,07952 (365)	0,49494 (28)	0,43439 (34)

	Urla
Nüfus	49 269 (282)
Şehirleşme Oranı (%)	74,24 (65)
Nüfus Artış Hızı (%)	32,86 (80)
Nüfus Yoğunluğu	70 (289)
Nüfus Bağımlılık Oranı (%)	41,48 (841)
Ortalama Hanehalkı Büyüklüğü	3,45 (826)
Tarım Sektöründe Çalışanlar Oranı (%)	35,01 (822)
Sanayi Sektöründe Çalışanlar Oranı (%)	8,58 (200)
Hizmetler Sektöründe Çalışanlar Oranı (%)	56,41 (35)
İşsizlik Oranı (%)	8,35 (198)
Okur Yazar Oranı (%)	94,39 (13)
Bebek Ölüm Oranı (%)	41,75 (372)
Fert Başına Genel Bütçe Geliri (Bin TL)	122 187 (122)
Vergi Gelirlerinin Ülke İçindeki Payı (%)	0,03282 (150)
Tarım Üretimini Ülke İçindeki Payı (%)	0,09243 (320)

NOT: PARANTEZ İÇİNDEKİ RAKAMLAR İLÇENİN İLGİLİ GÖSTERGEYE GÖRE 872 İLÇE İÇİNDEKİ SIRASINI GÖSTERMEKTEDİR.

Nüfus

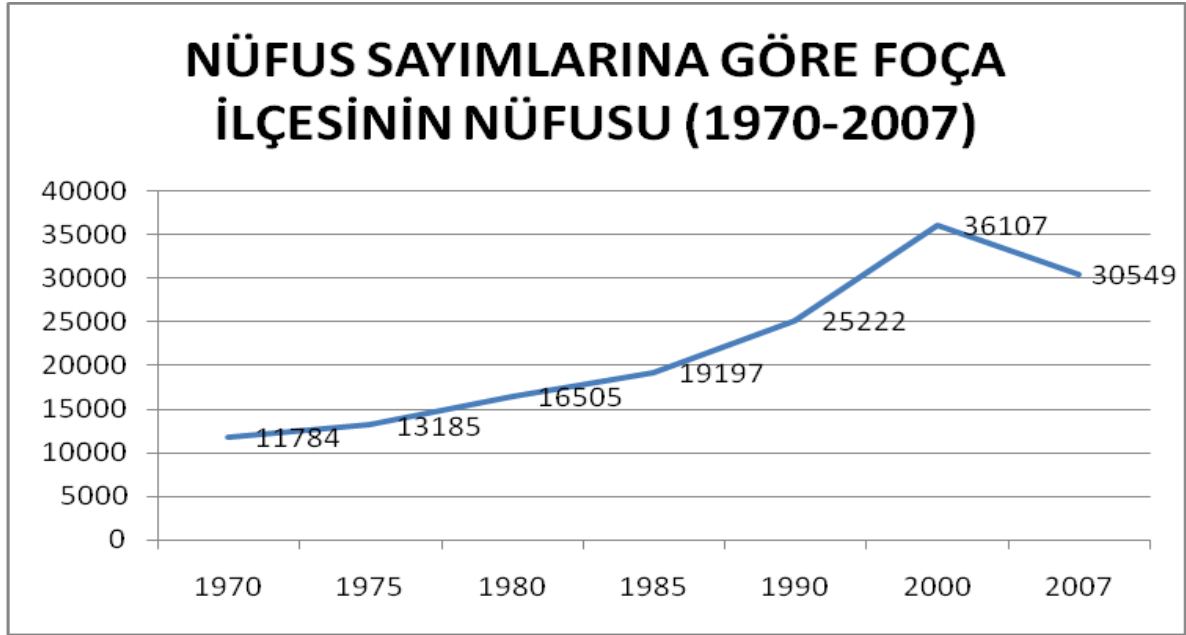
TUİK'in Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Veri Tabanı sonuçlarına göre, 2007 yılında Foça ilçesinin toplam nüfusu 30,540'dur. Bu nüfusun 13,267'si şehirde ve 17,292'si köylerde yaşamaktadır (Bakınız Tablo 4).

Foça ilçesinin nüfusu 1990'dan 2007 yılına kadar nasıl bir değişim geçirdiğinin incelenmesi gelecek için yapılacak planlamalar açısından önem taşıyabilir. Foça ilçesinin 1990 yılında toplam nüfusu 25,222 iken, 2000 yılında 36,107 olmuştur. Bu dönem içinde nüfus artış hızı ‰35,87'dir. 2007 yılında ise Foça'nın nüfusu 30,549'dur. 2000 yılında Foça'nın nüfusunun 36,107 olduğu dikkate alınırsa 2000-2007 döneminde Foça'nın nüfusunun artmadığı ve tam tersine düştüğü görülmektedir (Bakınız Tablo 4). Grafik 1'de Foça'nın nüfusundaki değişimler görülmektedir. Foça ilçesindeki nüfusun kent-kır oranına bakıldığında, 1990 yılında nüfusun %52,2'si kırdaki yaşarken, bu oran 2007'de %56,60'a çıkmıştır. Türkiye genelinde kırsal alanlarda yaşayanların oranı 1990 yılında %40,35 ve 2007 yılında %29,52'dir. İzmir ilinde şehirleşme oranı Türkiye ortalamasından daha yüksektir (Bakınız Tablo 5).

Tablo 4. Foça'nın Nüfusu

YIL	BÖLGE ADI	Toplam nüfus	Kent nüfusu	Kır nüfusu	Kent nüfusunun toplam nüfus içindeki oranı (%)	Kır nüfusunun toplam nüfus içindeki oranı (%)
1970	Foça	11784	3323	8461	28,20	71,80
1975	Foça	13185	7683	5502	58,27	41,73
1980	Foça	16505	10061	6444	60,96	39,04
1985	Foça	19197	12072	7125	62,88	37,12
1990	Türkiye	56473035	33687262	22785773	59,65	40,35
1990	İzmir	2694770	2138788	555982	79,37	20,63
1990	Foça	25222	12057	13165	47,8	52,2
2000	Türkiye	67803927	44006184	23797743	64,9	35,1
2000	İzmir	3370866	2732669	638197	81,07	18,93
2000	Foça	36107	14604	21503	40,45	59,55
2007	Türkiye	70586256	49747859	20838397	70,48	29,52
2007	İzmir	3739353	3175133	564220	84,91	15,09
2007	Foça	30549	13257	17292	43,40	56,60
Kaynak: Tuik						

GRAFİK-1 Foça İlçesinin Nüfusu

Türkiye’de 2001 yılında kentleşme oranı binde 0,49, İzmir’de binde 0,75 ve Foça’da binde 0,30’dur. 2007 yılında, bu oran Türkiye genelinde binde 0,70 ve İzmir’de binde 0,852e çıkmıştır. Foça ilçesinde bu oran 2006 yılında binde 0,36’dır. Türkiye genelinde kentlerde yaşayan nüfusun sürekli olarak arttığı görülmektedir.

Tablo 5. Kentleşme oranları

Dönem	Bölge	Kentleşme oranı (Binde)
2001-2007	Türkiye	0,49-0,70
2001-2007	İzmir	0,75-0,85
2001-2006	Foça	0,30-0,36
Kaynak: Tuik		

2000-2007 süresince, Foça ilçesine bağlı köy ve beldelerin nüfusundaki değişiklikler incelendiğinde, Yenibağarası ve Bağarası hariç, diğer yerleşim yerlerinin nüfusunda düşüş görülmektedir. Yeniköy, Kozbeyli, Ilıpınar, Gerenköy yerleşim yerlerinde nüfusda düşüş görülmekle beraber, en fazla nüfusu azalan yer Yenifoça’dır. Yenifoça’nın nüfusu 2000 yılında 11,662 iken, 2007 yılında 6640 düşmüştür (Bakınız Tablo 6). Yörede iş olanaklarının azlığı ve yeni yatırımların az olması nedeni ile buradan göç olduğu söylenebilir.

Tablo 6. Köy ve Beldelere Göre Nüfusun Dağılımı

		1970			1975			
		Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	
Foça	Köy	8461	4299	4162	8356	4102	4254	
	ŞEHİR	3323	2275	1048	4829	3581	1248	
	TOPLAM	11784	6574	5210	13185	7683	5502	
		1980			1985			
		Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	
	ŞEHİR	6576	5099	1477	9035	7167	1868	
Foça	Köy	Ilıpınar	716	361	355	876	451	425
	Köy	Yenibağarası	1016	487	529	1160	542	618
	Köy	Yeniköy	175	80	95	229	133	96
	Köy	Kozbeyli	367	181	186	419	209	210
	Belde	Yenifoça	1750	946	804	1862	987	875
		Bağarası	1636	797	839	2231	1036	1195
		Gerenköy	3151	1480	1671	3385	1547	1838
	Köy	Çakmaklı	517	275	242			
	Köy	Horozgediği	601	355	246			
		Toplam	16505	10061	6444	19197	12072	7125
		2007			2000			
		Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	
Foça	Köy	Ilıpınar	771	406	365	924	490	434
		Yenibağarası	1920	1101	819	1759	904	855
		Yeniköy	225	115	110	264	144	120
		Kozbeyli	553	287	266	610	321	289
	Belde	Yenifoça	6640	4533	1021	11652	8721	2931
		Bağarası	4008	2709	1299	3031	1554	1477
		Gerenköy	3175	2154	1021	3263	1541	1722

2007 yılı verileri temelinde, nüfusun yaş gruplarına göre dağılım incelendiğinde, 20-29 yaş grubu erkeklerin diğer yaş gruplarına göre, nüfusunun daha fazla olduğu görülmektedir. 20-29 yaş grubunda 11,161 erkek bulunurken, kadın sayısı 1560'dır. Kadın ve erkek yaş grupları 20-29 yaş grubuna kadar sayıları birbirine yakın iken, bu yaş grubunda büyük farklılık görülmektedir ve daha sonra farklılık azalmaktadır. 20-29 erkek yaş grubunun daha fazla olması 1990 ve 2000 nüfus sayımlarında da görülmektedir. Bu durum normal dağılıma uymamaktadır ve Foça ilçesinde bulunan askeri birliklerin mevcudiyeti ile açıklamak mümkündür. Bilindiği gibi Türkiye'de 18 yaşından büyük erkekler askerlik yapmaktadır. 20-29 yaş grubu erkeklerin nüfusunun normal dağılımlardan farklı olmasının nedeni bu birliklerde askerlik hizmetini yerine getiren genç erkeklerin bulunmasıdır. (Bakınız Tablo 7).

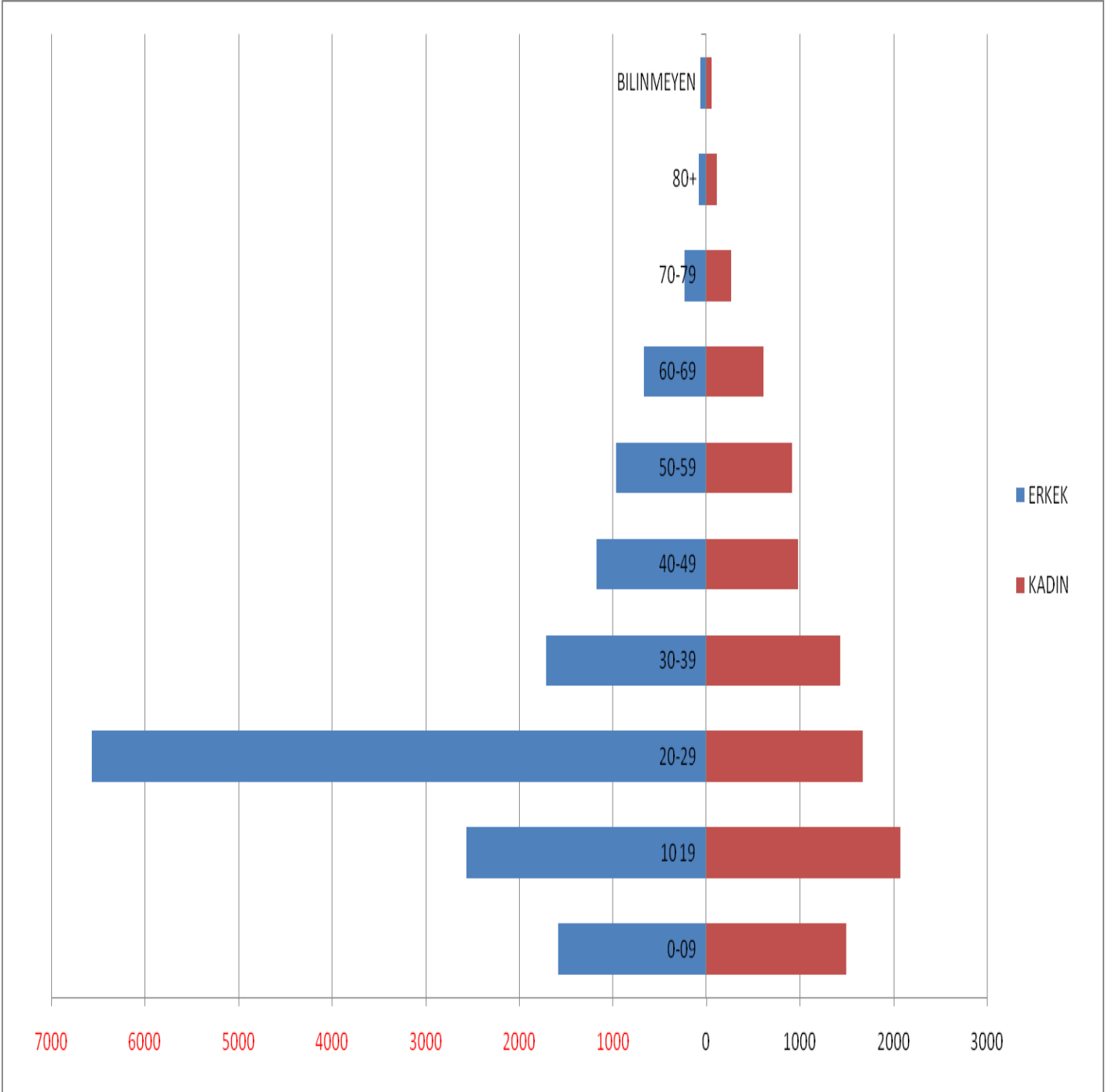
Tablo 7. Cinsiyet ve Yaş Gruplarına Göre Nüfusun Dağılımı

NÜFUS SAYIMLARINA GÖRE(1990-2007) FOÇA İLÇESİ NÜFUSUNUN CİNSİYET VE YAŞ GRUPLARI BAZINDA DAĞILIMI									
	1990			2000			2007		
YAŞ GRUBU	TOPLAM	ERKEK	KADIN	TOPLAM	ERKEK	KADIN	TOPLAM	ERKEK	KADIN
00-09	3075	1581	1494	3510	1802	1708	2620	1356	1264
10-19	4636	2559	2077	5155	3022	2133	2806	1479	1327
20-29	8243	6566	1677	13582	11484	2098	12661	11161	1560
30-39	3143	1712	1431	4024	2140	1884	3533	1872	1661
40-49	2157	1171	986	3656	1910	1746	3017	1608	1409
50-59	1884	964	920	2873	1506	1367	2601	1320	1281
60-69	1275	662	613	2068	1046	1022	1761	913	848
70-79	498	231	267	980	499	481	1111	501	610
80+	193	78	115	245	95	150	337	141	196
BİLİNMEYEN	118	60	58	14	13	1	42	10	32
TOPLAM	25222	15584	9638	36107	23517	12590	30549	20361	10188

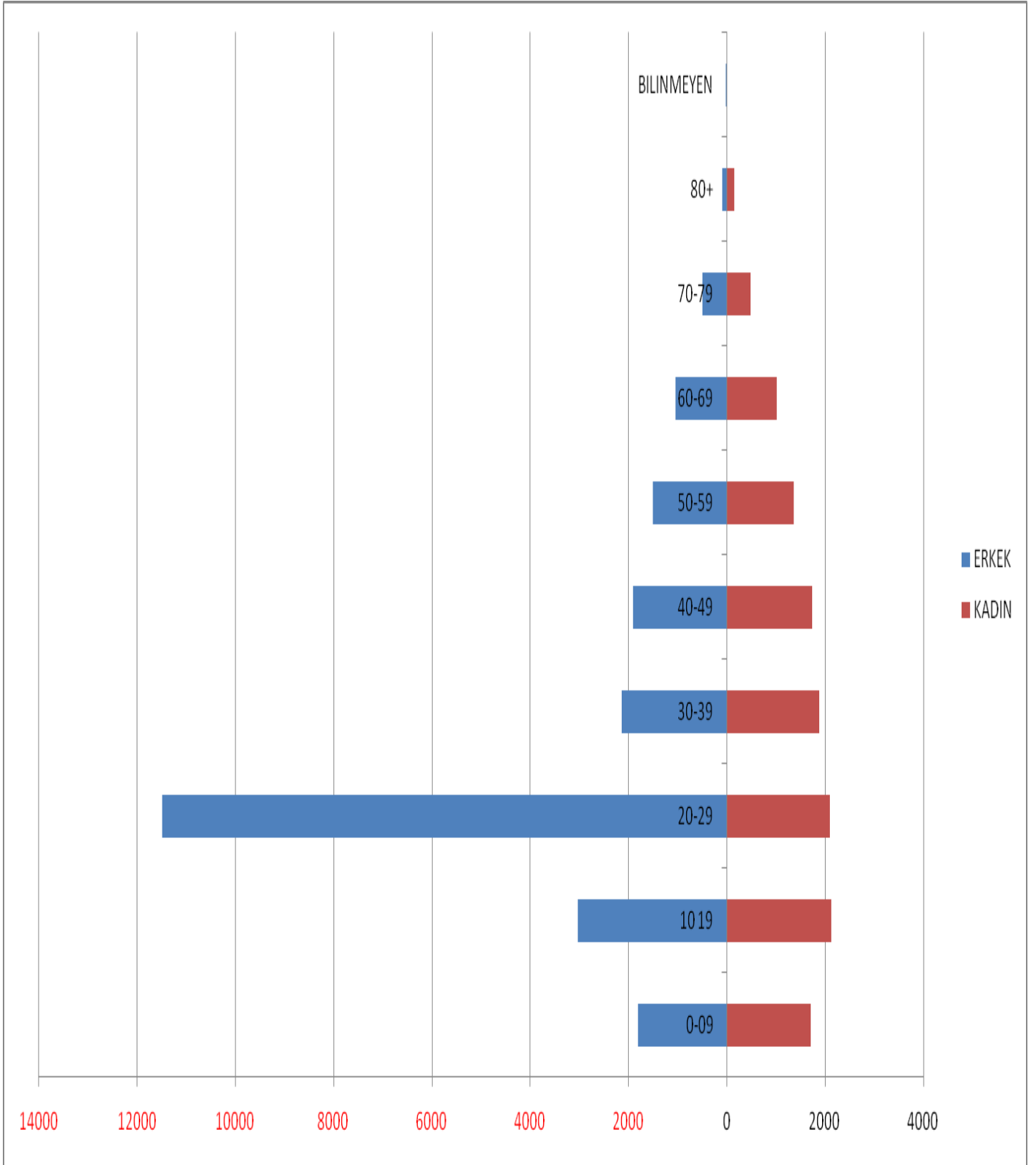
Kaynak:TUIK Genel Nüfus Sayımları

Yukardaki bilgilere ek olarak, 1990 ve 2000 nüfus sayımlarında 20-29 yaş grubundaki nüfusun en fazla olduğu ve bunu 10-19 yaş grubu izlemektedir. 2007 yılı sayımına göre, 20-29 yaş grubu yine en fazladır ancak bunu 30-39 yaş grubu izlemektedir (Bakınız Grafik 2,3 ve 4).

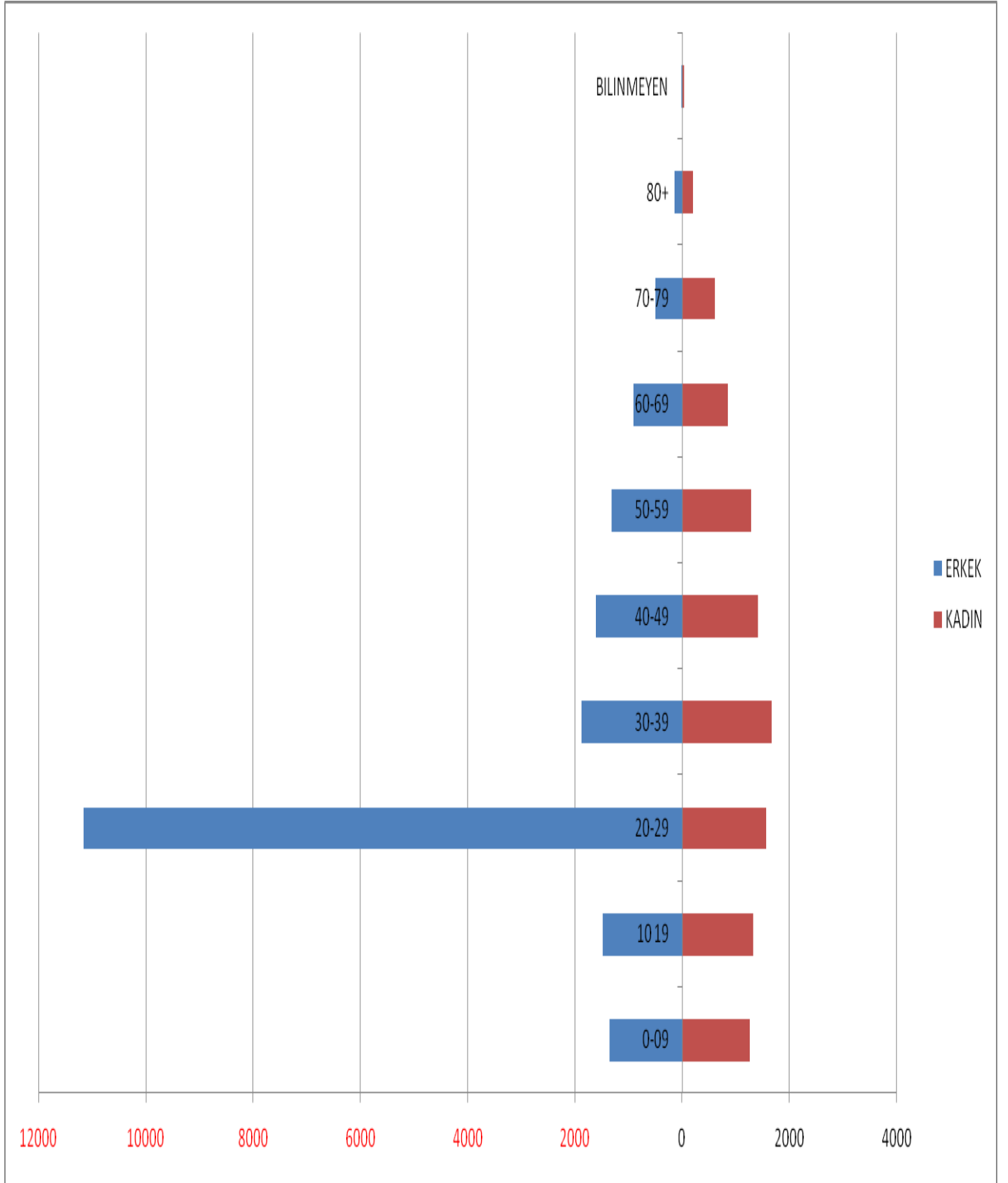
GRAFİK 2 1990 Yılı Nüfus Sayımına Göre Foça Nüfus Piramidi

GRAFİK 3 2000 Yılı Nüfus Sayımına Göre Foça Nüfus Piramidi

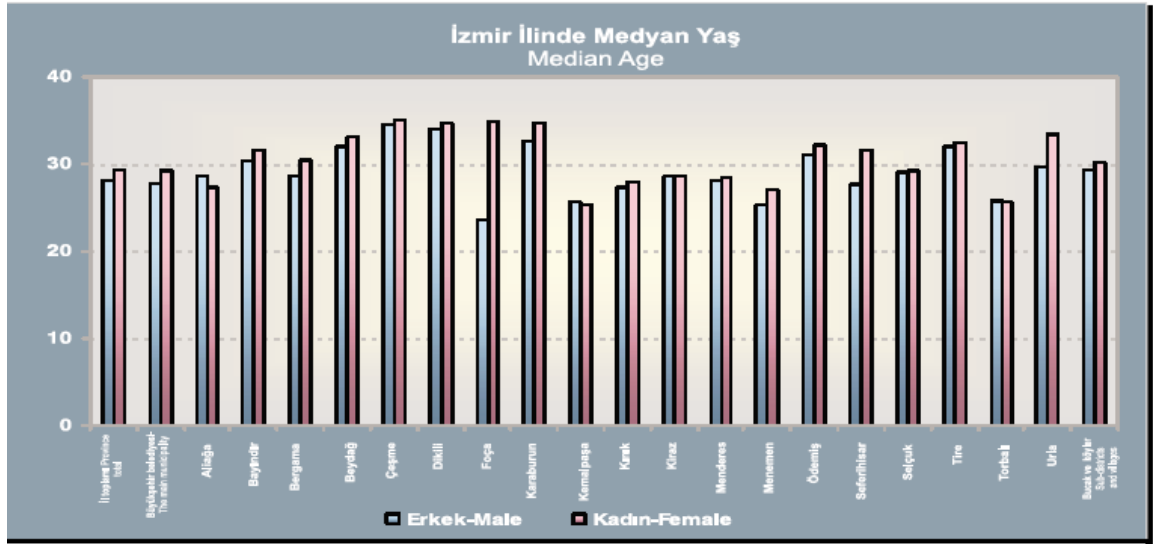

GRAFİK 4 2007 Yılı Nüfus Sayımına Göre Foça Nüfus Piramidi

2000 Genel Nüfus Sayımı'nda nüfusun yaş yapısının ilçelere göre değişimini görmek için medyan yaş hesaplanmıştır. Buna göre il genelinde erkek nüfusun yarısı 28 yaşından, kadın nüfusun yarısı 29 yaşından gençtir. Büyükşehir'de yaşayan nüfusun yarısı 28 yaşından gençtir. Büyükşehir'i oluşturan ilçe merkezlerinden Balçova ilçe merkezi 32 medyan yaş ile diğer ilçe merkezlerinden daha yaşlı, Gazemir ve Narlıdere ilçe merkezleri ise 25 medyan yaş ile diğerlerinden daha genç nüfusa sahiptir. Büyükşehir dışında kalan ilçe merkezlerindeki nüfusun yaş yapısı incelendiğinde, Çeşme ilçe merkezinin 35 medyan yaş ile diğerlerinden daha yaşlı, Foça ve Kemalpaşa ilçe merkezlerinin ise 25 medyan yaş ile diğer ilçe merkezlerinden daha genç nüfusa sahip olduğu görülmektedir. Köylerde ise erkek nüfusun yarısı 29, kadın nüfusun yarısı 30 yaşından gençtir (TÜİK, 2000 Genel Nüfus Sayımı).

GRAFİK 5 İzmir İlinde Medyan Yaş

Kaynak: TÜİK, 2000 Genel Nüfus Sayımı.

2000 Genel Nüfus Sayımı verilerine göre, Foça ilçesinde toplam 7137 hane bulunmaktadır ve bu hanelerin 4186'sı köylerde yaşamaktadır. Bu ilçede yaşayan hanelerin yarıdan fazlası yani 4583 hane ev-sahibidir. Kiracı olanların sayısı 1449'dur. Foça'da askeri birliklerin bulunması nedeni ile bazı askeri lojmanlar bulunmaktadır. 525 hane lojmanda yaşamaktadır (Bakınız Tablo 8) Köyde ev sahibi olanların oranı şehire göre daha fazladır.

Tablo 8. Mülkiyet Durumu

OTURULAN KONUTUN MÜLKİYET DURUMUNA GÖRE TOPLAM HANEHALKI SAYISI (2000 NÜFUS SAYIMI)	MÜLKİYET DURUMU						
	TOPLAM HANEHALKI SAYISI	EV SAHİBİ	KİRACI	LOJMANDA OTURAN	EV SAHİBİ DEĞİL AMA KİRA ÖDEMİYOR	DİĞER	BİLİNMEYEN
ŞEHİR-KÖY							
TOPLAM	7137	4583	1449	525	411	169	.
ŞEHİR	2951	1604	846	363	110	28	.
KÖY	4186	2979	603	162	301	141	.

Tablo 9. 2000 YILINA GÖRE HANEHALKI SAYISI VE HANEHALKI BÜYÜKLÜĞÜ

	TOPLAM HANEHALKI SAYISI	TOPLAM YERLESİK NÜFUS	HANEHALKI BÜYÜKLÜĞÜ									
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10+
Toplam	7137	24591	651	1665	1624	1919	682	263	142	65	34	92
Şehir	2951	9230	275	733	770	845	228	69	15	9	4	3
Köy	4186	15361	376	932	854	1074	454	194	127	56	30	89

Foça ilçesinde yaşayan hanelerin büyüklükleri incelendiğinde en yüksek sayı dört kişilik hanelerde görülmektedir. Bunu 2 ve 3 kişilik haneler izlemektedir (Bakınız Tablo 9). Daha önce belirtildiği gibi ortalama hane büyüklüğü 3,45'tir. 5-6 veya daha fazla kişinin yaşadığı hane sayısı köylerde daha fazladır ancak genel olarak Foça ilçesinde çekirdek aile yapısının hakim olduğu söylenebilir.

Eğitim

Gelişmişliğin en önemli göstergelerinden biri eğitim düzeyidir. 2000 Genel Nüfus Sayımı'na göre, İzmir genelinde okuma yazma bilenlerin oranı %92'dir ancak cinsiyetler arasında önemli farklılıklar görülmektedir. Okuma-yazma oranı erkek nüfus için %96 iken, kadın nüfus için %87'dir. Son yıllarda yürütülen kampanyalar sayesinde kadınların okuma-yazma oranı artmıştır ancak oranlar incelendiğinde hala önemli farklılıklar olduğu açıktır. 2000 Genel Nüfus Sayımı sonuçlarına göre, ilçe merkezleri içinde en yüksek okuma yazma oranı Foça (%98) ilçe merkezindedir. Foça ilçe merkezinde okuma yazma oranı erkek nüfus için %99, kadın nüfus için %96'dır. Okuma yazma oranı diğer ilçe merkezlerinde ise %84'ün üzerindedir. Köylerde okuma yazma oranı erkek nüfus için %93, kadın nüfus için %79'dur. Türkiye genelinde okuma yazma bilmeyen erkek oranı %6,14 iken, bu oran kadınlarda %19,36'dır. Foça ilçesinde okuma yazma oranı, Türkiye ortalamasından daha yüksektir.

İlçelerin Sosyo-ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması (2004)'na göre, İzmir'in 6 ilçesi, okur-yazar nüfus oranı sıralamasında ilk 25 ilçe arasında yer almaktadır. Foça ilçesi Türkiye'deki 872 ilçe arasında okur-yazar nüfus sıralamasında 12. sırada bulunmaktadır (Bakınız Tablo 10).

Tablo 10. Okur-yazar oranlarına göre ilk 25 ilçe

İLK 25 İLÇE				SON 25 İLÇE			
872 İlçe İçinde Sırası	İl	İlçe	Okur-Yazar Oran (%)	872 İlçe İçinde Sırası	İl	İlçe	Okur-Yazar Oran (%)
1	MUĞLA	Marmaris	96,92	848	ŞIRNAK	Baytüşşebap	61,22
2	ÇANAKKALE	Bozcaada	96,32	849	MARDİN	Dargeçit	61,16
3	ISPARTA	Uluborlu	96,21	850	ŞANLIURFA	Akçakale	60,87
4	İZMİR	Çeşme	96,12	851	ŞANLIURFA	Siverek	60,87
5	ANTALYA	Kemer	96,07	852	HAKKARİ	Şemdinli	60,85
6	İZMİR	Karaburun	95,84	853	ŞIRNAK	İdil	60,27
7	MUĞLA	Bodrum	95,75	854	DİYARBAKIR	Silvan	60,14
8	AYDIN	Kuşadası	95,22	855	DİYARBAKIR	Kocaköy	59,91
9	ISPARTA	Gönen	94,87	856	SİİRT	Şirvan	58,52
10	YALOVA	Termal	94,76	857	DİYARBAKIR	Hazro	58,37
11	TEKİRDAĞ	Çorlu	94,57	858	BATMAN	Sason	58,25
12	İZMİR	Foça	94,55	859	BİTLİS	Mutki	58,14
13	İZMİR	Urla	94,39	860	DİYARBAKIR	Kulp	58,03
14	İZMİR	Seferihisar	94,37	861	DİYARBAKIR	Hani	57,77
15	TEKİRDAĞ	Marmaraeğlisi	94,25	862	DİYARBAKIR	Çınar	57,15
16	ÇANAKKALE	Gökçeada	94,24	863	VAN	Çaldıran	56,89
17	ESKİŞEHİR	Merkez	94,24	864	AĞRI	Diyadin	55,59
18	KOCAELİ	Gölcük	94,23	865	ŞANLIURFA	Harran	55,16
19	İZMİR	Aliağa	94,14	866	VAN	Başkale	54,68
20	İSTANBUL	Çatalca	94,11	867	VAN	Çatak	53,97
21	YALOVA	Armutlu	94,10	868	DİYARBAKIR	Dicle	53,83
22	ISPARTA	Merkez	94,04	869	SİİRT	Pervari	53,10
23	TEKİRDAĞ	Çerkezköy	93,86	870	DİYARBAKIR	Eğil	52,92
24	KIRKLARELİ	Lüleburgaz	93,84	871	BİTLİS	Hizan	51,56
25	ANTALYA	Alanya	93,77	872	VAN	Bahçesaray	39,61

Foça İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nün verilerine göre, ilçede toplam 10 ilköğretim okulu ve Cemil Midilli Lisesi, Yenifoça Recep kerman Ticaret Meslek Lisesi, Reha Midilli Anadolu Lisesi bulunmaktadır. Reha Necla Midilli ilköğretim okulu 420 öğrenciyle ilköğretim okulları arasında en fazla öğrenciye sahiptir. İlipınar İlköğretim okulunda 49 öğrenci bulunmaktadır. Aşağıdaki tabloda Foça ilçesindeki okullar, derslik ve öğretmen sayıları verilmiştir.

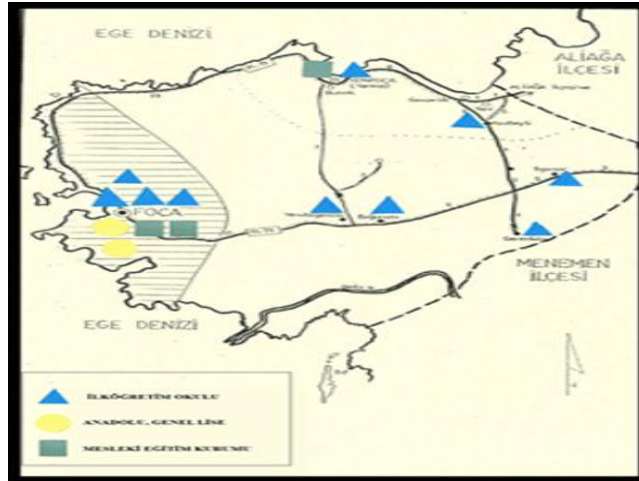

Tablo 11. Okul Bilgileri

OKUL	ÖĞRENCİ	DERSLİK	ÖĞRETMEN
Reha Necla Midilli İlköğretim Okulu	420	12	22
Reha Midilli İlköğretim Okulu	290	10	16
Necla Midilli Merkez İlköğretim Okulu	180	6	8
Bedia Midilli İlköğretim Okulu	120	5	6
Bağarası Cemil Midilli İlköğretim Okulu	373	16	36
Yenibağarası Mesut Kuru İlköğretim Okulu	223	11	18
Gerenköy İlköğretim Okulu	300	16	25
Ilıpınar İlköğretim Okulu	49	6	2
Kozbeyli İlköğretim Okulu	55	4	4
Yenifoça Reha Midilli İlköğretim Okulu	350	18	26
Cemil Midilli Lisesi	285	13	24
Yenifoça Recep Kerman Ticaret Meslek Lisesi	180	6	8
Reha Midilli Anadolu Lisesi	222	12	24

Foça ilçesinde bulunan ilköğretim ve liselerin buldukları yerler aşağıdaki haritada görülmektedir.

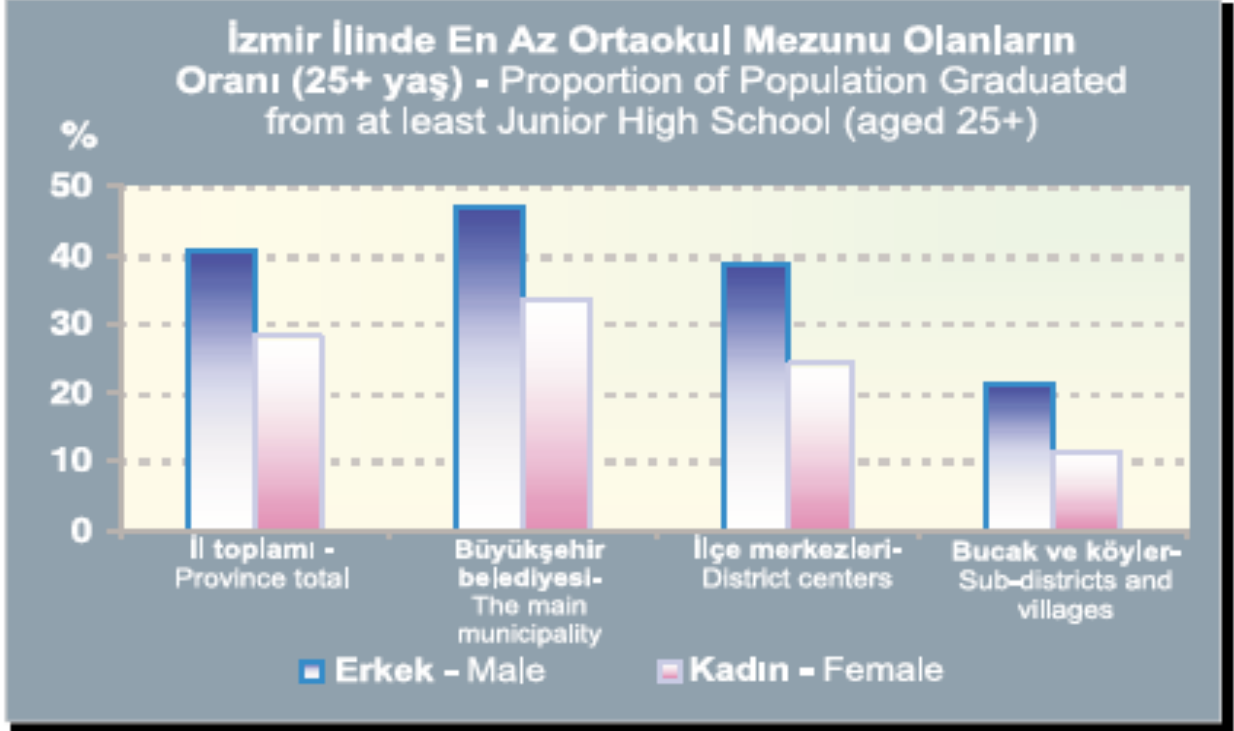
Harita 1: Foça Eğitim Kurumları

Kaynak: <http://foca.meb.gov.tr/okullarimiz.htm>

2000 Genel Nüfus Sayımında, 25 yaşına kadar tüm eğitim düzeylerinin tamamlandığı dikkate alınarak, yerleşim yerlerine göre eğitim düzeyindeki farklılık 25 yaş ve sonrası için yorumlanmıştır. 25 ve daha yukarı yaştaki nüfus içinde en az ortaokul mezunu olanların oranı, tüm yerleşim yerlerinde, erkek nüfusta kadın nüfustan daha yüksektir. En az ortaokul mezunu olanların oranı büyükşehirde erkeklerde %47, kadınlarda %34, ilçe merkezlerinde sırasıyla %39 ve %24 düzeyinde iken, köylerde bu oran erkeklerde %21 ve kadınlarda %12'dir.

Tablo 12. En az ortaokul mezunu olanlar

Daha önce belirtildiği gibi Foça ilçesinde okur-yazarlık oranı oldukça yüksektir. Okul bitirenlerin sayıları incelendiğinde en yüksek sayı 11176 kişi ile ilköğretim bitirenlerdir ve bunu 6172 kişi ile lise mezunları izlemektedir. Yüksek öğretimden mezun olanların sayısı ise 3300 kişidir. Hemen hemen her toplumda cinsiyet temelinde bir ayrımcılığın olduğu ve kadınların dezavantajlı konumda buldukları bilinmektedir. Foça'da eğitim durumu incelendiğinde, kadınların tüm eğitim düzeylerinde kadınların sayısı erkeklerden daha azdır. Örneğin, ilköğretimi şehirde bitiren kadınların sayısı 1169 ve köyde 197'dir. Bu sayı erkekler için şehirde 2743 ve köyde 197'dir. Eğitim düzeyi arttıkça farkda artmaktadır. Şehirde liseyi bitiren kadın sayısı 870 iken bu sayı erkeklerde 2092'ye çıkmaktadır. Köyde de benzer sayılar görülmektedir (Bakınız Tablo13).

Tablo 13. Eğitim Durumu

FOÇA İLÇESİ EĞİTİM DURUMU														
		OKUMA YAZMA DURUMU				BİTİRİLEN OKUL								
		TOPLAM	BİLEN	BİLMEYEN	BİLİNMEYEN	BİR OKUL BİTİRMEYENLER	İLKOKUL	İLKÖĞRETİM	ORTAOKUL	ORTAOKUL DENGİ MESLEK	LİSE	LİSE DENGİ MESLEK	YÜKSEK ÖĞRETİM	MEZUNİYETİ BİLİNMEYEN
TOPLAM	TOPLAM	34085	32229	1855	1	4070	11176	634	4257	99	6172	2521	3300	0
	ERKEK	22463	21932	531	0	1963	7181	337	3506	73	4655	2097	2120	0
	KADIN	11622	10297	1324	1	2107	3995	297	751	26	1517	424	1180	0
ŞEHİR	TOPLAM	13863	13602	261	0	1311	3912	235	1723	61	2962	1296	2102	0
	ERKEK	9471	9375	96	0	634	2743	135	1352	45	2092	1026	1348	0
	KADIN	4392	4227	165	0	677	1169	100	371	16	870	270	754	0
KÖY	TOPLAM	20222	18627	1594	1	2759	7264	399	2534	38	3210	1225	1198	0
	ERKEK	12992	12557	435	0	1329	4438	202	2154	28	2563	1071	772	0
	KADIN	7230	6070	1159	1	1430	2826	197	380	10	647	154	426	0

KAYNAK: TUIK

Foça İlçesinde: Sanayi, Tarım, Turizm

Foça İlçesinin gelir kaynaklarının başında, turizm, tarım, hayvancılık, balıkçılık ve tarıma dayalı küçük sanayi işletmeleri gelmektedir. İlçenin belde ve köylerinde ekonomi tarıma dayalıdır. Foça İlçe merkezinde çok sayıda memur ve asker bulunmaktadır. Bu nedenle çalışan nüfusun çoğunluğu hizmet sektöründe çalışmaktadır. Hizmet sektöründe çalışanlar baz alındığında, Foça ilçesi 872 ilçe içerisinde 18. sırada yer almaktadır (Bakınız Tablo 14).

Tablo 14. Hizmetler Sektöründe Çalışanların İlçelere Göre Sıralaması

İLK 25 İLÇE				SON 25 İLÇE			
872 İlçe İçinde Sırası	İl	İlçe	Hizmetlerde Çalışanlar Oranı (%)	872 İlçe İçinde Sırası	İl	İlçe	Hizmetlerde Çalışanlar Oranı (%)
1	ÇANAkkALE	Gökçeada	80,33	848	KASTAMONU	Doğanyurt	9,55
2	HAKKARİ	Çukurca	78,89	849	SİVAS	Yıldızeli	9,48
3	TUNCELİ	Merkez	78,88	850	MALATYA	Yazihan	9,40
4	ÇANAkkALE	Bozcaada	76,02	851	ERZURUM	Tekman	9,21
5	ERZURUM	Merkez	75,22	852	MALATYA	Doğanyol	9,09
6	SİİRT	Merkez	74,86	853	ADANA	Feke	9,08
7	ANTALYA	Kemer	72,32	854	DİYARBAKIR	Çınar	9,05
8	MUĞLA	Marmaris	69,14	855	TOKAT	Artova	9,04
9	TUNCELİ	Hozat	69,04	856	AFYON	Hocalar	8,98
10	ŞIRNAK	Merkez	68,87	857	NİĞDE	Çiftlik	8,90
11	TUNCELİ	Nazımiye	68,42	858	ERZURUM	Şenkaya	8,89
12	AYDIN	Kuşadası	66,92	859	KİLİS	Polateli	8,88
13	KOCAELİ	Derince	66,31	860	ORDU	Akkuş	8,75
14	ISPARTA	Merkez	65,76	861	GİRESUN	Yağlıdere	8,64
15	EDİRNE	Merkez	65,26	862	KARS	Arpaçay	8,49
16	ANTALYA	Merkez	65,20	863	SİNOP	Dikmen	8,42
17	TUNCELİ	Ovacık	64,86	864	MALATYA	Kuluncak	8,30
18	İZMİR	Foça	64,53	865	YOZGAT	Kadırlı	8,20
19	BİNGÖL	Yayladere	63,22	866	MUŞ	Bulanık	8,18
20	İSTANBUL	Sultanbeyli	62,23	867	KÜTAHYA	Aslanapa	8,16
21	SAMSUN	Merkez	62,15	868	ADİYAMAN	Gerger	8,08
22	ÇANAkkALE	Merkez	62,01	869	KİLİS	Musabeyli	7,52
23	ARTVİN	Merkez	61,53	870	MALATYA	Pötürge	7,42
24	ESKİŞEHİR	Merkez	61,15	871	OSMANİYE	Sumbas	7,02
25	ŞIRNAK	Cizre	60,80	872	ŞANLIURFA	Harran	3,71

Tarım, hayvancılık, ormancılık gibi işlerde çalışanların büyük çoğunluğu köylerde bulunmaktadır ve bu işlerde çalışan kadınların sayısı erkeklerden fazladır. Hizmetler sektöründe çalışanların çoğunluğu ilçe merkezindedir. Hem şehir hem de köyde hizmet işlerinde çalışan erkeklerin sayısı kadınlardan oldukça fazladır. Kadın erkek çalışanlarının en yakın olduğu işler, şehirde ilmi ve teknik elemanlar, serbest meslek sahipleri ve bunlarla ilgili diğer mesleklerdir. Bu kategoride de köyde cinsler arasında farklılık dikkate değer ölçüdedir (Bakınız Tablo 15).

Tablo 15. Yapılan İş

YAPILAN İŞ (2000 NÜFUS SAYIMINA GÖRE)	TOPLAM		ŞEHİR		KÖY	
	ERKEK	KADIN	ERKEK	KADIN	ERKEK	KADIN
İLMİ VE TEKNİK ELEMANLAR, SERBEST MESLEK SAHİPLERİ VE BUNLARLA İLGİLİ DİĞER MESLEKLER	621	477	345	315	276	22
MÜTEŞEBBİSLER, DİREKTÖRLER VE ÜST KADEME YÖNETİCİLERİ	204	37	97	22	107	15
İDARİ PERSONEL VE BENZERİ ÇALIŞANLAR	272	359	127	231	145	128
TİCARET VE SATIŞ PERSONELİ	596	146	283	81	313	65
HİZMET İŞLERİNDE ÇALIŞANLAR	1631	202	1159	127	472	75
TARIMCI, HAYVANCI, ORMANCI, BALIKÇI VE AVCILAR	3268	4427	173	2	3095	4425
TARIM DIŞI ÜRETİM FAALİYETLERİNDE ÇALIŞANLAR VE ULAŞTIRMA MAKİNALARI KULLANANLAR	11798	87	5118	23	4425	6680
BİLİNMEYEN	4	0	1	0	3	0
TOPLAM	18394	5735	7303	801	8836	11410

Kaynak, Tuik 2002

TÜİK'in 2002 verilerine göre, toptan ve perakende ticaret ile uğraşan 352 yerel birim bulunmaktadır ve burada istihdam edilenlerin sayısı 618'dir. Foça'da bulunan otel, lokanta ve kahvehane sayısı ticari yerlerden daha az iken bu işyerlerinde istihdam edilenlerin sayısı daha fazladır. Toplam 189 otel, lokanta ve kahvenede 873 kişi istihdam edilmektedir. Ulaştırma, depolama ve haberleşme ile ilgili olarak toplam 167 yerel birim bulunmaktadır ve Foça'da önemli istihdam yaratan ekonomik faaliyetlerden biridir (Bakınız Tablo 16).

Tablo 16. Ekonomik Faaliyete göre birim sayısı ve istihdam

Ekonomik faaliyet kısımlarına göre yerel birim sayısı ve istihdam (2002)	TÜRKİYE		İZMİR		FOÇA	
	Yerel birim sayısı	İstihdam	Yerel birim sayısı	İstihdam	Yerel birim sayısı	İstihdam
MADENCİLİK VE TAŞOCAKÇILIĞI	2410	77027	103	1897	0	0
İMALAT	272482	2183286	18900	155995	75	160
ELEKTRİK, GAZ, SU	4206	96430	103	4240	5	**
İNŞAAT	35749	224874	2778	13068	11	23
TOPTAN VE PERAKENDE TİCARET	867890	1876525	54615	128521	352	618
OTEL, LOKANTA VE KAHVEHANE	174199	545167	12073	34835	189	873
ULAŞTIRMA, DEPOLAMA VE HABERLEŞME	270517	612814	12235	36778	167	288
MALİ ARACI KURULUŞLARIN FAALİYETLERİ	14303	183169	958	10020	7	99
GAYRİMENKUL KİRALAMA VE İŞ FAALİYETLERİ	95971	339502	8472	31225	45	74
EĞİTİM	6695	79129	548	6592	1	*
SAĞLIK İŞLERİ VE SOSYAL HİZMETLER	33383	101193	2665	7400	8	13
DİĞER SOSYAL, TOPLUMSAL VE KİŞİSEL HİZMET FAALİYETLERİ	80386	177924	6102	12084	53	84
TOPLAM	1858191	6497040	119552	442655	913	2232

(*) : ÖZEL SEKTÖRDE BİR VE İKİ İŞYERİNE İLİŞKİN BİLGİLER 5429 SAYILI KANUN GEREĞİ GİZLİLİK İLKESİNE UYMAK AMACIYLA VERİLMEMİŞTİR.

(**): ÖZEL SEKTÖRDE ÜÇ VE DAHA FAZLA İŞYERİNE İLİŞKİN BİLGİLER, DAHA ÖNCE GİZLENMİŞ OLAN ÖZEL SEKTÖR BİR VE İKİ İŞYERİNE AİT BİLGİLERİN ARİTMETİK İŞLEM SONUCU ELDE EDİLMESİNİ ÖNLEMEK AMACI İLE GİZLENMİŞTİR.

Foça ilçesinde bir çok resmi kurum hizmet vermektedir. Bu kurumların listesi Tablo 17'de verilmiştir.

Tablo 17. Resmi Kurumlar

Kaymakamlık	
Foça Belediye Başkanlığı	
Bağarası Belediye Başkanlığı	
Gerenköy Belediye Başkanlığı	
Cumhuriyet Başsavcılığı	
Amfibi Deniz Piyade Tugay K.lığı	
Foça Garnizonu ve Çıkarma filosu K.lığı	
Kaleburnu Astsubay Gazinosu	
Kaleburnu Subay Gazinosu	
Emniyet Müdürlüğü	
İlçe Jandarma Komutanlığı	
4. Jandarma Komando Okulu ve Eğitim Tugay K.lığı	
Merkez Komutanlığı	
Sahil Güvenlik Bot Komutanlığı	
Özel İdare Müdürlüğü	
Nüfus Müdürlüğü	
Liman Başkanlığı	
Mal Müdürlüğü	
Milli Eğitim Müdürlüğü	
Halk Eğitim Merkez Müdürlüğü	
Tapu ve Sicil Müdürlüğü	
Sağlık Grup Başkanlığı	
Foça İlçe Halk Kütüphanesi	
Çevre Koruma Ünitesi Müdürlüğü	
Kadastro Şefliği	
Gümrük Müdürlüğü	
Gümrük Muhafaza Kısım Amirliği	
Tekel Müdürlüğü	
Akdeniz Foku Foça Yerel Komitesi Bürosu	
Noter	
Hastane ve Sağlık Ocakları	
Devlet Hastanesi	
Foça Merkez Sağlık Ocağı Santral	
Bağarası Sağlık Ocağı	
Gerenköy Sağlık Ocağı	
Posta İşletme Müdürlüğü	
Tarım İlçe Müdürlüğü	
Gediz Elektrik A.Ş. Foça İlçe İşl. Başmüh.	
Turizm Danışma Şube Müdürlüğü	
Müftülük	
Gençlik ve Spor İlçe Müdürlüğü	
T.C. Ziraat Bankası	
Esnaf ve Sanatkarlar Odası Başkanlığı	
Atatürk Mahallesi Muhtarlığı	
İsmetpaşa Mahallesi Muhtarlığı	
Fevzipaşa Mahallesi Muhtarlığı	
Yeniköy Muhtarlığı	
Ilıpınar Köyü Muhtarlığı	
Kozbeyli Köyü Muhtarlığı	
Yenibağarası Köyü Muhtarlığı	
Cemil Midilli Lisesi	

Halim Foçalı Anadolu turizm Otelcilik Meslek Lisesi	
Reha Midilli İlköğretim Okulu	
Necla Reha Midilli İlköğretim Okulu	
Bedia Midilli İlköğretim Okulu	
Merkez İlköğretim Okulu	
Bağarası Cemil Midilli İlköğretim Okulu	
Gerenköy İlköğretim Okulu	
Foça Belediyesi Çocuk Evi	
Öğretmenevi	

Sanayi

Foça ilçesinde sanayi gelişmemiştir ve gelişmekte olan sanayi tarıma dayalı olup, küçük işletmeler şeklinde faaliyet göstermektedir. İzmir Ticaret Odasının verilerine göre, İlçede 1 adet sunta fabrikası, 2 adet tül fabrikası, 2 adet çırçır fabrikası, 6 adet zeytinyağı fabrikası, 4 adet mandıra, 10 adet tavuk çiftliği (yumurta, broiller), 1 adet hindi çiftliği, 1 adet mantar çiftliği bulunmaktadır.

Menemen Ticaret Odasına kayıtlı üyesi sayısı 346'dır. İlçede Ege Bölgesi Sanayi Odası'na kayıtlı yerli sermayeli 13, yabancı sermayeli 3 firma faaliyet göstermektedir. Ayrıca, Foça'da 884 faal üyesi olan Esnaf ve Sanatkarlar Odası ile 900 üyesi olan Ziraat Odası da bulunmaktadır.

Tablo 18. Faaliyet Gösteren Firmalar (2007)

Kayıtlı Olduğu Oda	Firma Sayısı
Menemen Ticaret Odası (Foça+Yeni Foça)	346
Ziraat Odası	900
Ege Bölgesi Sanayi Odası (Yerli Sermayeli 13, Yabancı Sermayeli 3)	16
Ege İhracatçı Birlikleri	12
Esnaf ve Sanatkârlar Odası	884
Toplam Firma Sayısı	2.158

Kaynak: Menemen Ticaret Odası, EBSO, Ziraat Odası, Ege İhracatçı Birlikleri, Esnaf ve Sanatkarlar Odası, 2007.

Foça ilçesinde sanayinin gelişmediği daha önce belirtilmişti. Mevcut olanlar ise daha çok orman ürünleri, dokuma, giyim eşyası ve deri gibi ürünleri üretmektedir. Özel sektöre ait bazı işletmeler bulunmaktadır ancak bunlar hakkında ayrıntılı bilgi elde edilememiştir. (Bakınız Tablo 19)

Tablo 19. Tablo İmalat Sanayi

YILLAR	SANAYİ			İŞYERİ SAYISI
	GRUPLARI	SEKTÖR		
1999	3	A	(*)	2
1999	3	C	(*)	2
1999	32	A	(*)	1
1999	32	C	(*)	1
1999	33	A	(*)	1
1999	33	C	(*)	1
2000	3	A	(*)	1
2000	3	C	(*)	1
2000	33	A	(*)	1
2000	33	C	(*)	1
2001	3	A	(*)	1
2001	3	C	(*)	1
2001	33	A	(*)	1
2001	33	C	(*)	1

3=İmalat Sanayi, 33=Orman Ürünleri ve Mobilya Sanayi, 32=Dokuma, Giyim Eşyası ve Deri.

A=Toplam, B=Devlet Sektörü, C=Özel :Sektör

(*) Özel sektörde bir ve iki işyerine ilişkin bilgiler 5429 sayılı kanun gereği gizlilik ilkesine uymak amacıyla verilmemiştir

Kaynak Tuik,2002

Foça kaymakamlığından elde edilen verilere göre, Foça ilçesinde 6 zetinyağı, 4 mandıra, 2 tül, 2 çırçır, 1 mantar ve 1 sunta fabrikası bulunmaktadır. Daha önce belirtildiği gibi Foça ilçesinde sanayi sektörü gelişmemiştir ve bulunan işletmelerde büyük çaplı değildir (Bakınız Tablo 20). Bu işletmelerin 884 tanesi Esnaf ve Sanatkarlar Odasına, 346 tanesi ticaret odalarına ve 16 tanesi sanayi odalarına bağlı bulunmaktadır (Bakınız Tablo 21).

Tablo 20. Faaliyette bulunan firmalar

İmalat Sanayi İlgili Faaliyet Gösteren İşletmeler	Sayı
Sunta Fabrikası	1
Tül Fabrikası	2
Çırçır Fabrikası	2
Zeytinyağı	6
Mandıra	4
Mantar Çiftliği	1
Kaynak: Foça Kaymakamlığı	

Tablo 21. İşletmelerin bağlı oldukları kurumlar

İşletmelerin Bağlı Oldukları Kurumlar	Sayı
Sanayi Odaları	16
Ticaret Odaları	346
Esnaf ve Sanatkâr Odaları	884
Kaynak: Foça Kaymakamlığı	

Foça Kaymakamlığı'ndan elde edilen verilere göre, çalışanların çoğunluğu BAĞ-KUR'a bağlı bulunmaktadır ve bunu SSK'lılar izlemektedir. Emekli Sandığına bağlı olanların sayısı bu iki kurumdan daha azdır (Bakınız Tablo 22).

Tablo 22. Çalışanların Sosyal Güvenceye Göre Dağılımları

Çalışanların Sosyal Güvenceye Göre Dağılımları	Sayı
SSK	2246
Bağkur	2626
Emekli Sandığı	808
Kaynak: Foça Kaymakamlığı	

İşgücüne Katılım ve İşsizlik

2000 Genel Nüfus Sayımının sonuçlarına göre, İzmir ilinde 12 ve daha yukarı yaştaki nüfus içinde işgücüne katılma oranı %52'dir. Bu oran cinsiyete göre önemli farklılık göstermektedir. İşgücüne katılma oranı erkek nüfus için %70, kadın nüfus için %34'tür. Erkek nüfusun işgücüne katılma oranı köyde %88 iken, büyükşehirde %66, ilçe merkezlerinde %67'dir. Büyükşehirli oluşturan ilçe merkezleri arasında erkek nüfusun işgücüne katılma oranı Gaziemir ve Narlıdere'de %74 ile en yüksek, Güzelbahçe'de %52 ile en düşüktür. İle bağlı olan diğer ilçe merkezlerinde, erkek nüfusun işgücüne katılma oranı Foça ilçe merkezinde %83 ile en yüksek, Kiraz ilçe merkezinde %58 ile en düşük düzeydedir.

2000 Genel Nüfus Sayımına göre, İzmir ili için işsizlik oranı %10.8'dir. Bu oran erkek nüfusta %9.8 iken, kadın nüfusta %12.9'dur. İşsizlik oranı büyükşehirde ilçe merkezlerine göre daha yüksektir. Büyükşehirde %15.7 olan işsizlik oranı, ilçe merkezlerinde %13.4, köylerde ise %0.8'dir.

Foça ilçesi özelinde istihdam edilen nüfus incelendiğinde ilk göze çarpan cinsiyete göre önemli bir farklılığın olmasıdır. Kentte istihdam edilen nüfusun 7303'ünü erkekler oluştururken, kadınların sayısı sadece 801'dir. İşsizlik oranlarına bakıldığında kadın-erkek dağılımında önemli bir farklılık görülmemektedir. Köy bazında istihdam edilen nüfusun cinsiyete göre dağılım incelendiğinde yine kadınlar aleyhine farklılıklar bulunmaktadır (Bakınız Tablo 23). İstihdam edilen nüfusun oranı hem kadınlar hem de erkekler için köylerde şehire göre daha yüksektir. Aşağıdaki tabloda görüldüğü gibi istihdam edilenlerin sayısı köyde ve işsizlerin sayısı ise şehirde daha yüksektir.

Tablo 23. İşgücü ve İşgücünde Olmayanlar

	TOPLAM			İŞGÜCÜ ve İŞGÜCÜNDE OLMAYANLAR, 2000					
				İSTİHDAM		İŞSİZ		İŞGÜCÜNDE OLMAYAN	
	TOPLAM	ERKEK	KADIN	ERKEK	KADIN	ERKEK	KADIN	ERKEK	KADIN
TOPLAM	31792	21299	10493	18394	5735	290	255	2615	4503
ŞEHİR	13063	9057	4006	7303	801	213	178	1541	3027
KÖY	18729	12242	6487	11091	4934	77	77	1074	1476

Kaynak TÜİK,2000

Tarım

Tarım Foça ilçesinde önemli gelir kaynağından biridir. Bağıarası ve Gerenköy Beldeleri ile Ilıpınar, Kozbeyli, Yeniköy ve Yenibağarası köyleri tarım ve hayvancılık, ilçe merkezi ile Yenifoça beldesi ise balıkçılık ve turizme dayalı ekonomiye sahiptir. İlçede tarım ve hayvancılıkla uğraşan aile sayısı 830'dur. Toplam tarım alanı 51.985,5 dekadır. Tarım arazisinin yüzde 50'si tarla alanı olarak kullanılmaktadır. 26.000 da. Tarla alanını, 16.070 da. zeytin, 5.110 da. ile de sebze ekiliş alanı izlemektedir. Tarıma elverişli boş arazi 2.000 da.'dır. Tarım alanlarının 25.770,5 dekarında sulama yapılırken 26.215 dekarlık alan sulanmamaktadır (İzmir Ticaret Odası, 2008).Aşağıdaki tabloda görüldüğü gibi, toplam tarım alanı % 12 oranında artarken, tarla ekiliş alanı yaklaşık %23 azalmıştır.

Tablo 24. Tarımsal Alan Dağılımı

	Yüzölçümü		2006 Pay (%)	Kümülatif Değişim (%)
	2002	2006		
Toplam tarım alanı	46.600	51.985,5	100	11,6
Tarla alanı	33.590	26.000	50	-22,6
Sebze alanı	3.340	5.110,5	10	53
Meyve alanı	250	115	0	-54
Bağ alanı	210	260	0,5	23,8
Narenciye alanı	100	30	0	-70
Zeytin alanı	7.400	16.070	31	117,2
Nadas alanı	500	2.400	4,6	380
Tarıma elverişli boş arazi	1.210	2.000	3,8	65,3
Sulanan tarım alanı	29.890	25.770,5	49,6	-13,8

Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü, 2007.

Mısır (silaj), soğan, pamuk, buğday, mısır (dane), arpa en çok ekilen ürünleridir. Üretim miktarları açısından 35.000 ton ile mısır (silaj) ilk sıradadır. Bunu 7.500 ton ile soğan (kuru), 6.000 ton ile pamuk (kütü) izlemektedir (Bakınız Tablo 24). Genel olarak dekar başına verim miktarında bir değişiklik olmamakla birlikte mısır (dane) (I. ürün) verim miktarında dört yılda yüzde 40, yıllık yüzde 10 oranında artış gerçekleşmiştir (İzmir Ticaret Odası).

Tablo 24: Ürün Deseni

Ürün	Ekiliş Alanı (da)			Üretim (ton)			Verim (kg/da)		
	2002	2006	Artış (%)	2002	2006	Artış (%)	2002	2006	Artış (%)
Mısır (Silaj) (II. Ürün)	2.030	7.000	244,8	9.132	35.000	283,3	4.500	5.000	11,1
Soğan (Kuru)	0	1.500	-	0	7.500	-	-	5.000	-
Pamuk (Kütlü)	24.000	15.000	-37,5	9.120	6.000	-34,2	380	400	5,3
Mısır (Dane) (II. Ürün)	0	4.000	-	0	4.800	-	-	1.200	-
Buğday (Ekmeklik)	0	5.000	-	0	2.250	-	-	450	-
Mısır (Dane) (I. Ürün)	1.000	1.000	0	1.000	1.400	40	1.000	1.400	40
Fiğ (Y.ot)	0	500	-	0	500	-	-	1.000	-
Arpa (Diğer)	1.800	2.000	11,1	360	400	11,1	200	200	0
Fiğ (K.ot)	0	350	-	0	140	-	-	400	-
Korunga (K.ot)	0	200	-	0	60	-	-	300	-
Fiğ (Dane)	200	200	0	20	24	20	100	120	20
Ayçiçeği (Yağlık)	0	130	-	0	18,2	-	0	140	-
Yulaf (Dane)	100	100	0	15	15	0	150	150	0
Bakla (Kuru)	20	20	0	3	3	0	150	150	0
Mısır (Silaj) (I. Ürün)	970	0	-100	4.365	0	-	4.500	-	-
Buğday (Diğer)	5.500	0	-100	2.475	0	-	450	-	-
Toplam	35.620	37.000	3,9	26.493	58.056,2	119,1	---	---	---

Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü, 2007.

Turizm

Foça ilçesinde turizm, önemli bir ekonomik sektördür. Özellikle yaz aylarında, turist sayısı ve ticari faaliyetler artmaktadır. Foça'nın İzmir'e yakın olması nedeni ile yaz aylarında hafta sonları günü birlik gelenlerin sayısı oldukça fazladır. Bu nedenle yaz aylarında ticari faaliyetlerde artmaktadır. Bu faaliyetler hediyelik eşya satışı, lokanta ve kafe işletmeciliği olarak sıralanabilir. Böylece kent nüfusuna, yaz aylarında yaklaşık olarak kendi nüfusunun beş katı yerli ve yabancı turist nüfusu eklenmektedir. SİT alanları ile üç büyük askeri birliğin yer aldığı ilçede, turizm tam anlamıyla diğer faktörlerin önüne geçememekte ve hafta sonu gününbirlik turizme kaymaktadır (İzmir Ticaret Odası,2008).

Turizm Bakanlığı denetiminde, Foça/Yeni Foça'da toplam 15 otel-motel, 16 pansiyon, 4 tatil köyü, 8 apart-otel, 4 butik-otel ve 4 kamp bulunmaktadır. Otel-motellerin yatak kapasitesi 1178, pansiyonların 362, tatil köyünün 432, apart-otellerin 481, butik-otellerin 127 ve kampların 743'tür.

Tablo 25. Turistik Tesisler

FOÇA/YENİ FOÇA YATAK KAPASİTESİ	
OTEL-MOTEL	YATAK KAPASİTESİ
15	1178
TATİL KÖYÜ	
4	432
PANSİYON	
16	362
APART OTEL	
8	481
BUTİK OTEL	
4	127
KAMP	
4	743

Kaynak: Foça İlçe Turizm Müdürlüğü 2008

Foça ilçesinde Belediye belgeli konaklama tesislerinin sayısı 2003 ve 2006 yıllarında incelendiğinde, genel olarak sayılarında bir düşüş olduğu görülmektedir. Genel tesis sayısı 2003 yılında 36 iken bu sayı 2006 yılında 28'e düşmüştür. Otel sayısı 14'den 8'e, pansiyon sayısı 15'ten 13'e, tatil köyü sayısı 3'ten 1'e düşmüştür. Kamp sayısı ise 2'den 4'e çıkmıştır. Foça'ya gelen turist sayısının azalması, günü-birlik ziyaretlerin artması ile bu tesislere olan talepte bir azalma olduğu söylenebilir. Ancak yüzeysel yorumların ötesine geçebilmek için daha detaylı araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Tablo 26. 2003 VE 2006 YILLARI FOÇA İLÇESİ TESİS TÜRLERİNE GÖRE BELEDİYE BELGELİ KONAKLAMA TESİSİ, ODA VE YATAK SAYISI

2003 VE 2006 YILLARI FOÇA İLÇESİ TESİS TÜRLERİNE GÖRE BELEDİYE BELGELİ KONAKLAMA TESİSİ, ODA VE YATAK SAYISI																		
TOPLAM - Total			OTEL – Hotel			MOTEL - Motel			PANSİYON - Boarding House			TATIL KÖYÜ - Holiday Village			KAMPİNG - Camping			YIL
TESİS SAYISI	ODA SAYISI	YATAK SAYISI	TESİS SAYISI	ODA SAYISI	YATAK SAYISI	TESİS SAYISI	ODA SAYISI	YATAK SAYISI	TESİS SAYISI	ODA SAYISI	YATAK SAYISI	TESİS SAYISI	ODA SAYISI	YATAK SAYISI	TESİS SAYISI	ODA SAYISI	YATAK SAYISI	
36	598	1 659	14	219	605	2	31	75	15	148	381	3	182	544	2	18	54	2 003
28	445	1 038	8	132	339	2	19	46	13	126	282	1	80	224	4	88	147	2 006

Foça ilçesini ziyaret eden turist sayısı 2000-2007 döneminde incelendiğinde, süreklilik göstermekten çok yıllara göre sayılarda değişiklik olmaktadır. Bu dönem içinde, 2002 yılında 41,445 yabancı turist Foça'yı ziyaret etmiştir ve bu an fazla yabancı turist sayısıdır. 2004 yılında yabancı turist sayısı 1,406'ya düşmüştür. 2003 yılı 54,963 ile en fazla yerli turistin ziyaret ettiği yıldır. 2007 yılında 12,293 yabancı, 32,493 yerli turist Foça'yı ziyaret etmiştir. Foçailçesine gelen yabancı ve yerli turistin beklentilerinin saptanması ve 2002-2003 yıllarından sonra turist sayısında neden düşüş olduğunun daha detaylı çalışmalarla belirlenmesinde yarar olacaktır. Turistlerin ortalama Foça'da kalış süreleri incelendiğinde, yabancı turistlerin 2000 yılında ortalama kalış süreleri 8,7 iken, bu oran 2007 yılında 1,7'dir. Yerli turistlerin 2000 yılında ortalama kalış süreleri 2,3 iken, 2007 yılında bu oran 1,6'ya düşmüştür. Yabancı turistlerin daha uzak yerlerden geldiği dikkate alınır, burada yerli turistlere göre daha uzun süre kalmaları doğaldır. %55,53 ile doluluk oranının en yüksek olduğu yıl 2006'dır. 2002 yılında doluluk oranı 53,12, 2003 yılında 52,57 ve 2001 yılında ise 47,43'tür. Diğer yıllardaki doluluk oranları dah düşüktür. Bu veriler Foça ilçesindeki işletmeler en fazla yarı kapasite ile çalışabilmektedirler.(Bakınız Tablo 28)

Tablo 27. 2001-2007 TESİSLERE GİRİŞ, GECELEME SAYISI, ORTALAMA KALIŞ SÜRESİ VE DOLULUK ORANI (FOÇA)

2001-2007 TESİSLERE GİRİŞ, GECELEME SAYISI, ORTALAMA KALIŞ SÜRESİ VE DOLULUK ORANI (FOÇA)												
YIL	TESİSE GELİŞ SAYISI			GECELEME SAYISI			ORTALAMA KALIŞ SÜRESİ			DOLULUK ORANI		
	Number of Arrivals			Number of Nights Spent			Average Length of Stay			Occupancy Rate %		
	YABANCI	YERLİ	TOPLAM	YABANCI	YERLİ	TOPLAM	YABANCI	YERLİ	TOPLAM	YABANCI	YERLİ	TOPLAM
	Foreigner	Citizen	Total	Foreigner	Citizen	Total	Foreigner	Citizen	Total	Foreigner	Citizen	Total
2000	11 348	11 929	23 277	98 661	27 283	125 944	8,7	2,3	5,4	23,75	6,57	30,32
2001	14 323	16 223	30 546	80 490	40 662	121 152	5,6	2,5	4,0	31,51	15,92	47,43
2002	41 445	15 956	57 401	127 549	38 863	166 412	3,1	2,4	2,9	40,71	12,41	53,12
2003	28 862	26 101	54 963	94 790	73 311	168 101	3,3	2,8	3,1	29,64	22,93	52,57
2004	1 406	24 885	26 291	9 409	59 573	68 982	6,7	2,4	2,6	2,44	15,47	17,92
2005	13 913	20 933	34 846	81 260	58 645	139 905	5,8	2,8	4,0	23,76	17,15	40,90
2006	10 003	17 899	27 902	73 239	58 326	131 565	7,3	3,3	4,7	30,91	24,62	55,53
2007	12 293	32 493	44 786	21 040	53 070	74 110	1,7	1,6	1,7	10,67	29,93	3,60

Kaynak: Turizm Bakanlığı Verileri 2008

2008 yılında aylara göre Foça'ya gelen turist sayısı incelendiğinde, mayıs ayından sonra artış görülmektedir. Turizm mevsiminin başlaması ile ilçeye gelen turist sayısı artmaktadır ve kış aylarında gelen yerli turist sayısı daha fazla iken, yaz aylarında yabancı turist sayısı yerli turist sayısını geçmektedir (Bakınız Tablo 28)

Tablo 28. Aylık Turist Sayısı, 2008

2008 YILI AYLIK TURİST SAYISI			
AY	YERLİ	YABANCI	TOPLAM
OCAK	52	5	57
ŞUBAT	31	14	45
MART	25	14	39
NISAN	63	77	140
MAYIS	145	233	378
HAZİRAN	174	283	457
TEMMUZ	307	422	729
TOPLAM	797	1048	1845

Kaynak : Foça İlçe Turizm ve Kültür Müdürlüğü

Hayvancılık

Foça ilçesinde özellikle kırsal kesimde hayvancılık yapılmaktadır. 2007 yılının verilerine göre, toplam 7900 koyun, 1100 keçi, 3060 siğir (kültür), 1260 siğir (melez) ve 43 yerli siğir bulunmaktadır. Az sayıda olsada bazı hanelerde eşek, katır ve at gibi hayvanlar vardır. (Bakınız Tablo 29).

Tablo 29. Hayvan sayısı

YIL	ILCE_ADI	HAYVAN_ADI	YETISKIN (BAS)	GENC(YAVRU) (BAS)	TOPLAM (BAS)
2007	FOÇA	KOYUN (YERLİ)	4650	3250	7900
2007	FOÇA	KEÇİ (KIL)	800	300	1100
2007	FOÇA	SIĞIR (KÜLTÜR)	2310	750	3060
2007	FOÇA	AT	13	5	18
2007	FOÇA	KATIR	3	1	4
2007	FOÇA	EŞEK	29	7	36
2007	FOÇA	SIĞIR (MELEZ)	1010	250	1260
2007	FOÇA	SIĞIR (YERLİ)	28	15	43

Foça ilçesinde toplam 26 tane büyük/küçükbaş hayvan çiftliği, 10 tavuk çiftliği ve 1 hindi çiftliği bulunmaktadır.

Tablo 30. Hayvancılık ile ilgili faaliyet gösteren işletmeler

Hayvancılıkla İlgili Faaliyet Gösteren İşletmeler	Sayı
Tavuk Çiftliği	10
Hindi Çiftliği	1
Büyük/Küçükbaş Hayvan Çiftliği	26
Kaynak: Foça İlçe Tarım	

Foça ilçesinde, 6 köyde arıcılık yapılmaktadır ve bu köylerde 2007 yılında 2200 kovan bulunmaktadır. 2002-2006 yılları arasında daha fazla sayıda kovan bulunmaktayken 2007 yılında bu sayıda düşüş görülmektedir. 2001 yılında 19 ton bal elde edilirken, 2007 yılında elde edilen bal 5,7 ton'dur (Bakınız Tablo 31).

Tablo 31. Arıcılık

YIL	ILCE_ADI	KOY_SAYISI (ADET)	YENI_KOVAN (ADET)	ESKI_KOVAN (ADET)	BAL (TON)	BALMUMU (TON)
2000	FOÇA	6	2000	0	14	0,4
2001	FOÇA	6	1900	0	19	0,5
2002	FOÇA	6	2660	0	18,3	0
2003	FOÇA	6	2660	0	18,3	0
2004	FOÇA	6	2600	0	22	0
2005	FOÇA	6	2700	0	17	1
2006	FOÇA	6	2660		15	0,5
2007	FOÇA	6	2200	0	5,7	0,3

Kaynak : TUIK,Tarım İstatistikleri

Sağlık

Foça ilçesinde 1 hastane ve 5 sağlık ocağı bulunmaktadır. Ayrıca 1 tane revir sağlık hizmetinde bulunmaktadır. Foça'da toplam 8 pratisyen hekim,, 15 uzman hekim, 3 diş doktoru, 14 sağlık memuru, 26 hemşire, 12 ebe bulunmaktadır. Hizmet veren bu sağlık kuruluşlarında 3 ameliyathane, 2 bakım salonu ve 17 oda bulunmaktadır.

Tablo 32.Foça Sağlık Bilgileri

FOÇA SAĞLIK BİLGİLERİ		SAYI
PERSONEL	PRATİSYEN HEKİM	8
	UZMAN HEKİM	15
	DİŞ HEKİMİ	3
	HEMŞİRE	26
	EBE	12
	SAĞLIK MEMURU	14
	DİĞER	28
	KAPASİTE	YATAK SAYISI
	ODA SAYISI	17
	AMELİYAT SALONU	3
	BAKIM SALONU	2
	AMBULANS	1
TESİS	HASTANE	1
	SAĞLIK OCAĞI	5
	REVİR	1
	DİĞER	1

Kaynak Foça ilçesi Sağlık Müdürlüğü

Balıkçılık

Foça'da Aslan Burnu ile Deve Boynu arasında kalan 9 mil²'lik alan Akdeniz Foku (*Monachus monachus*) ve deniz koruma alanı olarak her türlü balıkçılığa kapatılmıştır. Bu yasakla birlikte bölgede trata avcılığı uygulanamaz hale gelmiştir. Geçmiş yıllarda bölgede küçük balıkçılık yapılırken, son yıllarda trol balıkçılığı önem kazanmıştır.

Yörede 41 adet trol, çoğu amatör ve sportif amaçlı olmak üzere 187 adet küçük balıkçı teknesi ile Yeni Foça limanına bağlı 6 adet trata, 45 adet küçük balıkçı teknesi ve 10 civarında çökeltme dalyanı mevcuttur. (**Kaynak Liman Başkanlığı**)

Küçük balıkçılar avladıkları balıkları doğrudan anlaştıkları balık lokantalarına, limanda teknelerinden direkt tüketiciye ya da Foça balık hali önünde kurulan açık arttırmada alıcılara satmaktadır. Troller ise, yörede pazarlama olanağı sınırlı olduğu için balıkları balık haline göndermektedir. Gırgır tekneleri ile avlanan balıkların çok küçük bölümü Foça'da satılırken; büyük bölümü balık haline gönderilmektedir.

Foça ve Yeni Foça civarında avlanan ve yörede pazarlanan balığın miktarı 1999 yılı su ürünleri kooperatifleri kayıtlarına göre 196 ton olarak gerçekleşmiştir. Bu miktarın türlere göre dağılımı aşağıdaki gibidir.

Tablo 33. Foça'da avlanan balığın Türlerine Göre Dağılımı

TÜR	%
Sardalya	15
Ahtapot ve Kalamar	11
Hamsi	9
Kefal	8
Barbunya-Tekir	8
Isparoz	7
Kupes	6
Diğer Türler	36
Toplam	100

Kaynak, Su Ürünleri Koop.

İzmir İli Su Kooperatiflerinin satış oranlarında Güzelbahçe, Foça ve Dalyanköy en önde gelenlerindedir.

Tablo 34. İzmir İli su ürünleri kooperatiflerinin satış oranları.

Kooperatif	Kg/yıl	%
Güzelbahçe	171600	26
Foça	156660	24
Dalyanköy	68344	11
Urla	62755	10
Sığacık	54590	8
Y.Liman	51900	8
Y.Foça	38500	6
Homa	21363	3
Özbek	10500	2
Mordoğan	6400	1
Karaburun	6000	1
Toplam	648612	100

Kaynak: İzmir İl Tarım Müdürlüğü,2001

4-BULGULAR

Foça, İzmir ilinin kuzeybatısında yer alan bir sahil ilçesidir. Bu araştırma Foça ÖÇK bölgesini kapsamaktadır ancak Foça ilçesi hakkında genel bazı bilgilerin araştırma alanını anlamaya yardımcı olacağı düşünüldüğü için burada özet şeklinde bilgi sağlanması yararlı olacaktır. Aşağıdaki Tablo Foça ilçesi hakkında genel demografik, sosyo-ekonomik özellikleri hakkında bilgi vermektedir. Daha sonra araştırma kapsamındaki konular detaylı olarak tartışılacaktır.

Foça ilçesinin nüfusu 42,190'dır ve kentleşme oranı %36'dır. Temel geçim kaynakları tarım, balıkçılık, turizmdir.

Tablo 35. Foça İlçesi

DEĞİŞKEN	YIL	BİRİM	FOÇA: VERİ/AÇIKLAMA
Yüzölçümü	2006	km ²	228
Nüfusu	2006 (Projeksiyon)	kişi	42.190
Nüfus yoğunluğu	2006 (Projeksiyon)	kişi/ km ²	185
Kentleşme oranı	2006	yüzde	36
Rakımı	2006	m	0-80
İl merkezine uzaklığı	2006	km	72
İzmir'e göre konumu	2006	-	İzmir ilinin kuzeybatısında.
Komşu il ve ilçeler	2006	-	Batısında İzmir Körfezi, Doğusunda Menemen, Kuzeyinde Çandarlı Körfezi ile çevrili.
Metropol ilçe mi?	-	-	Evet.
Temel geçim kaynakları	2006	-	Turizm, tarım, hayvancılık, balıkçılık ve tarıma dayalı küçük sanayi işletmeleri gelmektedir.
Kişi başına düşen gelir	1996	dolar	2.577
Gayri Safi Yurtiçi Hasıla	1996	YTL	6.982.231
Gayri Safi Tarımsal Üretim gelir	2006	YTL	76.169.487
İhracatı	2006	dolar	132.012.579,20
Önemli ihraç türleri	2006	-	--
Ticaret sanayi merkezleri	2006	-	Tansaş, Pehlivanoglu.
Toplam firma sayısı	2006	adet	2.158
Tahsil edilen vergi toplamı	2006	YTL	14.161.920,26
Banka, şube sayısı	2006	adet	4 banka, 6 şube.
Yer altı zenginlikleri	2006	-	--
Toplam konut sayısı	2006	adet	--
Toplam otel yatak kapasitesi	2006	adet	4.069
Okur-yazar nüfus oranı	2006	yüzde	99
Öğretmen başına düşen öğrenci sayısı	2006	kişi	14
Doktor başına düşen kişi sayısı	2006	kişi	1.688
İlçe ile özdeşleşmiş unsurlar	2006	-	Deniz kenarında ve İzmir'e yakın olması ile yaz turizmi, Özel Çevre Koruma ve Fok Koruma Bölgesi.

Kaynak: Foça, İzmir Ticaret Odası Yayını, 2008

4.1. GÖRÜŞÜLEN KİŞİLER

Görüşmecilerin %60'ını erkekler ve %40'ını kadınlar oluşturmaktadır. Yaş dağılımına bakıldığında, büyük çoğunluğu 20-49 (%45.3) yaş grubundakiler oluşturmaktadır ve bunu 50-59 yaş grubu %29'luk bir oranla izlemektedir. Eğitim düzeyi açısından farklılıklar görülmektedir. Görüşülen kişiler arasında oluma yazma bilmeyenlerin oranı %1.6'dır. İlköğretim mezunlarının oranı %41'dir ve bunu %32.5 ile lise mezunları izlemektedir. Yüksekokul/üniversite bitirenlerin oranı ise %24.5'dir. Görüşülen kişilerin yaklaşık %45'i geçen ay bir işte çalışmış bulunmaktadır. İşteki durumları incelendiğinde en yüksek oranlar ücretli/maaşlı (%40.2) ve kendi hesabına (%49.1) çalışanlarda görülmektedir. Çalışan kişilerin sektörlere göre dağılımında ise toptan ve perakende ticaret, lokanta,otel (%40.2) ve ziraat,, avcılık, ormancılık ve balıkçılık (%19,6) sektöründeki işler gelmektedir. Yörenin turizm merkezi olması ve balıkçılığın yapılması bu sektörlerde oranların daha yüksek olmasının nedenlerindedir.

Tablo 36. GÖRÜŞÜLEN KİŞİLERİN YAŞ GRUPLARINA GÖRE DAĞILIMI

Yaş Grubu		
	s	%
10- 19	3	1,2
20 – 29	34	13,9
30 – 39	37	15,1
40 – 49	40	16,3
50 – 59	71	29
60 – 69	38	15,5
70 yas ve üzeri	22	9
Toplam	245	100

Tablo 37. EĞİTİM DURUMU

En son gittiği okul		
	s	%
İlköğretim	99	41,1
Lise	78	32,4
Üniversite	59	24,5
Yüksek Lisans ve Doktora	5	2,1
Toplam	241	100

Tablo 38. ÇALIŞILAN İŞTEKİ DURUM

Yaptığınız bu işteki durumunuz?		
	s	%
Ücretli/maaşlı	45	40,2
Yevmiyeli	8	7,1
İşveren	2	1,8
Kendi hesabına	55	49,1
Ücretsiz aile işçisi	2	1,8
Toplam	112	100

4.2.HANELERİN DEMOGRAFİK ve SOSYO-EKONOMİK KARAKTERİSTİKLERİ

2000 Genel Nüfus Sayımı sonuçlarına göre Foça ilçesinin toplam nüfusu 36107 ve bu nüfusun 14,604'ü kentte, 21,503'ü kırsal alanlarda yaşamaktadır. 1990 yılındaki ilçenin toplam nüfusu 25,222'dir. Toplam yıllık nüfus artış hızı %35,87'dir ve nüfus artışının daha çok kırsal alanlarda olduğu görülmektedir. TÜİK 2006 projeksiyonuna göre ilçenin nüfusu 42,190 olmuştur.

Tablo 39. Foça İlçesinin Nüfusu

	1990	2000	Nüfus artış hızı ‰
Kent	12,057	14,604	19,16
Köy	13,165	21,503	49,05
Toplam	25,222	36,107	35,87

Kaynak, 2000 Genel Nüfus Sayımı Sonuçları, TÜİK

2000 Genel Nüfus Sayımı sonuçlarına göre, İzmir ilinde bulunan 922 729 hanehalkının %82'si şehirde yaşamaktadır. Foça ilçesindeki toplam hane sayısı 2951'dir. İl genelinde ortalama hanehalkı büyüklüğü 3.6'dır. Büyük şehirde hanehalkı büyüklüğü 3.5'tir. Kemalpaşa ve Kiraz ilçe merkezleri ortalama hanehalkı büyüklüğü 4 ile en yüksek, Foça ilçe merkezi ortalama hanehalkı büyüklüğü 3.1 ile en düşük değere sahiptir.

Foça ilçesindeki yaşayan hanelerin büyüklüğü incelendiğinde çekirdek aile yapısının hakim olduğu ve geniş ailenin yaygın olmadığı görülmektedir. 2000 yılı nüfus sayımı sonuçları bu gerçeği doğrulamaktadır. 6 dan fazla kişinin yaşadığı hanelerin oranı düşüktür; en yüksek sayı 2,3,4 kişilik hanelerde görülmektedir (Bakınız Tablo 40)

Tablo 40. Hanehalkı büyüklüğüne göre hanehalkı sayısı

Hanehalkı büyüklüğü	Toplam hanehalkı sayısı
1	275
2	733
3	770
4	845
5	228
6	69
7	15
8	9
9	4
10+	3

Kaynak, 2000 Genel Nüfus Sayımı Sonuçları, TÜİK

Bu araştırma kapsamında elde edilen veriler TÜİK'in verileri ile uyuzmaktadır. Görüşülen hanelerde yaşayan ortalama kişi sayısı 3.25'dir. En yüksek ortalama 3.38 ile Atatürk mahallesinde ve en düşük ortalama ise 2.86 ile Fevzi paşa mahallesinde görülmektedir. Maksimum hane büyüklüğü 6'dır.

Tablo 41. HANEHALKI BÜYÜKLÜĞÜ

Hanehalkı büyüklüğü				
Mahalle	Ortalama	S	Minimum	Maksimum
Atatürk	3,38	346	1	6
Fevzi Paşa	2,86	207	1	5
İsmet Paşa	3,61	112	1	6
Toplam	3,25	665	1	6

Proje alanı içinde yaşayan kişilerin yaş dağılımı, gelecek için yapılacak planlamalar açısından önem taşımaktadır. Örnekleme giren hanelerde 50-59 yaş grubunun oranının en yüksek olduğu ve bunu 20-29 yaş grubunun izlediği görülmektedir. Yaş gruplarının dağılımı şu şekilde özetlenebilir: 0-19 yaş grubunun oranı %17,5, 20-59 yaş grubunun oranı %64,6 ve 60+ yaş grubunun oranı ise %17,9'dur. Bu veriler araştırma alanında yaşayan kişilerin çoğunun çalışma yaşında bulduklarını göstermektedir (bakınız Tablo 42)

Tablo 42. YAŞ GRUBU

Yaş Grubu		
	S	%
0 – 9	46	6,9
10 – 19	77	11,6
20 – 29	108	16,2
30 – 39	88	13,2
40 – 49	98	14,7
50 – 59	129	19,4
60 – 69	79	11,9
70 yas ve üzeri	40	6
Toplam	665	100

Yörenin sosyo-ekonomik özelliklerinin önemli göstergelerinden biri orada yaşayan kişilerin eğitim düzeyleridir. 2000 Genel Nüfus Sayımı Sonuçları'na göre, İzmir ilindeki ilçe merkezlerinin okuma yazma oranları irdelendiğinde en yüksek oranın %98 ile Foça ilçe merkezinde olduğu görülmektedir. Foça ilçe merkezinde okuma yazma oranı erkek nüfus için %99, kadın nüfus için %96'dır. Okuma yazma oranı diğer ilçe merkezlerinde ise %84'ün üzerindedir. Köylerde okuma yazma oranı erkek nüfus için %93, kadın nüfus için %79'dur. Örnekleme giren hanelerde yaşayan kişilerin okuma-yazma bilme oranı %97.3'tür (Bakınız Tablo 43). TÜİK ve araştırmadan elde edilen veriler temelinde okur-yazarlık oranının Foça ilçesinde yüksek olduğu ancak cinsiyet açısından okur yazarlık durumu incelendiğinde, tüm toplumlarda olduğu gibi Foça'da da kadınların okuma-yazma bilmeme oranı erkeklerden yüksektir.

Tablo 43. OKUMA/YAZMA ORANI

Okuma yazma biliyor musunuz?		
	S	%
Evet	620	97,3
Hayır	17	2,7
Toplam	637	100

Daha önce belirtildiği gibi, Foça ilçesinde eğitim düzeyi yüksektir. Hanelerde yaşayan kişilerin çoğunun eğitimi ilköğretim düzeyindedir (%50.2) ve eğitim düzeyi artıka oranlarda düşme olmaktadır. Liseyi bitirenlerin oranı %29.4 iken bu oran üniversite mezunlarında %19.4 ve yüksek lisans/doktora yapanlarda bu oran %1,1'e düşmektedir (Bakınız Tablo 44).

Tablo 44. EĞİTİM DURUMU

	S	%
İlköğretim	311	50,2
Lise	182	29,4
Üniversite	120	19,4
Yüksek Lisans ve Doktora	7	1,1
Toplam	620	100

İşgücüne katılım oranı diğer önemli göstergelerden biridir. 2000 Genel Nüfus Sayımı'na göre, İzmir ile genelinde erkek nüfusun işgücüne katılma oranı köyde %88 iken, büyük şehirde %66, ilçe merkezlerinde %67'dir. Büyükşehir'i oluşturan ilçe merkezleri arasında erkek nüfusun işgücüne katılma oranı Gazimir ve Narlıdere'de %74 ile en yüksek, Güzelbahçe'de %52 ile en düşüktür. İle bağlı olan diğer ilçe merkezlerinde, erkek nüfusun işgücüne katılma oranı Foça ilçe merkezinde %83 ile en yüksek, Kiraz ilçe merkezinde %58 ile en düşük düzeydedir.

Görüşülen hanelerde çalışanların oranı %35.4'tür ancak çalışmayan grubun içinde ev kadınları, öğrenciler, yaşlılar gibi kesimler bulunmaktadır. Çalışanların %44.1'i kendi hesabına çalışırken, %47.3'ü ücretli/maaşlı olarak çalışmaktadır.

Yörede otel, pansiyon, restoran, kafeterya gibi küçük işletmelerin olması kendi hesabına çalışanların oranının yüksek olmasını açıklayan nedenlerinden biridir.

Tablo 45. ÇALIŞMA DURUMU

Geçen ay bir işte çalıştınız mı?		
	S	%
Çalıştı	215	35,4
Çalışmadı fakat işi ile ilgisi devam ediyor	7	1,2
Çalışmadı	385	63,4
Toplam	607	100

Tablo 46. YAPILAN İŞTEKİ DURUM

Yaptığınız bu işteki durumunuz?		
	S	%
Ücretli/maaşlı	105	47,3
Yevmiyeli	13	5,9
İşveren	2	0,9
Kendi hesabına	98	44,1
Ücretsiz aile işçisi	4	1,8
Toplam	222	100

Görüşülen hanelerde ortalama çalışan kişi sayısı 0,9, emekli sayısı 0,77 ve işsiz sayısı 0,12'dir (bakınız Tablo 14). Hanelerde en fazla çalışan kişi sayısı 4 iken bu sayı işsizlerde 2'dir.

Tablo 47. İŞ GÜCÜ DURUMU

	S	Minimum	Maksimum	Ortalama
Hanenizde çalışan kişi sayısı	245	0	4	0,9
Hanenizdeki emekli sayısı	245	0	3	0,77
İşsiz sayısı (İş arayıp, bulamayanlar)	245	0	2	0,12

Proje alanındaki görüşülen haneler için emekli/dul/yaşlılık aylığı (%43.3) en önemli gelir kaynağıdır. Maaş/ücret (%26.7) ve balıkçılık (%8.5) diğer önemli gelir kaynağı olarak ortaya çıkmaktadır. Proje alanında, emekli kişilerin fazla olması veya emeklilerin burada yaşamayı tercih etmesi nedeniyle emekli/yaşlılık/dul aylığının önemli bir gelir kaynağı olarak ortaya çıkması doğaldır. Aynı zamanda sanayi ve tarım sektörünün gelişmemiş olması, askeri birliklerin burada bulunması ücretli çalışanların sayısının fazla olmasının nedenlerinden biri olarak görülebilir.

Tablo 48. GELİR KAYNAKLARI

Gelir Kaynakları	Tarımsal üretim	s	%
		3	0,90%
	Balıkçılık	28	8,50%
	Mevsimlik tarım işçiliği	2	0,60%
	Emekli, yaşlılık, dul, yetim aylığı	143	43,30%
	Yurt içi ve yurt dışı akraba yardımları	6	1,80%
	Ücret/maaş sürekli bir işten	88	26,70%
	Kira geliri	17	5,20%
	Faiz geliri	1	0,30%
	Turizm	12	3,60%
	Diğer	30	9,10%
Toplam		330	100,00%

Araştırmanın yapıldığı yerleşim yerlerinde ortalama gelir 1,401,1 YTL' dir ve yerleşim yerlerine göre ortalama açısından önemli farklılıklar bulunmamaktadır. En düşük gelir Fevzi Paşa mahallesinde ve en yüksek gelir ise Atatürk mahallesinde görülmektedir. Araştırmanın yapıldığı üç mahalle içinde ise en düşük ortalama gelir Atatürk mahallesindedir. En düşük gelir 350 YTL iken, en yüksek gelir 6000 YTL' dir.

Tablo 49. ORTALAMA GELİR

Hanenizin aylık ortalama geliri ne kadardır?				
Mahalle	Ortalama	S	Minimum	Maksimum
Atatürk	1330,28	109	500	6000
Fevzi Paşa	1408,89	72	350	5000
İsmet Paşa	1594,59	37	500	4250
Toplam	1401,1	218	350	6000

Geliri 200 YTL altında olan hanelerin oranı %4.6'dır ve geliri 3000 YTL üstünde olan hanelerin oranı ise %4.1'dir. En yüksek oran, %28 ile 1001-1500 YTL gelir grubunda görülmektedir ve bunu %22,9 ile 751-1000 gelir grubu izlemektedir. Genel olarak, hanelerde emekli kişilerin olması ve maaş/ücretin önemli bir gelir kaynağı olması nedeniyle hanelerden bazıları düzenli bir gelire sahiptir. Bunun dışında balıkçılık ve turizm ile uğraşanların gelirleri mevsimlere göre değişiklik gösterebilmektedir.

Tablo 50. GELİR DURUMU

Gelir		
	S	%
201 – 500	10	4,6
501 – 750	33	15,1
751 – 1000	50	22,9
1001 – 1500	61	28
1501 – 2000	44	20,2
2001 – 3000	11	5
3000 YTL Üzeri	9	4,1
Toplam	218	100

Hanelerin gelirlerinin miktarı önemli olmakla birlikte, yörede yaşayan kişilerin kendi öznel değerlendirmeleriyle yani yaşadıkları toplum içinde kendilerini nerede gördükleri tabakalaşma açısından önem taşımaktadır. Görüşülen kişilerin %72.2'si kendi durumlarının yöredeki diğer hanelerle aynı düzeyde olduğu belirtmiştir. Daha iyi olduğunu söyleyenlerin oranı %11 iken, daha kötü olduğunu belirtenlerin oranı %16.7'dir. Görüldüğü gibi hanelerin çoğunluğu kendilerini gelir açısından farklı bir konumda kabul etmeyip, genele benzediklerini düşünmektedir.

Tablo 51. GELİR DURUMU KIYASLAMASI

Mahallenizin gelir durumunu düşündüğünüzde, kendi konumunuzu nasıl değerlendirirsiniz?		
	S	%
Onlardan daha iyi	27	11
Onlarla aynı düzeyde	177	72,2
Onlardan daha kötü	41	16,7
Toplam	245	100

4.3.GÖÇ

Foça yöresinde kaç yıldır yaşamaktasınız sorusunda verilen cevaplar incelendiğinde, görüşmecilerin büyük çoğunluğunun (%82) burada yaşama süreleri 5 yıldan fazladır. Göç eden hanelerin dışında Foça'ya özgü bir durum bulunmaktadır. Bazı görüşmecilerin memur veya asker olmaları nedeniyle Foça'ya tayinleri çıkmış bulunmaktadır. Foça'da askeri birliğin olması nedeni ile bazı hanelerin buraya gelmesi veya buradan ayrılmaları söz konusu olmaktadır. Foça'ya gelmeden önce yaşanan yerlerin başında İzmir ve Siirt illeri gelmektedir ve farklı bazı illerden gelenler bulunmaktadır.

Tablo 52. DAHA ÖNCE YAŞANILAN YER

Daha önce nerede yaşıyordunuz?		
	S	%
ANTALYA	1	8,3
BİTLİS	1	8,3
İÇEL	1	8,3
İSTANBUL	1	8,3
İZMİR	2	16,7
K.MARAŞ	1	8,3
MARDİN	1	8,3
MUŞ	1	8,3
RİZE	1	8,3
SIİRT	2	16,7
Toplam	12	100

Hanelerden elde edilen verilere göre yöreden dışarıya göç eden hane oranı oldukça düşüktür. Hanelerin %99,8'i son beş yıl içinde yörelerinden göç eden hane olmadığını belirtmişlerdir. Göç etme nedenlerinin başında ise ekonomik sebepler gelmektedir.

Tablo 53. SON 5 YIL İÇERİSİNDE GÖÇ

Son 5 yıl içinde mahallenizden göç eden aile bulunmakta mıdır?		
	S	%
Evet	20	8,2
Hayır	225	91,8
Toplam	245	100

Tablo 54. GÖÇ NEDENLERİ

Göç etme nedenleri		
	S	%
Ekonomik sebepler	12	60
Ailevi nedenle (Eş durumu, evlilik)	2	10
Diğer	6	30
Toplam	20	100

Çalışmak için farklı bir il/ilçede bulunan hane üyesinin olduğunu söyleyenlerin oranı %13,1'dir. Yapılan görüşmelerde, bazı kişiler gençler için yeterli iş olmadığını ve bu nedenle Antalya gibi kentlere gidenler olduğu belirtilmiştir.

Tablo 55. ÇALIŞMAK İÇİN FARKLI YERDE BULUNAN HANEHALKI ÜYESİ

Çalışmak için başka bir kent/ilçede yaşayan hane üyesi bulunmakta mıdır?		
	S	%
Evet	32	13,1
Hayır	213	86,9
Toplam	245	100

4.4.SOSYAL GÜVENLİK

Görüşülen kişilerin %89'u bir sosyal güvenlik kurumuna bağlı olduklarını belirtmişlerdir. Daha önceki bölümde belirtildiği gibi, proje alanındaki hanelerin büyük bir bölümü emekli veya ücretli olarak çalışmaktadırlar. Bu nedenle bir sosyal güvenlik kurumuna bağlı bulunmaktadır. Hanelerin en fazla bağlı olduğu sosyal güvenlik kurumu SSK (%44.5)'dir ve bunu Emekli sandığı (%32.6) izlemektedir.

Tablo 56. SOSYAL GÜVENLİK

Bir sosyal güvenlik kurumuna bağlı mısınız?		
	S	%
Evet	218	89
Hayır	27	11
Toplam	245	100

Tablo 57. SOSYAL GÜVENCE KURUMU

Hangi sosyal güvenli kurumuna bağlısınız?		
	S	%
Emekli Sandığı	71	32,6
Bağkur	47	21,6
SSK	97	44,5
Özel	3	1,4
Toplam	218	100

4.5. TARIM, BALIKÇILIK VE TURİZM SEKTÖRLERİ: MEVCUT DURUM VE YAŞANILAN SORUNLAR

Foça ilçesinin gelir kaynaklarının başında, turizm, tarım, hayvancılık, balıkçılık ve tarıma dayalı küçük sanayi işletmeleri gelmektedir. Foça tarihsel gelişim sürecinde tarımsal üretim temelinde ekonomik yapıya sahipken daha sonra bu özelliğini yitirmiştir. Foça altmışlı yıllardan itibaren önem kazanmaya başlayan turizm ile ekonomik açıdan canlanmaya başlamıştır. Foça'nın ekonomik yaşamında tarımsal üretim, zeytincilik ve balıkçılık, turizm önemli yer tutmaktadır (www.focafoca.com, 2008).

Köylerde tarım ve hayvancılık, Eski Foça ve Yeni Foça'da ise turizm ve balıkçılık en önemli geçim kaynağıdır. Kıyı boyunca çok sayıda pansiyon, tatil sitesi, kamping, otel ve tatil köyü açılmıştır. Ayrıca Foça'da günübirlik, hafta sonu nüfusu da artmaktadır. Bu nedenle günübirlik tesisler giderek önem kazanmıştır. Bölgenin Pazar merkezi Menemen'dir ve bazı kentsel hizmetler de Menemen'den sağlanmaktadır. Bu nedenle Foça'da imalat ve küçük sanayi fazla gelişmemiştir. Ticaret ise nüfusun çeşitliliği ve büyüklüğü ile doğru orantılı olarak gelişmektedir. Yerli halkın ihtiyaçlarını karşılayan ticarethanelerin yanında günübirlikçilere, asker ve asker ailelerine, yazlıkçılara yönelik perakende ticaret artmaktadır (www.focafoca.com, 2008).

Foça hakkındaki bu genel bilgilerin yanında Foça ÖÇK Bölgesinde yaşayan halkın etkinlikleri, karşılaştıkları sorunlar ve çözüm yolu hakkında neler düşündüklerinin anlaşılması yapılacak yönetim planı açısından önem taşıyacaktır. Bundan sonraki bölümde bu konuların açıklamasına yer verilecektir.

4.5.1.TARIM

Tarımsal üretim Foça ilçesindeki özellikler köylerde önemli bir sektör iken, Foça ÖÇK Bölgesinde önemli olduğu söylenemez. Hanelerin %97.1'i tarımsal üretim yapmadıklarını belirtmişler ve tarımsal üretim yapan hanelerde küçük çaplı üretimde bulunmaktadır. Tarımsal üretim yapan hanelerin hepsi arazilerin kendilerine ait olduğunu belirtmişlerdir. Hanelerin yarısından fazlası (%57.1) arazilerinin büyüklüğünün 0-50 dönüm arasında olduğunu söylemişlerdir. En çok yetiştirilen ürünler zeytin, kiraz, hayvan yemi, buğday, mısırdır.

Tablo 58. TARIMSAL ÜRETİM

Tarımsal üretim yapmakta mısınız?		
	S	%
Evet	7	2,9
Hayır	238	97,1
Toplam	245	100

Tablo 59. TARIMSAL ARAZİ MİKTARI

Kaç Dönüm Araziniz Var?		
	S	%
0 – 50	4	57,1
51 – 100	1	14,3
101 Dönümden Fazla	2	28,6
Toplam	7	100

4.5.2.BALIKÇILIK

Balıkçılık Foça ÖÇK Bölgesinde önemli gelir kaynaklarından birini oluşturmaktadır. Görüşülen hanelerin %14.3'ü balıkçılık yapmaktadır. Balıkçılığın bölge için önemli olması nedeniyle bu işle uğraşanların karşılaştıkları sorunların ve balıkçılığın nasıl yapıldığının anlaşılması gelecek için yapılacak yönetim planında önem taşıyacağı açıktır. Hem ekonomik hem de çevre açısından önem taşıyan bir konu olduğu için sürdürülebilir ve bu işle meşgul olanların mağdur olmadan geçimlerini sağlayacak yöntemin neler olacağını tartışılması ve sorunlara çözüm bulunması uygulanan planların başarılı olması ve halkın desteğini almasını sağlayacaktır.

Tablo 60. YÖREDE BALIKÇILIK

Balıkçılık yapmakta mısınız?		
	n	%
Evet	35	14,3
Hayır	210	85,7
Toplam	245	100

Balıkçılık önemli bir gelir kaynağı olması nedeni ile balıkların türlerinde ve sayılarındaki değişiklik, gelirini bundan elde eden haneler üzerinde etkisinin olacağı açıktır. Bazı sosyolojik araştırmalar (Shiva, 1991;Mies, 1993, Tyler, 1995) doğal kaynakların tahribatının geçimi bunlara bağlı olan kişiler için bir “yaşam” kaynağı olduğunu ve bunları kaybetmelerinin bu kişi veya aileleri yoksulluğa ittiğini göstermektedir. Bu nedenle doğal kaynakların korunması büyük önem taşımaktadır. Foça ÖÇK bölgesinde görüşülen hanelerin büyük bir çoğunluğu (% 91.4) son beş yıl içinde balık türlerinde bir azalma olduğu görüşünü kabul etmektedir. Bu veriden, gelirini balıkçılıktan elde eden haneler için sorun yaratmaktadır.

Tablo 61. BALIK TÜRLERİNDE AZALMA

Son 5 yıl içinde balık türlerinde ve miktarında azalma oldu mu?		
	S	%
Evet	32	91,4
Hayır	3	8,6
Toplam	35	100

Türleri azaldığı iddia edilen balık türlerinin başında barbun, lüfer, palamut, levrek gelmektedir. Bazı türlerin azalma olduğunu iddia edenlerin yanında her türde azalma olduğunu belirten kişilerde bulunmaktadır (%13.6). Daha önce belirtildiği gibi, balık türlerindeki azalma gelirini bundan elde eden haneler üzerinde etkisi bulunmaktadır. Balıkçılık yapan kişilerin %87.5'i gelirlerinde bir azalmanın olduğuna dikkati çekmektedirler. Bu veriden doğal kaynakların sürdürülebilir şekilde kullanılmasının hem o bölgede yaşayan haneler hem de genel toplum refahı açısından önem taşıdığı bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Tablo 62. YÖREDE AZALAN BALIK TÜRLERİ

Türleri Azalan Balık Türleri			
		S	%
Türleri azalan Balık Türleri	BARBUN	16	27,10%
	KEFAL	2	3,40%
	LAGOS	1	1,70%
	LÜFER	10	16,90%
	MEZGIT	2	3,40%
	MIRMIR	1	1,70%
	ORKINOS	3	5,10%
	PALAMUT	8	13,60%
	TEKİR	2	3,40%
	KARAGÖZ	1	1,70%
	LEVREK	3	5,10%
	TAVUK BALIGI	1	1,70%
	SARDALYA	1	1,70%
	HER TÜRDE AZALMA VAR	8	13,60%
	Toplam		59

Tablo 63. AZALAN TÜRLERİN GELİR DURUMUNA ETKİSİ

Gelirinizin azalmasına neden oldu mu?		
	S	%
Evet	28	87,5
Hayır	4	12,5
Toplam	32	100

Balıkçılık yapan hanelerin karşılaştıkları bazı sorunlar bulunmaktadır. Bu sorunların başında yeterince balık olmaması (%22.9), yeterince gelir getirmemesi (%8.6), balıkların yaşadığı alanların kirlenmesi (%8.6) gelmektedir. Balıkçılar ile yapılan odak grup toplantısında, yörede balıkçılık yapmanın gün geçtikçe zorlaştığını ve özellikle küçük teknelerin zarar gördüğünü vurgulamışlardır. Yasakların, cezaların çok olması, kıyı balıkçılığının gelir getirmemesi diğer ifade edilen sorunlardandır (Bkz. Tablo 64-65) .

Tablo 64. YÖREDEKİ BALIKÇILIK SORUNLARI

Balıkçılıkla ilgili olarak en önemli sorununuz nedir?		
	S	%
Yeterince balık olmaması	8	22,9
Yeterince gelir getirmemesi	3	8,6
Balıkların yaşadığı alanların kirlenmesi	3	8,6
Diğer-	21	60
Toplam	35	100

Bilinçsiz ve düzensiz avlanma (%19), yüksek mazot fiyatları ve cezalar (%28,6), yasakların çok fazla ve yanlış olması (%23,8), balık tutma alanlarındaki daralma (%19,0), yasak avlanma ve SIT alanı yasakları (%9,5) gırgır ve troller (%9,5) diğer sorunlar arasında belirtilmiştir. Bu sorunlar incelendiğinde, balık fiyatlarının düşüklüğü, avlanma koşulları ve balık türlerindeki azalma ve kirlilik altında gruplamak mümkündür. Yapılacak düzenlemelerde bu durumun dikkate alınarak sürdürülebilir bir anlayışın ortaya konması ekonomi ve çevre açısından önem taşıyacaktır. Ayrıca askeri tesislerin bulunması bazı durumlarda balıkçıların avlanmalarında soruna neden olmaktadır.

Tablo 65. DİĞER BALIKÇILIK SORUNLARI

Diğer		
	s	%
BALIK FİYATLARININ DÜŞÜK OLMASI	1	4,8
BALIK TUTMA ALANLARINDAKİ DARALMA	2	9,5
BİLİNÇSİZ VE DÜZENSİZ AVLANMA	4	19,0
GIRGIR VE TROLLER	2	9,5
YASAK AVLANMA VE SIT ALANI YASAKLARI	1	4,8
YASAKLARIN ÇOK FAZLA VE YANLIŞ OLMASI	5	23,8
YÜKSEK MAZOT FİYATLARI VE CEZALAR	6	28,6
Toplam	21	100

Balıkçılarla yapılan odak grup toplantısında sorunların çözümü için şu öneriler yapılmıştır:

- Balıkçılara eğitim verilmesi
- Zararların karşılanması
- Kooperatifin güçlendirilmesi
- Avlanma alanlarının genişletilmesi
- Dışardan gelen gırgır teknelerine limit konması
- Bölgesel balıkçılığın uygulanması
- Yat limanı ve balıkçı barınağının yapılması ve işletmesinin balıkçılara verilmesi

4.5.3.TURİZM

Turizm yörede en önemli sektörlerden biridir. 1960 yılından sonra Foça için yeni bir ekonomik etkinlik olan turizm önem kazanmıştır. İlçenin deniz kenarında olması ve İzmir'e yakınlığı yaz turizmi için tercih edilmesine neden olmaktadır. İlçede, yaz-kış oturanlar olduğu gibi yazlık ev kiralayanlar, hafta sonları kalmaya gelenler ve günübirlik kalanlar olmaktadır. Böylece kent nüfusuna, yaz aylarında yaklaşık olarak kendi nüfusunun beş katı çıkabilmektedir (Foça, İzmir Ticaret Odası, 2008).

Görüşülen hanelerin %12.7'si turizm ile ilgili bir işle uğraştıklarını belirtmişlerdir. Yörede büyük tesisler bulunmamaktadır ve turizm ile uğraşanların çoğunluğu restoran, otel, pansiyon işletmeciliği yapmaktadır.

Tablo 66. YÖREDE TURİZM

Turizm ile ilgili bir iş yapmakta mısınız?		
	S	%
Evet	31	12,7
Hayır	214	87,3
Toplam	245	100

Tablo 67. TURİZİMDE ÇALIŞILAN SEKTÖR

Ne iş yapmaktasınız?		
	S	%
İçkili Kafeterya-Bar İşletmeciliği	1	3,2
Kafeterya İşletmeciliği	6	19,4
Restoran/Otel/Pansiyon İşletmeciliği	11	35,5
Tadilat ve Restorasyon	1	3,2
Turistik Emlak Satışı	1	3,2
Turistik Mağaza İşletmeciliği	2	6,5
Turizm Sektörü Çalışanı	6	19,4
Yat/Gezi Teknesi İşletmeciliği	3	9,7
Toplam	31	100

Turizm ile ilgili en önemli sorun turist sayısının azlığı (%41.9) olarak belirtilmiştir. Diğer sorunlar tanıtım yetersizliği, alt yapı eksikliği ve yabancı dil sorunu, yatak kapasitesi ve yöredeki askeri kurumların bulunması gelmektedir. Askeri eğitim alanlarının çok yakın olması da turizm açısından bazı sakıncalar yaratmaktadır.

Tablo 68. YÖREDEKİ TURİZM SORUNLARI

Turizmle karşılaştığınız en önemli sorun nedir?		
	S	%
Altyapı Eksikliği	2	6,5
Kalitesiz Turist	1	3,2
Tanıtım Yetersiz	2	6,5
Turist Sayısının Azlığı	13	41,9
Yabancı Dil Sorunu ve Yatak Kapasitesi	2	6,5
Yerel Yönetim	1	3,2
Yetersiz Liman	1	3,2
Yetersiz Turistik Tesis	7	22,6
Yöredeki Askeri Kurumlar	2	6,5
Toplam	31	100

Turizmin geliştirilmesi için yapılması gerekenlerin başında yörenin tanıtılması ve yeni işletmelerin açılması gelmektedir. Yapılan mülakatlar ve görüşmelerde de benzer düşünceler dile getirilmiştir.

Tablo 69. YÖREDE TURİZMİN GELİŞMESİ

Turizmi geliştirmek için neler yapılmalı?		
	S	%
Düşük faizli kredi verilmeli	5	1,5
Yörenin tanıtımı yapılmalı	152	45,0
Yeni işletmeler açılmalı	126	37,3
Festivaller yapılmalı	13	3,8
Diğer	42	12,4
Toplam	38	100

Yörede turizmin geliştirilmesi için diğer yapılması gerekenler şu şekilde özetlenebilir:

- Çevre ve denizin temiz tutulması
- Foça evlerinin restore edilmesi
- Askeri alanların kaldırılması
- Marina yapılması
- SİT alanının yeniden düzenlenmesi
- Eğlence yerlerinin artırılması
- Var olan işletmelerin değerlendirilmesi
- Vapur işletmeleri açılması ve yolların yapılması

Daha önce belirtildiği gibi, Foça ÖÇK bölgesindeki önemli sektörlerden biri turizmdir. Turizmin gelişmesi, yöre halkına ekonomik yönden daha fazla katkısının olacağı ve yeni istihdam olanakları yaratacağı açıktır. Görüşülen kişilerin büyük bir çoğunluğu (%93.5) yörenin gelişmesinde turizmin etkisinin

olacağı görüşündedir. Bu nedenle turizm ile ilgili yapılacak planlamalar yörenin nasıl gelişeceği konusunda önem taşımaktadır.

Tablo 70. DİĞER YAPILMASI GEREKENLER

Diğer		
	n	%
ALANLAR DEĞERLENDİRİLMELİ	1	2,4
ASKERİ ALANLARI KALDIRMALI	4	9,5
ÇEVRE VE DENİZ TEMİZLİĞİ	5	11,9
EĞLENCE MEKÂNLARI ARTMALI	2	4,8
FİKRİM YOK	1	2,4
FOÇA EVLERİNİN RESTORE EDİLMESİ	4	9,5
KALİFİYE ELEMAN	1	2,4
KENTİN REHABİLİTASYONU, TARİH, DOĞA DEĞERLERİ KORUNMALI, BETONLAŞMA ÖNLENMELİ	1	2,4
MARİNA YAPILMALI	6	14,3
MÜZE AÇILMALI	1	2,4
SAHİL ŞERİDİ GENİŞLETİLMELİ	1	2,4
SİT ALANLARINI YENİDEN DÜZENLEMEK	4	9,5
FOÇA'NINTARİH YAPISI KORUNMALI	1	2,4
TARİHİ-KÜLTÜREL ALANLARDA DÜZENLEME	1	2,4
TURİSTLERE GÜLERYÜZ, TATLIDİL	1	2,4
TURİZM MASTER PLANI	1	2,4
TURİZMDE FOÇA MARKALAŞMALI	1	2,4
ULUSLAR ARSI BALIKÇILIK FESTİVALİ	1	2,4
VAPUR İŞLETMELERİ AÇILSIN YOLLAR YAPILSIN	1	2,4
VAR OLAN İŞLETMELER DEĞERLENDİRİLMELİ	4	9,5
Toplam	42	100

Tablo 71. YÖRENİN GELİŞMESİNDE TURİZMİN ETKİSİ

YÖRENİN GELİŞMESİNDE TURİZM ETKİLİ MİDİR?		
	S	%
Evet	229	93,5
Hayır	16	6,5
Toplam	245	100,0

Yörenin gelişmesinde turizmin önemli olduğu gerçeği kabul edilmektedir ancak bu amaç için evini kullanmak veya kredi almak isteyenlerin oranı düşüktür. Evini turizm amaçlı kullanmak isteyenlerin oranı %13,1 iken, turizmle uğraşmak için kredi almak isteyenlerin oranı %9,4'e düşmektedir.

Tablo 72. EVLERİN TURİZM AMAÇLI KULLANIMI

EVİNİZİ TURİZM AMAÇLI KULLANMAK İSTER MİSİNİZ?		
	S	%
Evet	32	13,1
Hayır	213	86,9
Toplam	245	100,0

Tablo 73. TURİZM İÇİN KREDİ KULLANIMI

TURİZM İÇİN KREDİ KULLANMAK İSTER MİSİNİZ?		
	S	%
Evet	23	9,4
Hayır	222	90,6
Toplam	245	100,0

4.5.3.1. TURİSTLERİN TERCİH VE BEKLENTİLERİ

Foça bölgesi turistik yörelerden beri olduğu için hem yabancı hem de yerli turistlerin bu yöre hakkında neler düşündükleri ve beklentilerinin neler olduğu konusunun anlaşılması gelecek için yapılacak planlama açısından önem taşıyabilir. Bu nedenler hem yabancı hem de yerli turistlerle görüşülmüştür.

4.5.3.1.1.Yabancı Turistler

Toplam olarak 10 yabancı turist ile görüşülmüştür ve turistler İngiltere, Avusturya, Hollanda ve Norveç gibi Avrupa ülkelerinden gelmişlerdir. Görüşülen turistlerin büyük çoğunluğu üniversite/yüksek okul bitirmiştir ve diğerlerinin eğitim düzeyi lise mezunudur. Görüşülen turistlerin eğitim düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 74. Turistlerin geldikleri ülke

	S	%
Avustralya	3	30,0
İngiltere	3	30,0
Hollanda	1	10,0
Norveç	3	30,0
Toplam	10	100,0

Tablo 75. Eğitim düzeyi

	S	%
Lise	2	20,0
Üniversite	8	80,0
Toplam	10	100,0

Foça'yı ziyaret eden turistlerin burada en az 7, en fazla 21 gece kalmayı planlamaktadırlar. Foça ilçesinin İzmir'e ve bazı turistik yörelere yakın olması nedeniyle günü-birlik gelen veya hafta sonunu geçirmek üzere ziyaret edenlerin sayısı fazladır. Ancak görüşülen bu turistlerin yurtdışından geldikleri için daha uzun süre kalmaktadırlar.

Tablo 76. Kalınması planlanan süre

	S	%
7	1	10,0
10	3	30,0
12	1	10,0
15	2	20,0
21	3	30,0
Toplam	10	100,0

Turistlerin tatil tercihlerinde bir çok faktör rol oynayabilir. Örneğin, tesislerin konforu, temizliği, sunulan hizmetin kalitesi, gidilen yerdeki doğal güzellikler, tarihsel ve kültürel yerler vs tercih nedenleri arasında yer alabilir. Görüşülen turistlerin Foça'yı ziyaret etmelerinin en önemli nedeni yörenin doğal güzellikleridir ve tarihsel yerlerin bulunmasıdır. Bu nedenle doğal güzelliklerin turistlerin buraya gelmesindeki nedenlerden biri olması, doğanın korunmasının turizm açısından önem taşıdığını göstermektedir.

Tablo 77. Foça'yı ziyaret nedeni

	S	%
Doğa-çevre	5	50,0
Tarihsel yerler	4	40,0
Diğer	1	10,0
Toplam	10	100,0

Foça hakkında bilgi edinme kaynaklarının başında arkadaş-akrabalar gelmektedir ve bunu turizm acenteleri izlemektedir. İnternet ve medya görüşülen turistler tarafından Foça hakkında bilgi edinme kaynağı olarak gösterilmiştir.

Tablo 78. Foça hakkında bilgi edinme kaynakları

	S	%
Turizm acenteleri	2	20,0
Arkadaş-akraba	5	50,0
İnternet	1	10,0
Medya	1	10,0
Diğer	1	10,0
Toplam	10	100,0

Turizm etkinliklerinin doğa üzerinde negatif etkisi olmayacağı görüşülen turistlerin %70'i tarafından kabul edilmektedir. Sürdürülebilir bir anlayışın geliştirilerek hem doğanın korunması hem de turizmin daha geliştirilmesi mümkün olduğuna dikkat çekilmektedir.

Tablo 79. Turizmin doğaya etkisi

	S	%
Evet	3	30,0
Hayır	7	70,0
Toplam	10	100,0

Foça'da görüşülen turistlerin %90'ı eko turizm ile ilgilendiklerini belirtmektedirler. Eko turizmin geliştirilmesi yöreyi daha çekici hale getirebilir.

Tablo 80. Eko turizm

	S	%
Evet	9	90,0
Hayır	1	10,0
Toplam	10	100,0

4.5.3.1.2.Yerli Turist

Toplam olarak görüşülen 15 yerli turistlerin geldikleri yerlerin başında İzmir gelmektedir ve bunu 2 kişi ile İstanbul izlemektedir (Bakınız Tablo 81). İzmir'in ilçelerinden biri olan Foça, buraya yakın olması nedeniyle tercih edilen yerlerden biri olmaktadır.

Tablo 81. Foça'ya nereden geldiniz?

	S	%
Ankara	1	6,7
İstanbul	2	13,3
İzmir	10	66,7
Manisa	1	6,7
Tekirdağ	1	6,7
Toplam	15	100,0

Foça'yı ziyaret eden turistlerden sadece biri daha önce buraya gelmemiş bulunmaktadır.

Tablo 82. Foça'yı ilk ziyaretiniz mi?

	S	%
Evet	1	6,7
Hayır	14	93,3
Toplam	15	100,0

Görüşülen turistlerin burada kalma süreleri 1 ile 30 gün arasında değişmektedir. Daha önce belirtildiği gibi yakın yerlerden günü birlik veya hafta sonunu geçirmek üzere gelen turistler bulunmaktadır. Görüşülen turistlerin %40'ı bir veya iki gece Foça'da kalmayı planlamaktadır.

Tablo 83. Foça'da kalınacak gün sayısı

	S	%
1	4	26,7
2	2	13,3
4	1	6,7
5	2	13,3
7	2	13,3
10	1	6,7
12	1	6,7
14	1	6,7
30	1	6,7
Toplam	15	100,0

Görüşülen turistlerin %40'ı akraba/yakınlarının yanında kalırken diğerleri otel veya kamp yerinde tatillerini geçirmektedirler. Buraya uzun süreli gelenlerin yakın/akraba yanında kaldığını söylemek mümkündür. Aynı zamanda bir kişi hariç diğerlerinin hepsi tatillerini kendileri organize ettiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 84. Kalınan yer

	S	%
Otel	3	20,0
Kamp yeri	1	6,7
Akraba veya yakınlarımda	6	40,0
Diğer	5	33,3
Toplam	15	100,0

Yerli turistlerin tatilden daha çok beklentileri dinlenme olarak ön plana çıkmaktadır ve bunu arkadaş/akraba ziyareti izlemektedir. Tarihi ve kültürel yerleri gezmek görüşülen yerli turistler için öncelikli bir yer tutmaktadır (Bakınız Tablo 85).

Tablo 85. Tatilden beklentiler

	S	%
Tarihi ve kültürel yerleri gezmek	1	6,7
Eğlence	1	6,7
Dinlenme	9	60,0
Akraba veya arkadaş ziyareti	3	20,0
Diğer	1	6,7
Toplam	15	100,0

Görüşülen turistlerin %60'ı Foça'yı tercih etme nedenlerinin doğal güzellikler olduğunu belirtmişlerdir. Görüşülen turistlerin %40'ı turizmin doğa üzerinde olumsuz etkilerinin olabileceğini vurgulamışlardır.

Tablo 86. Foça'yı tatil için tercih etme nedeni

	S	%
Doğal güzellikleri	9	60,0
Tarihi yerleri	2	13,3
Ucuz ve temiz otelleri	1	6,7
Diğer	3	20,0
Toplam	15	100,0

Tablo 87. Turizmin doğa üzerinde etkisi

	S	%
Evet	6	40,0
Hayır	9	60,0
Toplam	15	100,0

Sonuç olarak turizmin Foça ÖÇK bölgesinde önemli bir sektördür ve yerli ve yabancı turistlerin burayı tercih etme nedenlerinden birinin yörenin doğal güzellikleri, tarihsel alanları olduğu söylenebilir. Foça'nın geleceği açısından turizm başta geldiği için bu alandaki planlamaların dikkatle yapılması gerekmektedir.

4.6.SİT ALANI

Görüşülen kişilerin %49.3'ü yörelerinin SİT alanı olmasından memnun olmadıklarını ve %45.3 ise memnun olduklarını belirtmişlerdir. Bu iki oran arasında büyük bir farklılık bulunmamaktadır. SİT alanda taşınmaz malları olanlar ve bu nedenle sorun yaşayanlar doğal olarak memnuniyetsizliklerini dile getirerek sorunların çözümünü istemektedirler. Ancak burada memur veya bir işte ücretli olarak çalışanlar SİT alanı hakkında olumlu görüşe sahiptirler.

Tablo 88. SİT ALANI HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELER

Yörenizde bazı yerlerin sit alanı olması hakkında ne düşünüyorsunuz?		
	S	%
Olumlu	111	45,3
Olumsuz	121	49,3
Fikrim yok	13	5,3
Toplam	245	100

SİT alanında herhangi bir mülkiyeti olmayanların oranı yaklaşık %54'tür. Geri kalan hanelerin SİT alanında malları bulunmaktadır. %31'inin evi %11.60'nın arsası ve %2.30'ununda işyeri bulunmaktadır. Yapılan görüşmeler, toplantılarda bu konu ile ilgili bir çok şikayet gündeme getirilmiştir.

Tablo 89. SİT ALANINDAKİ MÜLKİYET DURUMU

Sit Alanında?		
	S	%
Evim var	81	31,60%
Arsam var	30	11,70%
İş yerim var	6	2,30%
Malım yok	138	53,90%
Diğer	1	0,40%
Toplam	256	100

4.7.YÖRENİN GELİŞME YÖNÜ

Foça ilçesi ile ilgili olarak en önem taşıyan konulardan biri yörenin hangi yönde gelişeceği konusundadır. Yörenin kendine özgü bir çok yönü bulunmaktadır. Bunlar arasında hangisine öncelik verileceği yörenin bir anlamda geleceğini de belirleyecektir. Yörenin hangi yönde gelişmesi sorusuna görüşülen kişilerin %93.5'i bunun turizm olması gerektiğini öne sürmektedir. Yapılan görüşmelerde Foça'nın bir çok "kimliği" olduğu ve bunlardan birisinin daha öne çıkarılması gerektiği sık sık dile getirilen konulardan biri olmuştur. Bu "kimlik" konusunda öne çıkan öge turizm olmaktadır.

Tablo 90. YÖRENİN GELİŞME YÖNÜ

Yörenizin gelişmesi sizce hangi yönde olmalıdır?		
	S	%
Sanayileşme	3	1,2
Turizm	229	93,5
Ticaret	5	2
Diğer	8	3,3
Toplam	245	100

4.8.SORUNLAR

Yöredeki en önemli sorunun neler olduğu sorusuna verilen cevapları iki problemi ön plana çıkarmaktadır: bunlardan birisi işsizlik ve gelir yetersizliği, ikincisi ise yöredeki turizmin sorunları. İşsizlik (%16.70) ve düşük gelir (%12.00) görüşmeciler tarafından yörenin en önemli sorunları arasındadır. Genel olarak ülke çapında işsizlik oranının yüksek olması nedeniyle bu sorunun en önemli sorun olarak gündeme getirilmesi doğaldır. Yüksek işsizlik oranı, özellikle turizm dışında diğer sektörlerin gelişmemiş olması nedeniyle sorun oluşturmaktadır. İkincisi ise yörenin kendi içinde “en gelişmiş” sektörü olan turizmde yaşanan sorunlardır. Tesislerin yetersizliği (% 17.70) ve turist sayısının az olması (%15.60) olması yörede yaşayan kişilerin karşılaştığı sorunlar arasındadır. Turizm sektöründe yapılacak düzenlemelerde bu sorunlar dikkate alınarak yapılması yönetim planının sürdürülebilirliği açısından bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır.

Tablo 91. YÖREDEKİ EN ÖNEMLİ SORUNLAR

Yöredeki En önemli Sorunlar		
	S	%
İşsizlik	123	16,70%
Düşük gelir	88	12,00%
Pazarlama sorunu	21	2,90%
Yetersiz ulaşım	22	3,00%
Yetersiz sağlık hizmeti	21	2,90%
Yetersiz içme suyu	26	3,50%
Turist sayısının az olması	115	15,60%
Tesislerin yetersizliği	130	17,70%
Yetersiz enerji kaynağı	10	1,40%
Kanalizasyon olmaması	49	6,70%
Sağlıksız konut	23	3,10%
Yollar ile ilgili problemler	16	2,20%
Eğitim yetersizliği	24	3,30%
Çöp ve atık yeri olmaması	2	0,30%
Diğer	65	8,80%
Toplam	735	100,00%

Görüşmecilere yaşadığınız yöredeki en önemli sorun nedir diye sorulduğunda, önceliği işsizlik (%32.7) ve düşük gelir (%21.2) almaktadır. Bu sorunların öncelikli olması ülke çapında yaşanan ekonomik sorunların yöreye yansımalarının sonucudur.

Tablo 92. YÖREDEKİ EN ÖNEMLİ BİRİNCİ SORUN

Yörenizde hanehalkının karşılaştığı en önemli sorun?		
	S	%
İşsizlik	80	32,7
Düşük gelir	52	21,2
Pazarlama sorunu	10	4,1
Yetersiz ulaşım	9	3,7
Yetersiz sağlık hizmeti	3	1,2
Yetersiz içme suyu	6	2,4
Turist sayısının az olması	22	9
Tesislerin yetersizliği	18	7,3
Yetersiz enerji kaynağı	2	0,8
Kanalizasyon olmaması	12	4,9
Yollar ile ilgili problemler	1	0,4
Eğitim yetersizliği	5	2
Çöp ve atık yeri olmaması	1	0,4
Diğer	24	9,8
Toplam	245	100

4.9.ÇEVRE SORUNLARI VE ÇEVRE BİLİNCİ

Günümüzde bir çok çevre sorunu ile karşı karşıya bulunmaktayız. Bu sorunların bazıları global ölçekte bazıları yerel ölçekte yaşanmaktadır. Foça ÖÇK Bölgesinde yöre insanının hangi çevre sorunlarını öncelikli olarak yaşadığının anlaşılması önem taşımaktadır. Yörede en önemli çevre problemi çöp ve kanalizasyon ile ilgili problemlerdir ve bunu balık türlerinin yok olması izlemektedir (Bakınız Tablo 93)

Tablo 93. YÖRENİN EN ÖNEMLİ ÇEVRE SORUNU

Yörenizin en önemli çevre problemi nedir?		
	S	%
Yöreye özgü balık türlerinin yok olması	41	16,7
Tarımda kullanılan ilaçlar	10	4,1
Doğal kaynakların kirlenmesi	93	38
Verimli toprakların kaybı	9	3,7
Çöp/kanalizasyon problemleri	37	15,1
Diğer	55	22,4
Toplam	245	100

Her geçen gün çevre sorunları hayatımızı daha fazla etkilemektedir. Bugün bir çevre krizi ile karşı karşıya olduğumuz artık kabul edilmekte ve neler yapılması gerektiği konusu daha çok tartışılmaktadır. Bir çevre krizinden söz edilse bile, bu farklı yerlerde farklı şekilde yaşanmaktadır. Bu nedenle yöre insanının genel olarak çevre sorunları hakkında ne düşündüğü ve çevre hakkında bilinçliliğinin anlaşılması gelecek için yapılacak planlamalar açısından büyük önem taşıdığı açıktır. Aşağıdaki Tabloda görüldüğü gibi, “yaşamı tehdit eden boyutlarda bir çevre krizi/çevre sorunları ile karşı karşıyayız” düşüncesine katılmayanların oranı %81.20’dir. Günümüzde özellikle küresel ısınmanın, kuraklığın, su sorunlarının ve tarımda verimliliğin düştüğü bir dönemde oranın yüksek olması düşündürücüdür. Bireyler kendi yaşadıkları yöredeki çevre sorunları ve tüm ekosistemleri tehdit eden sorunlar hakkında ya fikir sahibi değillerdir ya da bu sorunların bir şekilde kendi yaşamlarını etkilemediğini düşünmektedirler. Foça’nın ÖÇK bölgesi olması nedeniyle çevrenin korunması burada çevre sorunlarının daha az hissedilmesinin nedenlerinden olabilir. Bu nedenle genel olarak çevre sorunlarının neler olduğunun ve kendilerinin neler yapmaları gerektiği konusunda eğitim ve bilgi sağlanması yararlı olacaktır. Bu şekilde genel olarak ekosistem ve bu yörenin korunmasının ekosisteme nasıl katkı yaptığı konusunda fikir sahibi olabileceklerdir. “Çevre krizinin yaşamımıza olumsuz etkileri bulunmaktadır” düşüncesine katılıyorum diyenlerin oranı %51.40’tır.

Diğer önemli bir nokta çevre-gelişme ilişkisidir. Görüşülen kişilerin %92.70’i “ekonomik gelişme doğal alanların tahribatına yol açmamalıdır” düşüncesine katıldıklarını ve %61,60’ı “ekonomik gelişme çevrenin korunmasından önce gelmelidir” düşüncesine katılmadıklarını belirtmişlerdir. Görüşülen kişiler, “ekonomik gelişme doğal alanların tahribatına yol açmamalı” düşüncesine çok büyük oranda katılırken, “ekonomik gelişme çevre korunmasından önce gelmelidir” düşüncesinde bu oran düşmektedir. Genel olarak çevre-kalkınma ilişkisinin bir arada gitmeyeceği ve “önce kalkınalım sonra çevreyi koruruz” düşüncesi gündeme getirilmektedir. Ancak sürdürülebilir kalkınma anlayışı temelinde hem çevrenin korunması hem de ekonomik gelişmenin sağlanması mümkündür.

Çevre sorunların çözümünde birey, devlet ve STK’ların rolünün ne olduğunun yöre halkı tarafından nasıl anlaşıldığı hem sorunu anlama hem de gelecek planlamalar için fikir vermesi bağlamında önemlidir. “Çevre sorunlarının çözümünde bireysel katkılar önemli değildir” düşüncesine katılmıyorum diyenlerin oranı %90,60’dır. ve “herkes kendi yaşadığı yerdeki doğal alanları koruması gerekir” ifadesine katılanların oranı ise %97.10’dur. Bu veriler temelinde çoğunluk için çevrenin korunmasında bireysel katkıların önemli olduğu söylenebilir. “Çevre sorunlarını çözme sadece devletin görevidir” diyenlerin oranı sadece %12,70’dir. Görüşülen kişilerin yaklaşık %59,60’ı “dernekler çevrenin korunmasında önemli bir rol oynamaktadırlar” düşüncesine katılmaktadırlar. Proje kapsamında bir çok STK olduğu ancak bunların çevre konusunda ne kadar etkin olduğu ve kitlelere ne kadar ulaşabildiği konusu net değildir. Bilindiği gibi günümüzde STK’ları çevre sorunlarının gündeme getirilmesi ve korunmasında olduğu gibi toplumun çeşitli

alanlarında önemli bir rol oynamaktadırlar. STK'ların mevcut durumu ve neler yapılması gerektiği konusu yapılacak planlamalarda dikkate alınması gereken konulardan biridir. Foça ÖÇK bölgesi ile ilgili çevre problemleri abartılmaktadır” düşüncesine katılanların oranı %53,90’dır.

Tablo 94. ÇEVRE İLE İLGİLİ BİLGİLER

	Katılıyorum		Katılmıyorum	
	S	%	S	%
Yaşamı tehdit eden boyutlarda bir çevre krizi-çevre sorunların ile karşı karşıyayız.	46	18,80%	199	81,20%
Çevre krizinin yaşamımıza olumsuz etkileri bulunmaktadır.	119	48,60%	126	51,40%
Ekonomik gelişme doğal alanların tahribatına yol açmamalıdır.	227	92,70%	18	7,30%
Çevre sorunlarının çözümünde bireysel katkılar önemli değildir.	23	9,40%	222	90,60%
Ekonomik gelişme çevrenin korunmasından önce gelmelidir.	94	38,40%	151	61,60%
Çevre sorunlarını çözme sadece devletin görevidir.	31	12,70%	214	87,30%
Dernekler çevrenin korunmasında önemli rol oynamaktadırlar.	146	59,60%	99	40,40%
Herkesin kendi yaşadığı alandaki doğal alanları koruması gerekir.	238	97,10%	7	2,90%
Foça ile ilgili çevre problemleri abartılmaktadır.	132	53,90%	113	46,10%

Yörede yaşayan kişiler doğanın korunmasının hem bizim hem de gelecek kuşaklar için önemli olduğunu kabul etmekte ve bunun için gerekirse fedakârlıkta bulunacaklarını ifade etmişlerdir (Bakınız Tablo 95). Aynı şekilde yine büyük çoğunluk (%99,60) doğanın korunması için ne gerekiyorsa yapılmalıdır düşüncesini kabul etmekte ve bunun için kendileri gereken katkıyı yapmaya hazır olduklarını belirtmektedirler. Bu oranların gerçeklikle ne kadar uyduğu tartışma konusudur. Görüşmeler/mülakatlar ve odak grup toplantılarında çevrenin korunmasına yönelik kuralların ne kadar anlaşıldığı ve bunları yerine getirmeye ne kadar istekli oldukları konusu açık değildir. Soyut düzeyde çevrenin korunması bir amaç olarak kabul edildiği konusunda bir kuşku bulunmamaktadır ama bunun için bazı kurallara uymak zorunluluğu olduğu zaman sorunlar yaşanmaktadır. Yapılması gereken genel olarak çevreyi koruma düşüncesinin yaşamımız için ne kadar önemli olduğunun yöre insanı ile paylaşılmasıdır.

Tablo 95. ÇEVREYLE İLGİLİ DÜŞÜNCELER

	Katılıyorum		Katılmıyorum	
	S	%	S	%
Doğanın korunması hem bizim hem de gelecek kuşaklar için önemlidir.	244	99,60%	1	0,40%
Doğanın korunması için gerekirse fedakârlıkta bulunurum.	244	99,60%	1	0,40%
Doğanın korunması için ne gerekirse yapılmalıdır.	244	99,60%	1	0,40%
Doğanın korunması için elimden gelen her şeyi yapıyorum.	238	97,10%	7	2,90%

Proje alanı içinde kalan kendi yaşadıkları yöreye özgü hayvan ve bitki türleri hakkında ne düşündükleri ve doğru bilgiye sahip olup olmadıklarının öğrenilmesi gelecek için yapılacak planlamalarda çevre bilincini gösterme açısından fikir verebilir. Bu araştırmaya katılan kişilerin %98.8'i yaşadıkları yöreye özgü hayvan veya bitki türünün olduğunu düşünmektedirler. Akdeniz fokunun yöreye özgü olduğunu belirtenlerin oranı yaklaşık %67'dir. Bu veri, yöreye özgü olan fokların çoğunluk tarafından bilindiğinin bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Tablo 96. YÖREYE ÖZGÜ HAYVAN VE BİTKİ TÜRLERİ

Yörenize özgü burayı temsil ettiği düşünülen hayvan/bitki türleri var mıdır?		
	S	%
Evet	242	98,8
Hayır	3	1,2
Toplam	245	100

Tablo 97. YÖREYE ÖZGÜ TÜRLER

Yöreye Özgü Türler		
	S	%
AKDENİZ FOKU	238	66,90%
ALTINOTU	1	0,30%
ARAPSAÇI	2	0,60%
BALIK TÜRLERİ	5	1,40%
BARBUN	2	0,60%
ÇAM	1	0,30%
ÇİPURA	1	0,30%

ÇITLENBIK	1	0,30%
DOMUZ	1	0,30%
FOÇA ASMASI	2	0,60%
FOÇA KARASI	17	4,80%
HOROZ	1	0,30%
KARABAS OTU	2	0,60%
KARGA	2	0,60%
KAVAK	1	0,30%
KAZ AYAGI	1	0,30%
KEDI	38	10,70%
KEKLIK	1	0,30%
KÖPEK	1	0,30%
LÖKESE	1	0,30%
MARTI	3	0,80%
MESE	1	0,30%
NERGIS	4	1,10%
PELIKAN	1	0,30%
SANSAR	1	0,30%
SIVRISINEK	1	0,30%
TAVSAN	1	0,30%
ÜZÜM	5	1,40%
ZEYTIN	20	5,60%
Toplam	356	100,00%

Bu türlerin korunmasının yöre için önemli olduğunu söyleyenlerin oranı oldukça yüksektir (%94.2). Bu türlerin korunmasının neden önemli olduğu konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. %18'i turistik açıdan, %13.9'u nesli tükenmekte olması nedeni ile önemli olduğu görüşündedirler. Diğer nedenler arasında yörenin simgesi olması (%21.6), yörenin adının ondan gelmesi (%7.3) ve yörenin tanıtımı (%9.4) bulunmaktadır. Ekolojik denge açısından önemli olduğunu belirtenlerin oranı ise %9.8'dir.

Tablo 98. TÜRLERİN KORUNMASI

Bu türlerin korunması yöreniz için önemli midir? Neden?		
	S	%
Evet	227	94,2
Hayır	14	5,8
Toplam	241	100

Tablo 99. NEDEN?

Neden?	S	%
FİKRİM YOK	18	7,3
BURAYA AİT OLDUKLARI İÇİN	5	2
BURAYI TEMSİL ETTİĞİ İÇİN	5	2
EKOLOJİK DENGE KORUNUYOR	24	9,8
EKOLOJİK DENGE VE TURİZM	6	2,4
FOÇA'YA ÖZGÜ OLDUKLARI İÇİN	1	0,4
FOÇA ÖZGÜ VE SEMBOLÜ, NESLİ TÜKENİYOR	1	0,4
FOÇADA OLDUKLARI İÇİN	2	0,8
FOÇAYI TEMSİL ETTİĞİ İÇİN	3	1,2
KÜLTÜR VE TURİZM	3	1,2
NESLİ TÜKENİYOR VE SİMGESİ	5	2
NESLİ TÜKENMEKTE	34	13,9
TURİSTİK AÇIDAN ÖNEMLİ	44	18
YÖRENİN ADI ONLARDAN GELİYOR	18	7,3
YÖRENİN SİMGESİ	53	21,6
YÖRENİN TANITIMI İÇİN	23	9,4
Toplam	245	100

Yörede nesli tükenmekte olan hayvanların var olduğunu belirtenlerin oranı %93.1'dir ve bunun yaklaşık %80'i Akdeniz fokunun neslinin tükenmekte olduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo 100. NESLİ TÜKENEN HAYVANLAR

Yaşadığınız yerde nesli tükenmekte olan hayvan var mıdır?	S	%
Evet	228	93,1
Hayır	17	6,9
Toplam	245	100

Tablo 101. HANGİ HAYVANLAR?

Nesli Tükenen Hayvanlar		
	S	%
AHTAPOT	2	0,70%
AKDENİZ FOKU	219	79,90%
BALARISI	1	0,40%
BALIK TÜRLERİ	9	3,30%
BARBUN	8	2,90%
DENİZ KUSU	1	0,40%
DOMUZ	1	0,40%
DUT KUSU	1	0,40%
ESEK	16	5,80%
KAKAVYA	1	0,40%
KARGA	4	1,50%
KÖPEKBALIGI	1	0,40%
LÖKESE	1	0,40%
MARTI	1	0,40%
ÖRDEK	1	0,40%
PALAMUT	1	0,40%
SIGIRCIK	4	1,50%
TAVUK BALIGI	1	0,40%
TILKI	1	0,40%
Toplam	274	100,00%

Görüşmeciler tarafından belirtilen yapılması gerekenler şu şekilde özetlenebilir:

- Balıkçılara eğitim verilmesi ve bilinçli avlanma
- Çevre ve denizlerin temiz tutulması
- Yöre halkına eğitim verilmesi
- Kaçak avlanma önlenmeli
- Korumaya devam etmeli
- Üremeleri sağlanıp, doğal hayata bırakılmalı
- Sıkı ceza ve tedbirler alınmalı

Çiğli, Menemen ve Foça İlçeleri sınırları içerisinde ülkemizin önemli kuş alanlarından biri olan İzmir Kuş cenneti bulunmaktadır. İzmir Kuş Cenneti'nde Tepeli Pelikan, Flamingo, Angıt, Suna, Küçük ve Büyük Akbalıkçıl, Uzunbacak, Mahmuzlukızkuşu, Sumru, ördek ve kaz türleri gibi pek çok kuş türü üreme, barınma, beslenme ve kışlama olanağı bulmaktadır.

Yöreye özgü kuşların olduğunu belirtenlerin oranı %26.5 ve bilmiyorum diyenlerin oranı ise %49'dur. Görüşülen kişilere göre, eskiden var olan yöreye özgü kuşların başında martı, sığırcık, pelikan, karabatak gelmektedir (Bakınız Tablo 103).

Tablo 102. YÖREYE ÖZGÜ KUŞLAR

Yörenize özgü kuşlar bulunmakta mıdır?		
	S	%
Evet	65	26,5
Hayır	60	24,5
Bilmiyorum	120	49
Toplam	245	100

Tablo 103. KUŞLAR

KUŞLAR		
	S	%
BALIKÇILAR	1	1,00%
BILDİRCİN	1	1,00%
DENİZ KIRLANGICI	2	2,00%
DENİZ KUSLARI	4	3,90%
DUT KUSU	1	1,00%
KARABATAK	13	12,70%
KARGA	10	9,80%
KEKLIK	4	3,90%
KIRLANGIÇ	4	3,90%
LÖKESE	5	4,90%
MARTI	27	26,50%
ÖRDEK	1	1,00%
PELIKAN	11	10,80%
SAKA	4	3,90%
SIGIRCIK	11	10,80%
SU KUSLARI	1	1,00%
YALIÇAPKINI	2	2,00%
Toplam	102	100,00%

Yaşadıkları yerdeki çevre sorunlarını on yıl öncesi ile karşılaştırıldığında daha iyi durumda diyenlerin oranı %53.5, aynı diyenlerin oranı %24.9 ve daha kötü diyenlerin oranı ise %21.6'dır. Daha kötüleştiğini söyleyenlerin öne çıkardıkları sorunlar ormanların, yeşil alanların yok edilmesi (%23,60), akarsu ve denizlerin kirlenmesi (%23,60), kirliliğin artması (%22,00) ve yaban hayatının yok edilmesidir (%12,20). Bu cevaplardan kirlilik ve doğal kaynakların tahribatı ön plana çıktığı görülmektedir.

Tablo 104. ÇEVRE SORUNLARI

Foça'daki çevre sorunlarını 10 yıl öncesi ile karşılaştırdığınızda aşağıdakilerden hangisini söyleyebilirsiniz?		
	S	%
Daha iyi	131	53,5
Aynı	61	24,9
Kötü	53	21,6
Toplam	245	100

Tablo 105. HANGİ ALANLARDA KÖTÜLEŞTİ?

Hangi alanlarda kötüleşti?		
	N	%
Kirliliğin artması	27	22,00%
Ormanların, yeşil alanların yok olması	29	23,60%
Akarsu ve denizlerin kirlenmesi	29	23,60%
Yaban hayatının yok edilmesi	15	12,20%
Diğer	23	18,70%
Toplam	123	100,00%

4.10. ARKEOLOJİK, KÜLTÜREL ALANLAR

Turistleri çeken faktörlerden biri yörede bulunan arkeolojik ve kültürel alanların varlığıdır. Foça ilçesinin de bu yönden oldukça zengin olduğunu söylemek mümkündür. Foça'nın M.Ö IX. yüzyılda kurulması ve değişik uygarlıkların yaşamasının etkisiyle günümüze kadar ulaşan ve ilçe turizmine önemli katkıları olan eserler bulunmaktadır. İlçede toplam doğal, kentsel ve arkeolojik SİT alanı yaklaşık 39 km.dir. İlçede 13 adet doğal, tarihi ve kültürel önem arz eden yer vardır. Öne çıkan turistik yerleri olarak; Beşkapılar Kalesi, Kybele Açık Hava Tapınağı, Fatih ve Kayalar Cami, Athena Tapınağı, Şeytan Hamamı, arkeolojik surlar, Pers Mezar Anıtı, Siren Kayalıkları, Osmanlı Mezarlığı, Kozbeyli Köyü, mozaikler ve Dışkale sayılabilir (Foça, İzmir Ticaret Odası, 2008).

Proje alanı içinde kalan yerlerde arkeolojik/kültürel alanların bulunduğunu belirtenlerin oranı %91.8'dir. Öne çıkan yerler şunlardır: Beş Kapılar (%34.30), Yel Değirmenleri (%18.50), Pers Mezarları (%7.90), Şeytan Hamamı (%7.30), Siren Kayalıkları (%5) ve Mozaikler (%4,70). (Bakınız Tablo 106 ve 107).

Tablo 106. YÖREDEKİ ARKEOLOJİK KÜLTÜREL ALANLAR

Yakın çevrenizde korunması gereken arkeolojik/kültürel alanlar bulunmakta mıdır?		
	S	%
Evet	225	91,8
Hayır	1	0,4
Bilmiyorum	19	7,8
Toplam	245	100

Tablo 107. ARKEOLOJİK KÜLTÜREL ALANLAR

ARKEOLOJİK VE KÜLTÜREL ALANLAR		
	S	%
YEŞİLTEPE	1	0,30%
YEL DEĞİRMENLERİ	63	18,50%
TAŞ EVLER	4	1,20%
ŞEYTAN HAMAMI	25	7,30%
SİREN KAYALIKLARI	17	5,00%
PERS MEZARLARI	27	7,90%
MOZAIKLER	16	4,70%
KİBELE TAPINAĞI	14	4,10%
KALINTILAR	2	0,60%
KALEİÇİ	16	4,70%
FOÇA VE ÇEVRESİ	7	2,10%
FOÇA LİMANI	1	0,30%
DIŞ KALE	1	0,30%
CEMİL MİDİLLİ LİSE ALANI	1	0,30%
CAMİLER	9	2,60%
BEŞKAPILAR	117	34,30%
ATHENA TAPINAĞI	7	2,10%
ANTİK TİYATRO	9	2,60%
AĞLAYAN KAYALAR	1	0,30%
AĞALAR KONAĞI	1	0,30%
SU KANALI	1	0,30%
OSMANLI MEZARLIĞI	1	0,30%
Toplam	341	100,00%

4.11.ÖÇK

Yörenin ÖÇK Bölgesi olduğunu bilenlerin oranı %94.7'dir. Araştırmanın yapıldığı yöre ÖÇK alanı içinde yer alması nedeniyle uyulması gereken bazı kurallar/yasaklar bulunmaktadır. Görüşülen kişilerin yaklaşık %84.5'i yaşadıkları yörede uyulması gereken bazı kuralların/yasakların olduğunu söylerken, %12.7.2si ise bu konuda bilgilerinin olmadığını ileri sürmüşlerdir.

Kuralların/yasakların neler olduğu sorusuna verilen cevapların başında avlanma (%37) ve SİT alanında inşaat veya tadilat yapma yasağı (%49.30) ve av veya spor amaçlı dalma (%7.20) ile ilgili kurallar yer almaktadır. Yörede bazı kesimlerin SİT alanı olması nedeniyle yasakların veya kuralların ne olduğu veya hangi alanla ilgili olduğu hakkında tam bir karmaşa bulunmaktadır ve bunlar çoğunlukla karıştırılmaktadır.

Tablo 108. ÖÇK BÖLGESİ

Yaşadığınız yerin ÖÇK bölgesi olduğunu biliyor muydunuz?		
	S	%
Evet	232	94,7
Hayır	13	5,3
Toplam	245	100

Tablo 109. BÖLGENİN KORUNMASIYLA İLGİLİ YASAKLAR/KURALLAR

Bölgenin korunması ile ilgili kurallar/yasaklar var mıdır?		
	S	%
Evet	207	84,5
Hayır	7	2,9
Bilmiyorum	31	12,7
Toplam	245	100

Tablo 110. NE TÜR YASAKLAR?

YASAKLAR		
	S	%
AGAÇ KESME YASAGI	2	0,70%
ASKERİ BÖLGE YASAKLARI	2	0,70%
AV VEYA SPOR AMAÇLI DALMA	21	7,20%
BÜYÜK TONAJLI GEMİ YASAGI	1	0,30%
DENIZE SINTINE BOSALTMA	1	0,30%
HERSEY YASAK	2	0,70%
ÖÇKB DE AVLANMA YASAGI	108	37,00%
SIT ALANININ KORUNMASI(DOGAL VE ARKEOLOJIK)	1	0,30%
SIT ALANLARINDA INSAAT VEYA TADILAT YASAĞI	144	49,30%
TROLLE AVLANMA	10	3,40%
Toplam	292	100,00%

ÖÇK bölgesinde kim sorumlu olmalı sorusuna verilen cevapların büyük çoğunluğu, bunun devlet (%44.30) veya bu alanda yaşayan kişiler (%46,00) olması şeklindedir. Yörede bazı STK'larının olması ancak bunların kitlelere ulaşamaması ve özel sektöründe yeterince gelişmemiş olması devlet kurumlarını ön plana çıkarmaktadır. Aynı zamanda sorunları çözme gücünün devlette olduğu düşünüldüğü için öncelikli sırada yer almaktadır. Yöre halkının eğitim ve gelir düzeyinin yüksek olması, emeklilerin Foça'da yaşamaları sorumluluğu paylaşmayı istemeyi beraberinde getirmektedir. ÖÇK bölgesinde halkın katılımının sağlanması istenmektedir ancak bunun nasıl ve ne yolla olacağı konusunda somut çalışmaların yapılması gerekmektedir.

Tablo 111. ÖÇKB'NİN SORUMLUSU

	S	%
Devlet kurumları	156	44,30%
Bu alanda yaşayan kişiler	162	46,00%
STK 'lar	20	5,70%
Özel şirketler	8	2,30%
Diğer	6	1,70%
Toplam	352	100,00%

Yörenin ÖÇK alanı olması nedeni ile devlet yada dernekler tarafından bilgilendirme toplantıları yapıp yapılmadığı sorusunda olumlu yanıt verenlerin oranı %42'dir. Geri kalanı ya bu konuda toplantı yapılmadığını yada bilgisinin olmadığını belirtmiştir. Toplantıya katılanların , toplantı konularını bilgilendirme (%45,6), çevre ve doğal yaşamın korunması (%28,2) ve eğitim (%13,6) olarak belirtmişlerdir.

Toplantı yapıldığını belirtenlerin %32'si toplantılara katılmışlardır. Toplantılar katılmamanın en önemli nedeni zaman yokluğu olarak belirtilmiştir. Bazı kişiler toplantılara katılmama nedenini "ciddiye almadım", "gerek görmedim" veya "ilgilenmedim" diyerek ifade etmişlerdir. Toplantılara katılmama nedenleri incelendiğinde, büyük çoğunluğun toplantılara bir şekilde katılmak istemedikleri veya yeterince ciddiye almadıkları görülmektedir. Bunun nedenleri arasında yapılan "toplantının bir işe yaramayacağı", "katılsak da katılmasak da" sonuç değişmeyecek anlayışının büyük ölçüde etkisi olabilir.

Tablo 112. TOPLANTI VEYA EĞİTİM PROGRAMI

Foça ÖÇKB hakkında devlet görevlileri veya dernekler herhangi bir toplantı veya eğitim programı düzenlediler mi?		
	S	%
Evet	103	42
Hayır	28	11,5
Bilmiyorum	114	46,5
Toplam	245	100

Tablo 113. TOPLANTI TÜRLERİ

Evet ise, net tür bir toplantı yapıldı?		
	S	%
BALIKÇILIK	1	1,0
BİLGİLENDİRME TOPLANTISI	47	45,6
İÇERİĞİNİ BİLMİYORUM	11	10,7
ÇEVRE VE DOĞAL YAŞAMIN KORUNMASIYLA İLGİLİ	29	28,2
EĞİTİM	14	13,6
SİT ALANI VE TAKAS	1	1,0
Toplam	103	100

Tablo 114. TOPLANTILARA KATILIM

Siz bu toplantılara katıldınız mı?		
	S	%
Evet	33	32
Hayır	70	68
Toplam	103	100

Tablo 115. KATILMAMA NEDENİ

Neden katılmadınız?		
	s	%
CİDDİYE ALMADIM	2	2,9
FOÇADA DEĞİLDİM	5	7,2
GEREKLi GÖRMEDİM	5	7,2
İLGİLENMEDİM	7	10,1
YETERİNCE DUYURULMADI	2	2,9
ZAMANIM YOKTU	48	69,6
Toplam	69	100

4.12.BÖLGEDEKİ SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI VE KATILIM

Yapılan araştırma sırasında elde edilen bilgiler temelinde yörede bir çok derneğin bulunduğu ancak bunların bir çoğunun aktif olarak çalışmadığı veya yörede yaşayan insanlara ulaşmadığı görülmektedir. Araştırmadan elde edilen verilerde bunu doğrulamaktadır ve derneklere katılım oranı (%19,6).oldukça düşüktür.Katılmama nedenlerinin başında zaman yokluğu (%48,3), derneklerin yeterince aktif olmaması (%19,8) ve derneklerin çalışmaları hakkında yeterince bilgi olmayışı (%15,6) gelmektedir. Dernek faaliyetlerine katılanlar ailenin geçimini sağlayan erkeklerdir (%77,6).Görüşülen kişilerin yörelerinde turizm, çevre, kadın ve eğitim konusunda bazı derneklerin olduğunu bilmektedirler.

Şu anda elimizde proje alanında kaç dernek ve hangi konuda faaliyet gösterdiğine ilişkin kesin bilgi bulunmamasına rağmen, alan araştırmasından elde edilen veriler temelinde bazı sonuçlara varılabilir. Bu veriler yönetim planına

katılımın nasıl sağlanacağı ve STK bu konuda rolü ve etkisinin ne olacağı hakkında ışık tutabilir. İlk önce derneklere katılım oranı düşüktür ve kadınların katılımı erkeklere oranla daha düşüktür. İkinci önemli nokta, derneklerin yeterince aktif olmamasıdır ve çalıştıkları alanla ilgili küçük grupları kapsamaktadır.

Tablo 116. YÖREDEKİ STK'LAR

STK		
	s	%
Tarım ile ilgili olanlar	128	16,80%
Turizm ile ilgili olanlar	287	37,70%
Kadın konusunda çalışan dernekler	77	10,10%
Çevre konusunda çalışan dernekler	160	21,00%
Eğitim ile ilgili olanlar	35	4,60%
Diğer	75	9,80%
Toplam	762	100,00%

Tablo 117. STK FAALİYETLERİNE KATILIM

Yaşadığınız yerde aktif olarak çalışan dernek/kooperatiflerin faaliyetlerine katılmaktasınız mı?		
	s	%
Evet	48	19,6
Hayır	197	80,4
Toplam	245	100

Tablo 118. AİLEDEN KATILIM

Ailenizden Kimler Katılmakta?		
	s	%
Ailenin geçimini sağlayan erkekler	38	77,60%
Kadınlar	10	20,40%
Genç erkekler	1	2,00%
Toplam	49	100,00%

Tablo 119. STK'LARA KATILMAMA NEDENİ

Katılmama nedeniniz?		
	s	%
Zaman yokluğu	105	48,3
Gelenekler	2	0,9
Çalışmaları hakkında yeterince bilgi sahibi değilim	34	15,6
Derneklerin yeterince aktif olmaması nedeniyle	43	19,8
Diğer	33	15,2
Toplam	217	100

4.13.YÖNETİM PLANINA İLİŞKİN GÖRÜŞLER

Yönetim planının yöre halkı tarafından desteklenip desteklenmemesi, projenin geleceği ve halkın desteğini alma açısından önem taşımaktadır. Foça ile ilgili yürütülmekte olan projenin uygulanmasını tamamen destekleyenlerin oranı %25,3 ve kısmen destekleyenlerin oranı ise %48,2'dir. Foça ile ilgili olarak yapılacak planlamalar yöre halkı tarafından "eksik", "işlemeyen" ve "değişmesi gereken noktalar" açısından fayda getireceği beklentisi bulunmaktadır. Bu nedenle çoğunluk yeni projeleri/planları desteklerken, bazıları "şu andan daha kötü olabilir" düşüncesi ile karşı çıkmaktadırlar.

Tablo 120. YÖNETİM PLANINA DESTEK

Su anda Foça ile ilgili olarak yürütülmekte olan projenin uygulanmasını destekliyor musunuz?		
	s	%
Tamamen destekliyorum	62	25,3
Destekliyorum	118	48,2
Bu projenin uygulanmasını desteklemiyorum	65	26,5
Toplam	245	100

Yönetim planı ile ilgili düşünceler detaylı olarak incelendiğinde, yöre halkının bu planı genel anlamda desteklediği, çevrenin, ekonomik gelişmenin ve halkın katılımının sağlanacağı bir plan istediği ortaya çıkmaktadır. “Foça ÖÇK bölgesinin detaylı ve uygulanabilir bir yönetim planına ihtiyacı vardır” düşüncesine tamamen katılanların oranı %47,30 ve kısmen katılıyorum diyenlerin oranı ise %36,70’dir. Ekonomik gelişmenin yönetim planının önemli bir boyutu olması gerektiği düşüncesi görüşmecilerin %89’u tamamen veya kısmen kabul edilmektedir.

“Doğal alanların/çevrenin korunması yönetim planının temel amaçlarından biri olmalıdır” düşüncesinde katılanların oranı yüksektir (%66,50 tamamen katılıyorum, %28,20 kısmen katılıyorum). Foça ÖÇK bölgesi yönetim planı ile ilgili bilgilerin halka açık olmasını katılanların oranı %96,30’dur. “Yöredeki farklı grupların çıkarları yönetim planında yer almalıdır” görüşüne tamamen katılanların oranı %31,80’dir ve bu oran diğer şıklar ile karşılaştırıldığında en düşüktür. Bazı kişilerin çıkarlarının ön plana çıkarılması ve bu nedenle genelin bundan zarar görmesi düşüncesi bu oranın düşük olmasına neden olmuş olabilir. “Foça halkı geniş ölçekli danışma komitesi ile yönetim planında söz sahibi olmalı ve uygulamalıdır” görüşüne, görüşülen kişilerin %63,30’ı tamamen ve %31,00’i katılıyorum demişlerdir. Yönetim planı, sosyal kültürel ve ekonomik etkileri dikkate alınmalıdır düşüncesi görüşmecilerin çoğunluğu tarafından yönetim planında dikkate alınması gereken noktalardan biri olarak kabul edilmektedir (%95,10) (bakınız Tablo 121). Yönetim planının hazırlama ve uygulama aşamasında yöre insanının görüşünün alınması, yaşadıkları sorunların tartışılarak çözüme kavuşturulması ve katılımın sağlanması, planın başarı ile uygulanmasına katkıda olacağı açıktır. Görüşülen kişilerin en öne çıkardıkları nokta, bu planın halkla beraber ve onların görüşlerinin alınarak oluşturulmasıdır.

Tablo 121. YÖNETİM PLANI

	Hiç katılmıyorum		Kısmen katılmıyorum		Emin değilim		Kısmen katılıyorum		Tamamen katılıyorum	
	S	%	S	%	S	%	S	%	S	%
Foça'nın detaylı ve uygulanabilir bir yönetim planına ihtiyacı vardır?	2	0,80%	10	4,10%	27	11,00%	90	36,70%	116	47,30%
Ekonomik gelişme yönetim planının önemli bir parçası olmalıdır.	4	1,60%	7	2,90%	16	6,50%	97	39,60%	121	49,40%
Doğal alanların çevrenin korunması yönetim planının temel amaçlarından biri olmalıdır.	4	1,60%	2	0,80%	7	2,90%	69	28,20%	163	66,50%
Foça yönetim planı ile ilgili bilgiler halka açık olmalıdır.	1	0,40%	1	0,40%	7	2,90%	54	22,00%	182	74,30%
Yörede yaşayan farklı grupların çıkarları yönetim planında yer almalıdır.	7	2,90%	23	9,40%	68	27,80%	69	28,20%	78	31,80%
Foça halkı geniş ölçekli danışma komitesi ile yönetim planında söz sahibi olmalı ve uygulamalıdır.	2	0,80%	3	1,20%	9	3,70%	76	31,00%	155	63,30%
Yönetim planı, sosyal, kültürel ve ekonomik etkileri de dikkate alınmalıdır.	2	0,80%			10	4,10%	53	21,60%	180	73,50%

Yönetim planı ile ilgili olarak projelere katılmak isteyenlerin oranı %56,3'tür. Katılmak istemeyenlerin katılmama nedenleri, zamanın olmaması (%51,4), konunun kendilerini ilgilendirmemesi (%21,5) ve projelerin başarıya ulaşacağına inanılmamasıdır (%4,7).

Tablo 122. YÖNETİM PLANI PROJELERİ

Yönetim planı ile ilgili projelere katılmak ister misiniz?		
	S	%
Evet	138	56,3
Hayır	107	43,7
Toplam	245	100

Tablo 123. NEDEN KATILMAK İSTEMEZSİNİZ?

Neden?		
	S	%
Vaktim yok	55	51,4
Konu beni ilgilendirmiyor	23	21,5
Başarıya ulaşacağına inanmıyorum	5	4,7
Diğer	24	22,4
Toplam	107	100

Yönetim planı çerçevesinde gerektiğinde eğitim almak isteyenlerin oranı %61,1'dir. Bitki ve hayvan türlerinin korunması (%22,50), ormanların korunması (%17,60), balıkçılık (%12,30) ve organik tarım (%12,30) görüşmecilerin eğitim almak istedikleri konuların başında gelmektedir.

Tablo 124. EĞİTİM

Eğer gerekirse, yönetim planı ile ilgili eğitim almak ister misiniz?		
	S	%
Evet	162	66,1
Hayır	83	33,9
Toplam	245	100

Tablo 125. EĞİTİM KONULARI

Eğitim konuları		
	S	%
Tarımsal ilaçların doğru ve etkin kullan	11	4,50%
Bitki ve hayvan türlerinin korunması	55	22,50%
Ormanların korunması	43	17,60%
Organik tarım	30	12,30%
Hayvancılık	2	0,80%
Balıkçılık	30	12,30%
Diğer	73	29,90%
Toplam	244	100,00%

Yöre halkının, yönetim planı sonucu ortaya çıkabilecek olumlu ve olumsuz etkilerin neler olacağı konusundaki düşünceleri, projeden beklentilerini ve dolayısıyla destek veya karşı duruşları hakkında ip uçları verebilir. Projenin olumlu etkileri Tablo 93'te gösterilmiştir. Çevre, doğal hayat ve tarih korunur düşüncesi projenin en olumlu etkisi olarak ortaya çıkmakta ve bunu çarpık kentleşmeye engel olması izlenmektedir. Projenin uygulanması ile çevrenin, doğal hayatın korunacağı düşüncesi kabul edilmektedir ancak görüşülen kişilerin %17,9'u bu konuda fikirleri olmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 126. YÖNETİM PLANINI OLUMLU ETKİLERİ

Olumlu etkiler		
	S	%
BALIKÇILIK GELİSİR	2	0,70%
BELEDİYENİN İMKANLARI ÇOGALIR	2	0,70%
ÇARPIK KENTLESME OLMAZ	25	9,20%
ÇEVRE, DOĞAL HAYAT VE TARİH KORUNUR	159	58,20%
FIKRİM YOK	49	17,90%
FOÇA EKONOMİK OLARAK DA GELİSİR	10	3,70%
FOÇA TURİZMİ GELİSİR	15	5,50%
FOÇANIN TANITIMI YAPILIR	5	1,80%
HAYVANCILIK GELİSİR	1	0,40%
OLUMLU ETKİSİ YOK	4	1,50%
RANT ORTADAN KALKAR	1	0,40%
Toplam	273	100,00%

Yönetim planında sonucu ortaya çıkabilecek olumsuz etkilerin neler olacağı sorusuna yaklaşık görüşmecilerin %31'i fikirlerinin olmadığını ileri sürmüşlerdir. Diğer öne sürülen nedenler daha çok ekonomik ve konutlar ile ilgili sorunlar üzerinde toplanmaktadır. Ekonomik problemler artar (%7,50), işsizlik artar (%4,60), kiralar artar (%9,80), konut fiyatları artar (%6,60) ve konut yetersizliği sorunu artar (%6,60) gibi etkiler görüşmeciler tarafından en çok dile getirilenlerdir.

Tablo 127. YÖNETİM PLANININ OLUMSUZ ETKİLERİ

Olumsuz etkiler		
	S	%
BALIKÇILIK KÖTÜLESİR	5	1,60%
ÇARPIK KENTLESME	5	1,60%
ÇEVRE VE GÖRÜNTÜ KIRLILIGI	10	3,30%
DENETIMSIZLIK/BASIBOSLUK	1	0,30%
EKONOMİK PROBLEMLER ARTAR	23	7,50%
FIKRİM YOK	94	30,80%
HALK ÇELİSKİYE DÜSER	1	0,30%
ISSIZLIK ARTAR	14	4,60%
KIRALAR ARTAR	30	9,80%
KONUT FİYATLARININ ARTMASI	20	6,60%
KONUT YETERSİZLİĞİ	20	6,60%
OLUMSUZ ETKİSİ OLMAZ	4	1,30%
SİT SORUNLARI ARTAR	47	15,40%
TARIMSAL ÜRETİM BİTER	2	0,70%
TİCARET KÖTÜLESİR	2	0,70%
TURİZM GELİSEMEZ	9	3,00%
YASAKLAR VE CEZELAR DAHA DA ARTABİLİR	18	5,90%
Toplam	305	100,00%

Olumsuz etkileri gidermek için görüşmeciler çeşitli önerilerde bulunmaktadır fakat görüşmecilerin %54,70'i bu konuda fikirlerinin olmadığını belirtmişlerdir. Öneriler incelendiğinde, SİT alanı ve konut ile ilgili öneriler ön plana çıkmaktadır. Olumsuz etkileri gidermek için ev yapımına izin verilmeli (%3,70), yeni inşaat ve yerleşim yerleri açılmalı (%8,10) ve SİT alanında çalışmalar hızlandırılıp halka arsalar geri verilmeli (%4,80) diyenler bulunmaktadır. Bazı görüşmeciler, Foça halkına danışılmasının (%3,30) ve kent meclisi oluşturulmasını (%1,80) önermişlerdir.

Tablo 128. OLUMSUZ ETKİLERİ GİDERMEK

Olumsuz etkileri gidermek için		
	s	%
1.DERECE SİTLERİN TAKAS İSLEMLERİ HIZLANMALI	14	5,20%
ALTERNATİF ÇÖZÜMLER ÜRETİLMELİ	4	1,50%
ARSA VE EV SAHIPLARI MAGDUR EDİLMEMELİ	4	1,50%
BALIKÇILARA DESTEK VERİLMELİDİR	2	0,70%
BİLİMSEL OLARAK ÇALISILMALI	3	1,10%
CEZALAR ADALETLİ OLMALI	3	1,10%
EKONOMİK GELİŞME ÖN PLANDA OLMALI	2	0,70%
EN AZINDAN AÇILAN KAZI ALANLARI KAPATILMALI	3	1,10%
EV YAPIMINA İZİN VERİLMELİ	10	3,70%
FIKRİM YOK	148	54,60%
FOÇA HALKINA DANISILMALI	9	3,30%
İMKANI OLMAYANLARA RESTORASYON KONUSUNDA YARDIM EDİLMELİ	4	1,50%
İSDİHTAM ÇALISIMALARINA GEÇİLMESİ	6	2,20%
KANUNLAR ÇIKARILMALI	1	0,40%
KATILIMCI VE BİLİMSEL DEĞERLER GÖZ ÖNÜNDE TUTULMALI	1	0,40%
KENT MECLİSİ OLUSTURULMALI	5	1,80%
KURUMLAR ARASI İS BİRLİĞİ SAĞLANMALI	1	0,40%
MÜZE AÇILMALI	9	3,30%
SİT ALANDA ÇALISIMALAR HIZLANDIRILIP HALKA ARSALARI GERİ VERİLMELİ	13	4,80%
TAKASA BAS VURULMALI	2	0,70%
TARIMA YÖNELİNMEYELİ	1	0,40%
TESVİKLER VERİLMELİ	4	1,50%
YENİ İNSAAT VE YERLEŞİM YERLERİ AÇILMALI	22	8,10%
Toplam	271	100,00%

Her projede olduğu gibi yeni yönetim planının uygulanmasından etkilenebilecek gruplar olabilir. Özellikle toplumda dezavantajlı olarak kabul edilen sosyal yönden organize olamayan, toplumsal ve siyasal güce sahip olmayan ve ekonomik

yönden fakir olan grupların nasıl etkileneceği konusunda detaylı incelemeler yapılarak olumsuz etkiler minimuma indirgenmeye çalışılmalıdır. Görüşülen kişilerin yaklaşık %61,2'si yönetim planından olumsuz etkilenebilecek kişi ve grupların olmadığı görüşündedirler. Yönetim planından olumsuz etkilenecek grupların yöre halkı olacağını belirtenlerin oranı %27,1'dir. Foça'da taşınmaz mülk sahipleri (%21,1), menfaatlerine ters düşenler (%21,1) ve balıkçılar (%16,8) diğer olumsuz olarak etkilenebilecek gruplar olarak belirtilmiştir.

Tablo 129. YÖNETİM PLANDAN OLUMSUZ ETKİLENEBİLECEKLER

Yönetim planının uygulanmasında olumsuz etkilenebilecek gruplar/kişiler var mıdır?		
	S	%
Evet	95	38,8
Hayır	150	61,2
Toplam	245	100

Tablo 130. ETKİLENECEK KİŞİLER/GRUPLAR

Evet ise, kimler?		
	s	%
ASKERİYE	2	2,1
BALIKÇILAR	16	16,8
BELEDİYE	1	1,1
DOĞAL YAŞAMI BOZMAK İSTEYENLER	3	3,2
EMLAKÇILAR	1	1,1
ESNAF	1	1,1
FAKİRLER	1	1,1
FOÇA'DA TAŞINMAZ MÜLK SAHİPLERİ	20	21,1
İNŞAAT SEKTÖRÜ	2	2,1
KİRADA YAŞAYANLAR	1	1,1
MENFAATLERİNE TERS DÜŞENLER	20	21,1
TURİZMCİLER	1	1,1
YÖRE HALKI	26	27,4
Toplam	95	100

5-İLGİ GRUPLARI, ALAN KULLANIMI VE SORUNLAR

Bu bölümde, derinlemesine mülakatlar ve odak grup toplantılarından elde edilen bilgilerin analizleri sunulmaktadır. İlgili gruplarının, alana bağımlılıklarının ve bu grupların projeye ilişkin çeşitli konulardaki görüşlerinin belirlenmesi, projenin geleceği açısından önem taşıdığı açıktır. Bu nedenle Foça ÖÇK Bölgesi Yönetim Planı kapsamında yürütülen bu çalışmada, projeden etkilenen tüm kurum, kuruluş ve kişilerin görüşleri verilemeye çalışılmıştır.

Aşağıdaki matriste ilgi gruplarının listesi ve neden seçildikleri belirtilmiştir.

Tablo 131. İlgili Grupları Matrisi

İlgili grupları	Neden seçildiği	Alandan gelir elde etme ve alana bağımlı olma durumu
Kamu kurumları	Proje ile ilgili karar alma ve uygulamada etkili olması.	—
Belediyeler	Alana ilişkin karar ve uygulamalarda etkilerinin olması	—
Askeri kurumlar	Alan üzerinde etkilerinin olması	----
STK'lar	Bazı ilgi gruplarını temsil etmeleri	—
Turizmciler	Alanı kullanmaları	+
Balıkçılar	Alanı kullanmaları	+
Kadınlar	Alanı kullanmaları	+

- =Alana ekonomik yönden bağımlı değiller

+ =Alana ekonomik yönden bağımlılar

Önemli Sorunları

Görüşme ve toplantılarda Foça ÖÇK Bölgesine ilişkin bir çok sorun gündeme gelmiştir. Farklı gruplar farklı sorunlara dikkat çekmişlerdir. Sorunların anlaşılması, çözüm yollarını ve gelecek için yapılması gerekenler hakkında fikir verecektir.

Tüm toplantı ve görüşmelerde gündeme getirilen ortak sorunların başında yörede farklı bir çok korumanın yol açtığı sorunlar gelmektedir. Kurumlar arası koordinasyonun eksikliğinin yol açtığı sorunlar yine sıklıkla gündeme getirilen sorunlardandır. SİT alanı ile ilgili çalışmaların yavaş yürütülmesi, sorunları iletecek muhatabın bulunmaması, cezaların fazla olması, kurallar hakkında yeterli bilgi sağlanmaması, çok fazla kuralın olması belirtilen sorunlardandır. Bu sorunların yanında balıkçılar ve turizmciler kendi yaşadıkları özel sorunları

gündeme getirmişlerdir. Turizmcilerin şu sorunlara dikkati çekmişlerdir: koruma amaçlı imar planı, kurumlar arası iletişimin olmaması, çok fazla yasak ve kuralın olması. Balıkçıların dile getirdiği sorunlar ise şunlardır: kıyı koruma kanununun hayata geçirilememesi, denizin kirlenmesi, balıkçılık alanlarının sınırlı olması, gelirin az olması, dışarıdan gelen büyük gemilerin verdiği zararlar. Görüşülen STK temsilcileri yürütülen çalışmaların yavaş olması, cezai müeyyidelerin zayıf olması, eğitimsizlik gibi sorunlar üzerinde durmuşlardır. Kanalizasyon sisteminin tüm ilçede olmaması ve yazın kokunun artması yöre insanının çözülmesini istediği sorunlardandır. Aşağıdaki Tabloda dile getirilen sorunlar özetlenmiştir.

Tablo 132. İlgi Gruplarına Göre Önemli Sorunlar

İlgi grupları	En önemli sorunlar
Kamu kurumları	Yetki karmaşası, alanı bilmeyenlerin çalışması, kurumlar arasında işbirliğinin olmaması, konut problemi, balıkçıların bilgilendirilmemesi, cezai müeyyidelerin adaletli şekilde belirlenmemesi, ÖÇKB'nin sınırlarının somut şekilde işaretlenmemesi
Belediyeler	Yetki karmaşası, sürdürülebilir planlamanın olmaması
Askeri kurumlar	Farklı türlerde sit alanı olması, halkın yörenin özellikleri hakkında yeterince bilgilendirilmemesi, kamu kurum ve kuruluşlarının çevrenin korunması adına gerçekleştirdikleri projelerin düzensiz ve koordinasyondan uzak olması, Foça'da düzenli kentleşmeye izin verilmemesi, askeri personelin fazlalığının göz önünde tutulmaması, SİT alanlarının düzenlenmemesi ve çalışmaların çok yavaş ilerlemesi
STK'lar	Taş evlerdeki yenileme çalışmalarının hızlandırılmaması, 2. konutların 1. konutlara dönüşmesi (yani yazlık amaçlı yapılan konutların zamanla hanelerin tüm zamanını geçirdiği konutlar haline gelmesi), geçici yapılanma koşullarının hayata geçirilmemesi, eğitimsiz balıkçılar, cezai müeyyidelerin yaptırımlarının zayıf olması, kamu kurum ve kuruluşlarının konuya gerekli ARGE bütçesi ayıramamalar
Turizmciler	Koruma amaçlı imar planı, kurumlar arası iletişimin olmaması, çok fazla yasak ve kuralın olması
Balıkçılar	Kıyı koruma kanununun hayata geçirilememesi, denizin kirlenmesi, balıkçılık alanlarının sınırlı olması, gelirin az olması, dışarıdan gelen büyük gemilerin verdiği zararlar
Kadınlar	Kanalizasyon sorunu, pahalılık, SİT alanı ve diğer yasaklar, işsizlik

Toplantı ve görüşmelerde dile getirilen sorunların kişiler tarafından nasıl ifade edildiğinin anlaşılması için bazı örnekler verilmiştir.

Kurumlar arası koordinasyon ve kurallar ile ilgili örnekler:

- ✚ Bürokratik aynılaştırma var. Kural ve yasalar bütün bölgeye aynı uygulanıyor, oysa bazı arazilerin farklı özellikleri var. Aynı zamanda yetkili bir çok kamu kuruluşu bulunmaktadır. ÖÇK, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma, Kazı Kurulu, Müze Md. Askeriye, Foça Belediyesi, İzmir Büyük Şehir Belediyesi. Bunu artırmak mümkün. Bunları denetleyecek ve koordinasyonu sağlayacak bir üst kuruma ihtiyaç var (Kamu kurumu temsilcileri ile görüşme).
- ✚ Koruma amaçlı imar planı yapılıyor; Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurumu reddediyor. 97'den beri koruma amaçlı plan yapılamıyor. Bu nedenle evine tadilat yaptırmak isteyen, otel/ev inşa ettirmek isteyenler bir şey yapamıyor. Vatandaş bir mağduriyetini dile getirebileceği muhatabı bile bulamıyor (Kamu kurumu temsilcileri ile görüşme).
- ✚ Tabiat Kültür Varlıkları Kurulu turizmi baltalıyor. Ayrıca Askeriye var. Sonuçta bir dizi bürokratik döngü turizmi kilitliyor. Üstelik bu kurullar özerk de değil (Turizmcilerle odak grup toplantısı)
- ✚ Foça'da bir matematikçinin bile çözemeyeceği yetki karmaşası var (Turizmcilerle odak grup toplantısı).

SİT alanı ve ortaya çıkan sorunlardan bazıları katılımcılar veya görüşülen kişiler tarafından şu şekilde ifade edilmiştir:

- ✚ Burada SİT vatandaşı engelleyici, sorun çözücü değil (Kadınlar ile odak grup toplantısı).
- ✚ SİT var ama doğal güzellik yok, müze yok. Boya bile yapamıyoruz. Otellerin arkasında çirkin eşya yığınları var (Kadınlar ile odak grup toplantısı).
- ✚ Kimine izin var, kimisine yok. Bir inşaat yedi yıldır mühürlü ama askeriye yanına bina yaptı (Kadınlar ile odak grup toplantısı).
- ✚ 20 yıldır kazı çalışmaları var. A-3'lerde kazı kurulu engel koyuyor. Kazı masraflarını arsa sahibine yükliyor. Eksik diye tekrar kazdırıyor. Bunlar yetmezmiş gibi bir de suçlu hale düşürüyor (Kadınlar ile odak grup toplantısı).
- ✚ Ayrıca 3 SİT alanı var: Doğal SİT, Arkeolojik SİT ve Kentsel SİT. Sonuçta yetki alanları birbirine giriyor (Kamu kurumu temsilcileri ile görüşme).
- ✚

Balıkçılık ile ilgili sorunlar şu şekilde belirtilebilir:

- ✚ Yasak alan çok geniş, ÖÇK ve askeriye. Bu nedenle balıkçılık çok dar bir alanda yapılıyor. Balıkçılıkla geçinenlerin hali bu nedenden zor. Sonuçta trol ruhsatı olmadan kaçak avcılık yapanlar, belgesi olmadan avlananlar, gece dalışı yapanlar oluyor (Kamu kurumu temsilcileri ile yapılan görüşme).
- ✚ Cezaların çok olması. 4-5 milyarlık tekneye 10 milyarlık ceza olmaz. Bayrak yırtırsa 1 milyar ceza kesilebiliyor (Balıkçılarla odak grup toplantısı).
- ✚ Olur olmaz yerlere turistik tesis yapılıyor. Deterjan vs. Denizi, balığı bitiriyor. Kanalizasyon denize akıyor (Balıkçılarla odak grup toplantısı).
- ✚ Işıklı avcılık yapan gır-gır tekneleri ışığı yakıp balığın gözünü kör ediyor. Yem balığını yok ediyorlar. Balıkçılığın gelişmesini engelliyorlar. Büyük tekneler Karadeniz'den geliyorlar. Bunlar güçlü bir gün içinde kanun çıkarıyorlar (Balıkçılarla odak grup toplantısı).
- ✚ Turizmciler denizi aydınlatıyor. Bu da balığın gelmesini engelliyor (Balıkçılarla odak grup toplantısı).
- ✚ Balıkçılığın sektör olarak gelişmesi çok güç. Önümüzdeki 10 yıl içinde balık yok olacak. Çiftlik balıkçılığı gelişecek. Parası olan yapacak (Balıkçılarla odak grup toplantısı).
- ✚ Foça ÖÇK bölgesinde karşılaştığımız en önemli sorun balıkçıların bu bölge hakkında bilgi sahibi olmaması ve şehirdeki bazı grupların (özellikle askeriye) konunun önemine göre hareket etmemesidir (STK temsilcisi ile görüşme).
- ✚ Cezaların adaletli dağıtılması hususunda ise kıyı balıkçılarıyla, trol ve gırgır balıkçıları ayrı ayrı değerlendirilmelidir. Maalesef mevcut mevzuat hükümlerine göre her iki gruba da aynı muamele yapılmaktadır. Çevreye verdikleri zarar çok farklı boyutlarda olmasına rağmen, ihlallerde aynı cezaları ödemektedirler (Kamu kurum temsilcisi ile görüşme).

Turizm ile ilgili sorunlar:

- ✚ Merkez uzak. Yazlıkçıların dışında turist gelmiyor. İzne çıkan asker ve yazlıkçı besliyor buranın ekonomisini. Oysa turist çekmeli ve yeni işyerleri açılmalı (Kamu kurumu temsilcileri ile görüşme).
- ✚ 5 km'lik alan içinde askeri-sivil bütün kurumlar önlemler almış. Her şey yasak ve bu yasaklar birbirinin içinde. Dolayısıyla turizm gelişmiyor. Mesela, Fransız tatil köyünün üstünde jandarma kulübesi vardı (Turizmcilerle odak grup toplantısı).
- ✚ Foça'nın kimliği yok. Balıkçı kasabası mı, askeri bölge mi, turizm bölgesi mi? (Turizmcilerle odak grup toplantısı).
- ✚ Bir kazı en az 5 yıl sürüyor. Tarihi kent olarak statikleşecek ve doğal müze olacak gibi görünüyor ve bu halde hiç gelişme şansı yok. Ekonomik anlamda 10 liralık günlük asker girdisine muhtaç bir ekonomi (Turizmcilerle odak grup toplantısı).

Kuralların uygulanması ile ilgili sorunlar:

- ✚ SİT alanı çalışmalarını vaktiyle yapanlar tescilledi bu binaları, 1977'de. Haberi alınca bir gecede binalar yıkıldı. Yıkamayanlar kaldı. Vatandaş bir daha yapamadı ama asker yaptı (Turizmcilerle odak grup toplantısı).
- ✚ Kurallar herkese aynı uygulanmıyor. Gücü varsa, istediğini alıyor ama yoksa mağdur oluyor (Balıkçılarla odak grup tartışması).
- ✚ Kurallar herkes için değil. Biz bir şey yapamıyoruz ama asker çok katlı bina yapıyor. Kalenin etrafı lojman (Turizmcilerle odak grup toplantısı).
- ✚ Daha çok SİT alanlarının ihlallerini içeren bu sorunlar, "günübirlik ziyaretçi" olarak nitelendirilen vatandaşlar kitlesi tarafından ortaya çıkarılmaktadır. Bu tür sorunlarla karşılaşılmasının en büyük nedeni, yörenin bu özelliğinin ilçemizi ziyaret eden vatandaşlara yeterince anlatılmamasıdır. Özellikle SİT alanlarını tanımlayan uyarıcı levha, broşür vb. bilgilendirme araçları olmadığı için; vatandaşlar sıklıkla farkında olmadan bu ihlalleri gerçekleştirmektedirler (Askeri kurum yetkilisi ile görüşme).

Genel sorunlar:

ALT YAPI SORUNLARI

- ✚ Kanalizasyon önemli bir sorun. Kentin %80-85'inde sistem var ama diğer bölümü SİT alanı içinde kaldığı için bağlantı kurulamıyor (Kamu kurum temsilcileri ile görüşme).
- ✚ Kanalizasyonun her yere ulaşmamış olması. Bir çok mahallede fosseptikler ile atıklar toplanıyor. Yazın şiddetli kokular oluyor (Kamu kurum temsilcileri ile görüşme).

İNŞAAT YAPIMI VE KİRALAR

- ✚ Yapılaşma sorunu en önemli sorunlardan. Ev yapılamadığı için kiralara ve ev fiyatları çok yüksek (Kamu kurum temsilcileri ile görüşme).
- ✚ Ev kiralari ve tüketim malları çok yüksek. Lojmanda kalamayan asker aileleri ve memurlar kira ile ev tutmak zorunda. Yeni ev yapılmadığı için çok yüksek kiralara ödeniyor (Kamu kurum temsilcileri ile görüşme).

Etki ve önem

Etki, ilgi grubunun proje veya kullanılan alanla ilgili olarak karar verme, uygulamaları ve projenin nasıl olacağını belirlemedeki gücünü, önem ise ilgi grubunun ihtiyaç ve çıkarlarını tatmin etmedeki önceliğini ne olduğunu ortaya koymaktadır. Etki karar verme ve kararların uygulanmasını belirlemedeki gücün bir göstergesi olarak ortaya çıkmaktadır. Genel olarak kamu/devlet/askeri kuruluşların etkili ve önemli olduğu çünkü bunların karar verme gücü olduğu

belirtmiştir. Ancak bazı kamu kurumu temsilcileri konu ile ilgili olarak kendi kurumlarının önemli fakat yetkilerinin olmadığını belirtmişlerdir. STK daha önceki bölümde belirtildiği gibi önemli olduğu ve koruma ile ilgili faaliyetleri bulunmaktadır. Fakat bunların halka ulaşamadıkları ve karar verme sürecinde yer almadıkları için etkileri azdır.

Tablo 133. İlgili Gruplarının Etki ve Önem Matrisi

Ö N E M	Çok önemli- etkisi az	Çok önemli- çok etkili
	<ul style="list-style-type: none"> • STK'lar • Balıkçılar • Turizmçiler • Kadınlar 	<ul style="list-style-type: none"> • Kamu kurumları • Belediyeler • Askeri kurumlar
	Etkisi az-önemi az	Önemi az- etkisi fazla
ETKİ		

İlgili Grupları ve Katılımcılık

Yapılan toplantı ve görüşmeler sonucu, katılımcıların genel olarak projeyi destekledikleri ve katılım isteğinin olduğu söylenebilir. Karar verme sürecinde yöre halkının, STK'larının katkısı olmamaktadır. Aynı zamanda, STK yeterince aktif olmaması ve halkın katılımının düşük olması nedeniyle yörede yaşayan kişilerin sorunlarının, isteklerinin ve beklentilerinin dile getirilmesinde sorunlar yaşanmaktadır. Karar veren kurumlar kamu kurumları, belediyeler ve askeri kurumlardır ve bu kararlar alan kullanıcılarının tümünü etkilemektedir. Bu nedenle projenin başlangıcından itibaren tüm kurumlara/kuruluşlara en azından bilgi sağlanması gerekmektedir.

İlgili gruplarının katılımcılık düzeyi, bilgi akışının sağlanması, plan geliştirilirken fikirlerinin sorulması, karar verme aşamasına katılım ve yönetime katılım şeklinde belirtilebilir. Bu bağlamda en azından yöre insanına bilgi sağlanması ve kararlar alınmadan önce görüşlerinin sorulması bile önemli bir gelişme olarak kabul görülebilir. Katılımcılık, yani bilgi akışından karar alma sürecine kadar olan süreç, bütün ilgili grupları tarafından istenmektedir.

Yörede yaşayan halkın, STK'larının karar alma ve uygulamada katkılarının olmasının projenin başarısını artıracığı söylenebilir ama bunun mevcut kanunlar çerçevesinde gerçekleştirilmesinin mümkün olup olmadığı araştırılarak, mümkün olduğu oranda katılımın sağlanmalıdır.

Tablo 134. İlgili Gruplarına Göre Katılımcılık

Katkıda bulunanlar	Karar verenler
	<ul style="list-style-type: none"> • Kamu Kurumları • Belediyeler • Askeri kurumlar
<ul style="list-style-type: none"> • Kamu kurumları • Belediyeler • STK'lar <p>Uygulayıcılar</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Turizmciler, balıkçılar (alanı kullananlar) <p>Kullanıcılar</p>

İlgili Gruplarının Yönetim Planına İlişkin Görüşleri

Tüm ilgili grupları yeni bir yönetim planını destekledikleri ve bunun yöreye yarar sağlayacağı düşüncesindedirler. Aynı zamanda, yönetim planı çerçevesinde geliştirilecek olan projelere de katılmaya isteklidirler. Toplantı ve görüşmelerde çeşitli öneriler gündeme getirilmiştir. Bunlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 135. Öneriler

Kamu kurumları	<ul style="list-style-type: none"> • Bürokratik engellerin aşılması • Turizm için özel destek verilmesi • Arkeolojik yatırımların yapılması • Açık hava müzesi yapılması • Amatör balıkçılığın teşvik edilmesi • ÖÇK yerel biriminin olması
Belediyeler	<ul style="list-style-type: none"> • Bürokratik engellerin aşılması, • ÖÇK yerel biriminin olması gerekiyor
Askeri kurumlar	<ul style="list-style-type: none"> • Kurumlar arası koordinasyon ve bilgi alışverişinin sağlanması • çevrenin korunması • Foça'nın sosyal yapısına göre yeni ve etkili bir imar planı yapılması ve en kısa sürede hayata geçirilmesi
STK'lar	<ul style="list-style-type: none"> • Akdeniz foklarının korunması için tüm önlemler alınması ve bu önlemlerin etkilediği gruplar ve kurumlar için yeni çözüm yollarının bulunması • Yöre halkı kentten takas yöntemi ile uzaklaştırılması
Turizmciler	<ul style="list-style-type: none"> • Turizm master planı yapılması • Kent meclisi oluşturulması • Kurumlar arası koordinasyon sağlanması • Foça'da ÖÇK bir biriminin olması

Balıkçılar	<ul style="list-style-type: none"> • Eğitim verilmesi • Kirliliği önlemek için arıtma tesisi yapılması • Kooperatif güçlendirilmesi • Avlanma alanlarının genişletilmesi • Deniz kirliliğini önlemek için çalışmalar yapılması • Dışarıdan gelen gemilere limit konması
Kadınlar	<ul style="list-style-type: none"> • Devlet görevlilerinin görevini eşit uygulaması • Butik otel tarzı turizm olması • Muhababımızın olması

Bu

önerilerden bazıları detaylı olarak şu şekilde belirtilmiştir:

Öneriler

- ✚ Burayı turizm kurtarır. Foçalı teşvik alır ve Belediye ile mülk ortaklığı yapılır. Askeriyeden alan alınır. Sonra Turizm gelişir (Turizmcilerle odak grup toplantısı)..
- ✚ Foça'ya özgü bir turizm gelişmeli. Kuşadası olmaya kalkmamak lazım. 5 yıldızlı oteller buranın özgünlüğünü bozar (Turizmcilerle odak grup toplantısı).
- ✚ Bu planın hedefi Foça'nın tarihi ve doğal dokusunu muhafaza ederek yöre halkına yeni istihdam alanları sağlamak olmalıdır. Ayrıca Foça'ya bir arkeoloji müzesi kurulmasını da hedeflemelidir (STK temsilcisi ile görüşme).
- ✚ Sorunları çözmek için ilk olarak yöre halkı takas yöntemiyle kentten uzaklaştırılmalıdır. Bunun için en ideal yer Bağarası kasabası tarafıdır. Burada yapılacak bahçeli yeni bir imar planı sorunu kökten çözecektir. Böylelikle Foça Turizm ve kültürel yönde gelişebilecektir. Kentsel bozulma en azına inecek, takas yöntemiyle alınan evler devlet tarafından rahatlıkla yenilenebilecektir. Böylece taş evleri, tarihsel ve doğal zenginliğiyle ve Akdeniz folkloruyla Foça çok önemli bir turizm merkezi olacaktır. Elbette ki tüm bu yapılacak işleri koordine edecek kurum Kent Meclisi olacaktır. ÖÇK, Belediye ve Kazı Başkanlığı'nın koordine edeceği bu mecliste yöredeki sivil toplum örgütü temsilcileri ile birlikte Foça Halkı da söz sahibi olmalıdır (STK temsilcisi ile görüşme)..
- ✚ Temel hedef mutlak suretle, turistik ve ekonomik faaliyetleri aynı potada eritebilecek bir projenin ortaya çıkarılması olmalıdır (Kamu kurum temsilcileri ile görüşme).
- ✚ Eğer Foça yöresinde konu hakkında geniş katılımlı bir uzlaşma mekanizması çalıştırılmak isteniyorsa, bunun ilk şartı Foça'nın tüm ekonomik faaliyet kollarını kapsayan sektörlere eğitim verilmelidir. Bu gruplara avantajları ve dezavantajları samimiyetle anlatılmalı, bu çerçevede daha sonra karşılaşılabilecek olumsuz durumların önüne geçilmelidir. Ayrıca yörenin özelliğini kavramamak konusunda ısrarcı olan ve sürekli ihlal girişimlerinde

bulunan balıkçılara çok ağır para cezaları, hatta mesleki faaliyetlerini durdurma yaptırımını uygulanmalıdır (STK temsilcisi ile görüşme).

✚ Hazırlanacak plana toplumsal katılımı arttırmak için, mutlak suretle çok iyi bir bilgilendirme çalışması yapılmalıdır. Gerçekleştirilecek planın tüm olumlu ve olumsuz yönleri açıklıkla vatandaşa, devlet kurumlarına ve sivil toplum kuruluşlarına anlatılmalıdır. Böyle uygulama sırasında karşılaşılabilecek zorlukların önü kesilmiş olur (Askeri yetkililerle görüşme).

✚ Yönetim planına toplumsal katkı sağlayabilmek için ise mutlak suretle konunun paydaşlarının planın tüm yönleriyle düzenli olarak bilgilendirilmesi ve halkın bu çalışmaların her aşamasında haberdar edilmesi sağlanmalıdır (Kamu kurum temsilcileri ile görüşme).

Sonuç olarak, anketler, yapılan görüşme ve toplantılarda yörede farklı boyutta bir çok sorunun olduğu belirtilmiştir. Bu sorunlar farklı grupları farklı şekillerde etkilemektedir. Yörede yaşayan kişilerin alan kullanıcıları olarak meydana gelecek değişimlerden bir şekilde etkileneceklerini söylemek yanlış olmayacaktır. Elde edilen veriler temelinde alan kullanıcıları arasında özellikle küçük teknelerle balıkçılık yapanların değişimlerden en çok etkilenecek grup olarak ortaya çıkmaktadır. Denizin kirlenmesi, balıkların azalması, büyük balıkçılık yapan teknelerin etkileri gibi bir çok sorun balıkçıların durumunun özel bir değerlendirme gerektiğini ortaya koymaktadır. Turizm yörede geliştirilmek ve en çok gelişmiş sektör olduğu dikkate alınırca bu konunun da ayrı bir öneme sahip olduğu görülecektir. Özellikle gelir düzeyi ve eğitimi düşük grupların alana bağlılıklarının diğerlerine göre daha fazla olduğu ve bunların gelir elde etmek için kullandıkları kaynakları kaybettiklerinde başka gelir kaynağı bulmalarının güç olduğu gerçeği dikkate alınırca, bazı önlemler almak mümkün olabilir. Yönetim planının başarısı açısından olumsuz etkilenebilecek grupların tespiti ve bunların önlenmesi için alınacak tedbirlerin halka ve bu gruplara anlatılması, onların katkılarının alınması, projenin başarı ile uygulanmasında büyük katkı sağlayacaktır. Ayrıca kurumlar arası koordinasyonun sağlanması büyük önem taşımaktadır.

Çok fazla sorun yaşandığı için tüm kesimlerin yönetim planından beklentisi yüksektir. Burada en çok istenen tüm aşamalarda bilgi sağlanması ve sorun yaşandığında muhatap olunabilecek bir kurumun bulunabilmesidir. Bazı uygulamaların yapılmasına kanuni engeller olabilir ancak yönetim planı ile ilgili olarak yapılan çalışmalar hakkında bilgi vermesi sağlanabilir. Bu bilgilendirme toplantıları sadece kamu kurumları için olmayıp, yöre halkını kapsayacak şekilde olmalıdır. Özellikle geçimleri alandaki değişimlerden en çok etkilenebilecek dezavantajlı olan ve sorunlarını iletmede zorluk çeken gruplara özel bir önem verilmesi projenin başarı şansını artıracak gerçeği göz önünde bulundurulmalıdır.

6.SONUÇ VE ÖNERİLER

Foça, Ege'de eski dokusunu nispeten de olsa koruyabilmiş az sayıdaki yerlerden biridir. Foça İlçesi, 1990 yılında "Özel Çevre Koruma Bölgesi" ilan edilmiştir ve ilçenin geniş bir alanı sit kapsamı içerisindedir.

Foça ÖÇK Bölgesi'nin sosyo-ekonomik yapısını belirlemeye yönelik yürütülen bu araştırmada bölgenin genel sosyal, ekonomik özellikleri ve çevreye ilişkin tutum ve davranışları belirlenmeye çalışılmaktadır. Bu araştırmada hem nitel hem de nicel tekniklerden yararlanılarak veri toplanmıştır. Bu proje kapsamında toplam 245 anket uygulanmıştır. Hane halkı anketine ek olarak, yöreyi ziyaret eden yerli (15) ve yabancı (10) turistlerle görüşmeler yapılmıştır. Ayrıca proje ile ilgili olduğu düşünülen anahtar kişilerle mülakatlar yapılmıştır. Bunlara ek olarak, balıkçılar, turizmciler ve kadınlar ile odak grup tartışması gerçekleştirilmiştir.

2000 Genel Nüfus Sayımı sonuçlarına göre Foça ilçesinin toplam nüfusu 36107 ve Foça ilçe merkezi ortalama hane halkı büyüklüğü 3.1'dir. İlçede eğitim düzeyi yüksektir ve okuma yazma oranı erkek nüfus için %99, kadın nüfus için %96'dır. Örnekleme giren hanelerde yaşayan kişilerin okuma-yazma bilme oranı %97.3'tür.

Proje alanındaki görüşülen haneler için emekli/dul/yaşlılık aylığı (%43.3) en önemli gelir kaynağıdır. Maaş/ücret (%26.7) ve balıkçılık (%8.5) diğer önemli gelir kaynağı olarak ortaya çıkmaktadır. Araştırmanın yapıldığı yerleşim yerlerinde ortalama gelir 1,401,1 YTL' dir ve yerleşim yerlerine göre ortalama açısından önemli farklılıklar bulunmamaktadır.

Foça ÖÇK bölgesinde mevcut sektörlerin durumu incelendiğinde en önemli istihdam yaratan sektörlerin turizm ve hizmet sektörüdür. Görüşülen hanelerin %14.3'ü balıkçılık yapmaktadır. Foça ÖÇK bölgesinde görüşülen hanelerin büyük bir çoğunluğu (% 91.4) son beş yıl içinde balık türlerinde bir azalma olduğu belirtmişlerdir. alıkçılık yapan hanelerin karşılaştıkları bazı sorunlar bulunmaktadır. Bu sorunların başında yeterince balık olmaması (%22.9), yeterince gelir getirmemesi (%8.6), balıkların yaşadığı alanların kirlenmesi (%8.6) gelmektedir.

Turizm yörede en önemli sektörlerden biridir. Görüşülen hanelerin %12.7'si turizm ile ilgili bir işle uğraştıklarını belirtmişlerdir. Yörede büyük tesisler bulunmamaktadır ve turizm ile uğraşanların çoğunluğu restoran, otel, pansiyon işletmeciliği yapmaktadır. Turizm ile ilgili en önemli sorun turist sayısının azlığı (%41.9) olarak belirtilmiştir. Diğer sorunlar tanıtım yetersizliği, alt yapı eksikliği ve yabancı dil sorunu ve yatak kapasitesi gelmektedir.

Foça ilçesi ile ilgili olarak en önem taşıyan konulardan biri yörenin hangi yönde gelişeceği konusundadır. Yörenin kendine özgü bir çok yönü bulunmaktadır. Yörenin hangi yönde gelişmesi sorusuna görüşülen kişilerin %93.5'i bunun turizm olması gerektiğini öne sürmektedir.

Yöredeki en önemli sorunlar işsizlik ve gelir yetersizliği olarak belirtilmiştir. problemi çöp ve kanalizasyon ile ilgili problemlerdir ve bunu balık türlerinin yok olması izlemektedir. Yörenin ÖÇK Bölgesi olduğunu bilenlerin oranı %94.7'dir. Görüşülen kişilerin yaklaşık %84.5'i yaşadıkları yörede uyulması gereken bazı kuralların/yasakların olduğunu belirtmiştir. Foça ile ilgili yürütülmekte olan proje desteklediği söylenebilir. Tamamen destekleyenlerin oranı %25,3 ve kısmen destekleyenlerin oranı ise %48,2'dir.

Yörede bazı sorunlar yaşanmaktadır ve burada yaşayan kişiler yeni bir yönetim planının oluşturulmasını desteklemektedir. Öncelikle yörede yaşayan bireylerin eğitim düzeyi, meslek, gelir durumu ve yaş grupları gibi faktörler dikkate alınarak yönetim planı geliştirilmelidir.

Daha önce belirtildiği gibi turizm ve balıkçılık yörede önemli gelir kaynaklarındandır ve eğer bu grupların başka geliri yoksa alana bağımlıdırlar ve değişimlerin etkisi fazla olacaktır. Ancak ÖÇK bölgesinde yaşayan asker, memur ve emeklilerin gelirleri alanda yapılacak değişimlerden etkilenmeyecektir. Yörede bulunan işletmelerin genelde küçük işletmeler olduğu ve bu nedenle değişimlerin gelirleri üzerinde etkisi daha fazla olabilir. Yönetim planında, yörede yaşayan farklı grupların alana bağımlılıklarının farklı olacağı gerçeği dikkate alınarak, gerekli araştırmaların yapılmasından sonra kararların alınması gerekmektedir. Bu şekilde olumsuz etkiler minimuma indirgenebilir.

Yörede yaşayanlar işsizlik, gelir düzeyinin düşüklüğü ve yatırımların yapılamamasını önemli sorunlar olduğunu belirtmektedirler. İstihdam yaratacak yatırımlara öncelik verilmesi gerekmektedir.

SİT alanları, üç büyük askeri birliğin ilçede yer alması turizm gelişmesinde etkisi bulunmaktadır. Burada turizm hafta sonu, gününbirlik turizme kaymaktadır. Ayrıca Foça eski bir yerleşim yeridir ve yörenin tarihi yönünün yeterince ön plana çıkarılması turizme daha fazla katkı sağlayabilir. Askeri eğitim alanlarının çok yakın olması da turizm açısından çeşitli sakıncalar yaratmaktadır. İlçede gününbirlik turizmin yanında, kültür turizminin de geliştirilmesine gelecek için yapılacak planlamalarda yer verilebilir.

Yörenin hem SİT alanı hem de ÖÇK bölgesi olması nedeniyle yasakların veya kuraların ne olduğu veya hangi alanla ilgili olduğu hakkında tam bir karmaşa bulunmaktadır ve bunlar çoğunlukla karıştırılmaktadır. Bu konuda açıklayıcı bilginin sağlanması yönetim planına desteği artırabilir.

Yörede balıkçılık yapanların karşılaştıkları bir çok sorun bulunmaktadır. Balıkçılıkla uğraşanların karşılaştıkları sorunların ve balıkçılığın nasıl yapılması konusunun açıklanması yönetim planında önem taşıyacağı açıktır. Hem ekonomik hem de çevre açısından önem taşıyan bir konu olduğu için sürdürülebilir ve bu işle meşgul olanların mağdur olmadan geçimlerini sağlayacak yöntemin neler olacağına tartışılması ve sorunlara çözüm bulunması gerekmektedir.

Her projede olduğu gibi yeni yönetim planının uygulanmasından etkilenebilecek gruplar olabilir. Özellikle toplumda dezavantajlı olarak kabul edilen sosyal yönden organize olamayan, toplumsal ve siyasal güce sahip olmayan ve ekonomik yönden fakir olan grupların nasıl etkileneceği konusunda detaylı incelemeler yapılarak olumsuz etkiler minimuma indirgenmeye çalışılmalıdır.

Proje alanında bir çok STK bulunmaktadır ancak halkın aktif katılım söz konusu değildir. Bu aynı zamanda yönetim planına halkın nasıl aktif katılımının sağlanacağı sorusunu da beraberinde getirmektedir. Yapılacak faaliyetler hakkında kişilere bilgi sağlanması yönetim planının başarısı açısından da önemlidir.

Yöre insanına yöreye özgü türler ve bunların korunmasının ekosistem için neden önemli olduğu konusunda eğitim çalışmalarının verilmesi yararlı olacaktır.

Sonuç olarak, doğal, tarihsel bir çok özellik taşıyan Foça ÖÇK bölgesi şu anda bozulmadan kalabilmiş birkaç yerden biri olduğu dikkate alınırsa, buradaki doğal alanın korunması için gereken her şey yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

Bamberger, Michael. 2000. *Integrating Quantitative and Qualitative Methods in Development Research*. Washington, D.C.: World Bank.

Foça, İzmir Ticaret Odası Yayını, 2008.

Frankfort-Nachmias, C. and Nachmias, D. 1992. *Research Methods in the Social Sciences*. St. Martin Press, New York.

Mies, Maria, 1993, "The Myth of Catching-up Development" in Mies, Maria and Vandana Shiva, *Ecofeminsm*, London and New Jersey: Zed Books.

Miller, G. Tyler, 1995, *The Third World in Global Environmental Politics*", Boulder, London: Lynne Rienner Publishers.

Shiva, Vandana, 1991, *Ecology and Politics of Survival: Conflicts Over Natural Resources in India*, New Delhi: Sage Publication.

TÜİK, 1990,2000,2007 Nüfus Sayımı Sonuçları

The World Bank. 2001. *Sociological and Beneficiary Assessment of Potential Low-Income Housing Micro-Project*.

www.focafoca.com, erişim tarihi:15.Temmuz.2008.

EKLER

EK 1: Hanehalkı Soru Kağıdı

EK 2: Turist Görüşmeleri Soru Kağıdı

EK 3: Görüşülen Kurumların Listesi

EK 4: Mülakat Soru Kağıdı

EK 5: Odak Grup Toplantı Formu